

VOGELWACHT UDEN E.O.

Voorzitter : Jan-Willem Hermans
Broekmorgen 28, Uden
Tel.: 0413-269804

Secretaris : Liesbeth Verkaar
Oliemolenstraat 53, Uden
Tel.: 0413-265397

Penningmeester : Anita van den Acker
Raam 523, Uden
Tel.: 0413-253151

Bestuursleden : Peter van de Braak, Jacques Raats en John Opdam

Bankrelatie : ABN-AMRO Uden, rekeningnummer: 60.99.68.254

“HET BRUUIJSEL” - nummer 4 - 2010

Redactieleden : Liesbeth Verkaar, Jolanda Rutten, Jan-Willem Hermans,
John Hermans, Peter Noy en vacature.

Typewerk + correctie: Tineke Huijs
Plantsoen 30, Heesch
Tel.: 0412-451911
E-mail: tenphuijs@home.nl

Tonny Vlamings
Vosseweide 8, Veghel
Tel.: 0413-365528
E-mail: tvlamings@hetnet.nl

Eindredactie + kopij : Peter Noy
Eikenwal 186, Uden
Tel.: 0413-251691
E-mail: pknoy@hetnet.nl

Drukwerk + omslag : Graphiset B.V. te Uden.

Samenstelling : Graphiset B.V. te Uden.

Verspreiding : Lies Schoenmakers (coördinatie), Sandra van de Burgt en vele anderen.

“HET BRUUIJSEL” verschijnt 4x per jaar in een oplage van 290 exemplaren

Clubgebouw : De Groenhoeve
Artillerieweg 3, Uden (bij Kinderboerderij)
Tel.: 0413-250047

Website Vogelwacht : www.vogelwachtuden.nl **E-mail:** info@vogelwachtuden.nl

We zien niet graag dat iemand gedeeltes van dit blad gebruikt, voordat we daar toestemming voor hebben gegeven.
Men dient dan wel het Bruuijsel als bron te vermelden.

Inhoudsopgave

Colofon.....	Redactie	01
Inhoudsopgave.....	Redactie	02
Mededelingen Redactie.....	Jolanda Rutten	03
Fluit dit kabinet terug!.....	Vogelbescherming	04
Van de Bestuurstafel.....	Liesbeth Verkaar	04
Excursie Kraaijenbergse Plassen.....	John Hermans	07
Herfstexcursie Schiermonnikoog 2010 inleiding.....	Peter Noy	08
Schiermonnikoog, zaterdag 16 oktober.....	Marlies Noy	09
Schiermonnikoog, zondag 17 oktober.....	Stijn van Gils	09
Schiermonnikoog, maandag 18 oktober.....	Tonny Vlamings	11
Schiermonnikoog, dinsdag 19 oktober.....	William van der Velden	12
Schiermonnikoog, woensdag 20 oktober.....	Bert van Ginkel	14
Vogelwaarnemingen excursie Schiermonnikoog 2010.....	Jan Verhoeven	17
Jaarverslag 2010; werkgroep Uilen.....	John Opdam	18
Dag Vogelwachters.....	Joke van den Boogaard	21
Interne(s)t.....	Jan-Willem Hermans	22
Broedvogelinventarisatie in de Maashorst 2009 - 2010.....	Arend Vermaat en	
.....	Leo Ballering	23
JeugdVogelwacht... 'Eidooier'.....	Peter van de Braak	28
Nieuwe broedplaatsen voor IJsvogels langs de Leijgraaf.....	Waterschap Aa en Maas	31
In gesprek met... 'John Hermans'.....	Liesbeth Verkaar	32
Bijzondere vogel in de kijker... 'de Sneeuwgorz'.....	Jan-Willem Hermans	35
Bedankt!.....	Tiny en Francien v.d. Elsen	35
Jaarverslag werkgroep Nestkasten 2010.....	Leo Ballering	36
Kraanvogels in Diepholz.....	Jan-Willem Hermans	40
Fotoalbum Vogelwacht Uden e.o.....	Peter Noy/Peter v.d. Braak	43
Wespendieven tellen in de Maashorst.....	Edward Sliwinski	44
Wetenswaardigheden.....	John Hermans	46
Vogelherkenavond.....	Jolanda Rutten	49
Eindresultaat Vogeltrek-telseizoen Maashorst 2010.....	Toy Janssen	50
Vogel in de Maashorst... 'de Keep'.....	Jan-Willem Hermans	53
Oh man, Oman.....	John Hermans	54
Fotoexpositie Mark van Els in Wanroij.....	Redactie	56
Een echt klimaatbos aan de Patrijsweg!.....	Liesbeth Verkaar	57
Bijzondere Waarnemingen.....	Peter van de Braak	58
Dialezing eigen werk.....	Jacques Raats	59
'De Vogelkieker'.....	Bert van Ginkel	60
De Groene Handdruk.....	Jan-Willem Hermans	64
Verrassingsaanval!.....	Liesbeth Verkaar	64
Activiteiten werkgroepen Vogelwacht Uden.....	Redactie	66
Vogelwacht - Winkel.....	Jacques Raats	68
Dialezing Marc Gottenbos.....	Jacques Raats	69
Wat doet Vogelwacht Uden e.o.?.....	Redactie	70
Advertenties.....	Redactie	71

Let op: Sluitingsdatum KOPIJ voor het volgende Bruujssel is op 15 februari 2011

Mededelingen van de Redactie

Joepie, het is weer tijd om de vogels te voeren in de tuin! Tenminste, het hoeft natuurlijk nog niet, maar het kan al wel! En het is leuk!

Toen er weer nachtvorst aangekondigd werd hebben we de kuipplanten weer veilig opgeborgen in de smeerput in onze schuur. Daardoor was het ineens erg kaal op het terras, dus hebben we de vogelvoedertafels weer naar buiten gehaald. Lotte, onze dochter van zeven, vond het dan ook wel leuk om er al een zakje met noten aan te hangen. En ineens waren de vogels er weer. Zo maar, van het ene op het andere moment een drukte van jewelste, fantastisch!

Meteen de eerste week kwam er al een Kuifmees aan de zakjes met noten hangen. Echt super leuk, want die hadden we vorige winter niet gezien, (terwijl hij wel dagelijks bij de burens te vinden was, grrr). En in de tweede week zat er een speciaal vogeltje op de grond te scharrelen. Ik ontdekte hem toen ik even alleen thuis was en aan tafel zat te werken. Hé, wat is dat? Meteen de fotocamera erbij gehaald en een paar fotootjes gemaakt. Hij scharrelde wat over de grond, vloog soms even naar een struik en dan weer verder op de grond om eten te zoeken. Als hij weg vloog zag ik duidelijk 'geel', maar het was zeker geen Groenling. Dan zal het wel een Sijsje zijn, die heb ik al vaker gemist omdat ik dacht dat het een Groenling was. Inmiddels kwamen Carel en Lotte thuis en pappa zei al meteen: "Even rustig aan doen, want mamma ziet iets speciaals." Lotte werd enthousiast, ging meteen haar eigen verrekijker halen en dook op haar knieën voor het raam. Oeps, dat was toch wel iets té dicht bij voor ons vogeltje. Hij vertrok en we hebben hem niet meer gezien.

Maar gelukkig had ik een paar redelijk goede foto's. Deze op de computer gezet en de boeken erbij gepakt. Eigenlijk kon ik hem niet goed vinden: een Sijsje heeft meer zwart in z'n vleugels, deze vogel was veel meer gestreept en had een geel voorhoofd. Dat leek op een Europese Kanarie, maar die is zeldzaam, dus dat zal wel niet. Dan maar naar de Geelgors, zou het dan een Geelgors zijn in zijn eerste winter? Ik kwam er zelf niet echt uit. Dan maar hulp inschakelen van experts! Toevallig was ik de donderdag hiervoor naar de 'vogelherkenavond' geweest in de Groenhoeve. En daar bleken voldoende echte kenners aanwezig te zijn, die ik nu de foto's kon mailen. Maar helaas daar kwam niet echt een overtuigend antwoord uit. De één zei: "Misschien een Sijs in z'n eerste winter", de ander zei: "Ik dacht eerst aan een Europese Kanarie maar die zitten hier niet in de winter"! Pffft, gelukkig maar, dat ik het niet zeker wist was dus niet zo vreemd. Inmiddels had ik de fotootjes ook op waarneming.nl gezet, dat werkt meestal heel goed om snel een juiste determinatie te krijgen, is mijn ervaring. En ja hoor, daar hadden twee admins al overleg gehad: toch een Europese Kanarie! Waanzinnig, een vogel met het label 'zeldzaam' in onze achtertuin!

Europese Kanarie in de tuin (Zeeland)

Foto gemaakt door Jolanda Rutten

We lopen alweer tegen het eind van dit jaar aan, daarom staan er in dit Bruujtsel weer enkele jaarverslagen. Zo kun je lezen hoe het dit jaar ging met de Uilen, welke bezoekers we gehad hebben in onze Nestkasten en het eindverslag van de grote broedvogelinventarisatie in de Maashorst. Ook een eindverslag van de jaarlijkse vogeltrek telling ontbreekt niet.

De herfstexcursie naar Schiermonnikoog is alweer achter de rug en staat uitgebreid beschreven. Daarnaast is er een select groepje op excursie naar Diepholz in Duitsland geweest op zoek naar Kraanvogels en een excursie wat dicht bij huis: de Kraaijenbergse Plassen. John Hermans laat ons lezen dat in een woestijn (Oman) ook heel veel schitterende vogels te bewonderen zijn. Dicht bij huis is ook hard gewerkt: de natuurwerkdag van het VLU waarbij met vereende krachten een heus klimaatbos is aangelegd (Patrijsweg - Uden). Dit is alweer heel veel en toch is het nog maar een kleine greep uit alle artikelen die weer te lezen zijn.

Dus ga er tussen de feestdagen door maar eens goed voor zitten. Er is weer genoeg te lezen in ons mooie clubblad. **Rest mij jullie hele fijne Feestdagen te wensen, een goede jaarwisseling en een waááááanzinnig goed 2011!**

Namens de Redactie,
Jolanda Rutten

Fluit dit kabinet terug!

Afgelopen week hebben alle leden van de Vogelwacht (per e-mail) onderstaande oproep gekregen om dit kabinet 'Terug te fluiten'. Helaas dreigt onze mooie natuur niet die aandacht (en financiële middelen) te krijgen die het verdient. De plannen van het kabinet Rutte zijn rampzalig voor de toekomst van vogels en natuur. Het betekent concreet dat in 2011

- nog meer ganzen afgeschoten worden;
- de 'ontvogeling' van het platteland gewoon doorgaat;
- onze trekvogels verhongeren.

Geef je mening (tegenstem) door op: <http://www.fluitditkabinetterug.nl> en fluit dit kabinet terug!

Van de Bestuurstafel...

Op dit moment van schrijven vriest het dat het kraakt en ligt Nederland onder een witte deken. Wel een vreemde gewaarwording zo vroeg in het jaar, zeker als je een maand geleden in Zuid-Frankrijk nog de schaduw opzocht. Ook de vogels moeten zich weer aanpassen aan het winterweer en komen massaal af op het voer van Jacques Raats. Na elf jaar heb ik voor het eerst spreeuwen en een Boomklever in de tuin. Leuk! Koud of niet, het bestuurswerk gaat door, waarvan hieronder een overzicht (een greep uit de vele activiteiten).

Wandeling met het Waterschap

Op een gewone doordeweekse dag hebben we met twaalf gidsen honderdveertig mensen rondgeleid van het Waterschap. De mensen waren enthousiast en het was weer goede reclame voor onze club.

Nacht van de nacht

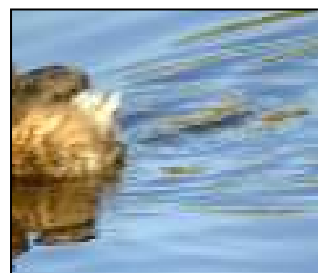
Stijn van Gils heeft namens de Vogelwacht één post bezet voor het Natuurcentrum Slabroek en heeft hiermee nog mooi de krant gehaald, want zijn groep had de Bosuil horen roepen.

Braakballen uitpluizen

Op 4 november hebben enkele leden dertig braakballen uitgeplozen en die vonden behalve veel botjes van gewone muizen ook de botjes van de zeldzame Waterspitsmuis.

Jeugd naar SOVON

Onze jeugdgroep is naar de open dag van het SOVON geweest in Nijmegen. Daar maakten ze weer goede sier en wonnen weer een prijs. VWG Arnhem was jaloers op onze grote jeugdgroep.

Vogelherkenavond

Deze is erg goed bezocht en het was een gezellige en leerzame avond. Voor herhaling vatbaar!

Welke vogel is dit?

Afsluiting vogeltrek telseizoen de Maashorst

Weer een succesvol trektelseizoen afgesloten. We krijgen steeds meer vergelijkingsmateriaal. Zie hiervoor de samenvatting verdop in dit Bruujssel!

Dia-avonden

Op de nieuwe jaaragenda 2011 staan vier dia-avonden met een gastspreker en drie dia-avonden eigen werk. Voorstel is om twee dia-avonden met gastspreker over een ander onderwerp dan vogels te organiseren. De dialezingen komen op de maandagenda's van zowel de Vogelwacht als het IVN. Ideeën voor onderwerpen zijn welkom. De volgende ideeën zijn al voorgesteld: paddenstoelen, Sagen en legendes, een avond over de Das. Voor de dialezing eigen werk (voor leden door leden) kunnen ook IVN-leden zich opgeven bij Jacques Raats. We hopen met deze samenwerking met het IVN op 'kruisbestuiving'. Ook lezingen over de Biesbosch, de Ransuil en zelfs een filmavond worden genoemd als mogelijkheid. We houden jullie op de hoogte en laat ons eens weten wat jullie voorkeur heeft. We organiseren dit alles voor jullie!

Inventarisatie

Er is subsidie aangevraagd voor een boekwerkje over de inventarisatie van de Maashorst. We willen ook graag een boekwerkje zoals die in 1996 en 2002 gemaakt is, dan is vergelijken gemakkelijker. Komend voorjaar willen we een gebied gaan inventariseren buiten de Maashorst,

dit in samenspraak met het IVN. Vooral leden die geen tien keer naar een gebied willen, kunnen hier aan meedoen, je mag dan ook bijvoorbeeld één keer meedoen. Voor de midwintertelling van het SOVON hebben zich al verschillende leden opgegeven. Deze is tussen half en eind december. Je kunt je nog opgeven bij onze 'Sovonman' Leo Ballering.

Excursies Vogelwacht

Er is weer een nieuwe jaaragenda 2011 uit boordevol met activiteiten. Er staat ook weer iedere maand een excursie op, soms een halve en soms een hele dag. We zouden graag zien dat er wat meer leden mee zouden gaan met deze excursies. Je kunt veel van de vogels leren en je leert ook nog eens wat Vogelwachters kennen, dus dit is ook een oproep aan alle leden. Er gaan altijd wel mensen mee die over de vogels kunnen vertellen. Ook is het een mooie gelegenheid om de natuurgebieden in Nederland te ontdekken, waar je zelf niet zo snel toe komt. We willen door middel van een enquête onze leden gaan vragen om ideeën voor excursies en hopen zo op weer wat meer belangstelling.

Donaties

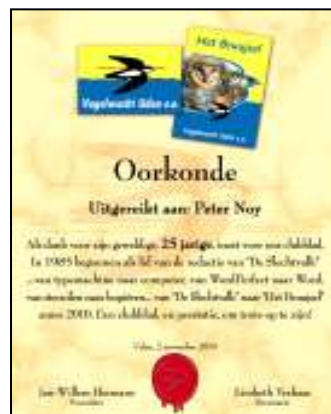
We kregen van het Waterschap Aa en Maas een 'Groene handdruk' van € 350,- vanwege de IJsvogelwandjes die op ons initiatief zijn aangelegd. Van Vogelbescherming Nederland kregen we € 500,- voor het Torenvalkenkastproject van 'Beleef de lente'. Mensen uit het hele land die hier naar keken konden een donatie storten. De werkgroep Stootvogels gaat er nu mee aan de slag om Torenvalkkasten te maken, want voor dit geld moeten we wel verantwoording afleggen en laten zien waar het aan besteed is. Leuk dat er aan ons gedacht wordt, het geeft weer extra motivatie om door te gaan met vogels beschermen en bieden van broedgelegenheid.

Jubileum

De laatste reactievergadering kreeg Peter Noy een oorkonde omdat hij vijftientwintig jaar in de redactie zit. Hij was totaal verrast, want zelf had hij dit niet in de gaten. Hij spendeert vier keer per jaar vele uren om weer een mooi Bruujsel bij jullie in de brievenbus te krijgen en dat wordt door het bestuur natuurlijk erg gewaardeerd.

Laatste keer

Het is de laatste keer dat ik deze bestuursmededelingen schrijf, want met het volgende Bruujsel in voorjaar 2011 zit ik niet meer in het bestuur. Gelukkig hebben we vrij gemakkelijk iemand kunnen vinden die het secretariaat gaat overnemen. Na twaalf jaar bestuur, waarvan elf jaar secretariaat is het tijd voor iets anders. Ik blijf wel in de redactie (veel te leuk!), dus jullie zijn nog niet van mij af!

Werkgroep Senioren

Vanwege privéomstandigheden heeft Johan van Roosmalen zijn coördinatorschap van de werkgroep Senioren moeten neerleggen (zijn vrouw Bennie is ziek). Wil Verbossen deed al veel voor de groep en heeft nu te kennen gegeven dat hij dit coördinatorschap wel wil overnemen. We wensen Bennie en Johan veel sterkte. Bedankt Johan, voor jouw inzet voor de werkgroep Senioren.

Ledenadministratie

Er hebben zich weer twee nieuwe leden aangemeld: uit Veghel iemand die al heel lang vogelt, Wolter Brongers en uit Uden Annemarie Oogjen. Hartelijk welkom en veel vogelplezier!

Het bestuur wenst al onze leden heel fijne feestdagen en een goed, gezond en vogelrijk 2011 toe!

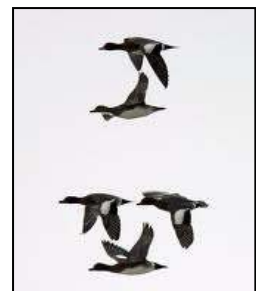
Namens het Bestuur,
Liesbeth Verkaar

Excursie Kraaijbergse Plassen

Zondag 26 september hebben we de Kraaijbergse Plassen tussen Linde, Beers en Cuijk bezocht. Al vele jaren is men hier aan het ontgronden en inmiddels zijn er een zevental plassen ontstaan waar heel veel watervogels gedurende korte of lange tijd verblijven. Vanuit Uden zijn er vier wagens vertrokken, maar op de Middenpeelweg kwamen Rien de Mol en ik hier nog bij en bij de plassen aangekomen, voegde Theo Veldpaus zich als laatste bij het gezelschap. Met ongeveer vijftien personen zijn we vanuit Beers linksom rondom de Kraaijbergse Plassen gereden waarbij we onderweg op een aantal plaatsen over de plassen hebben gekeken. Vanuit Beers hebben we bij een nieuwe afgraving de auto's in de berm geparkeerd. We waren nog maar net enkele soorten zoals Krakeend, Kuifeend, Kievit, Kokmeeuw aan het opnoemen toen we verwelkomd werden door een erg enthousiaste Berner Senner (dit is geen vogel maar een hond). Hier zagen we ook al meteen een groep Kneuen die je rond deze tijd van het jaar in grote groepen kunt tegenkomen. Je ziet ze vooral op of rond ruige terreintjes waar niets mee gebeurd is. Hier vormen de kruiden nu allerlei zaden en die zijn in trek bij de Kneuen.

Onze tweede stop hadden we bij de kijkhut die bij de meeste Vogelwachters wel bekend is. Vanuit de hut zagen we honderden Grauwe Ganzen en Kieviten in het ondiepe water staan. Ook een aantal eendensoorten waren vertegenwoordigd zoals Kuifeend, Krakeend, Wintertaling, Wilde Eend, Slobeend en de eerste Smienten. De Smient broedt in Scandinavië/Siberië en overwintert in heel grote aantallen in Nederland maar dan vooral boven de grote rivieren. Hier in de verre omgeving zijn de Kraaijbergse Plassen de enige plassen waar je ze gedurende de herfst, winter en vroege voorjaar altijd kunt zien. Het waarnemen valt nog niet mee want na de lange tocht vallen ze hier neer en krijgen de Smienten het zogenaamde eclipskleed. Het eclipskleed, of kortweg eclips, is te beschouwen als een kort gedragen winterkleed (overgangskleed). Gedurende de rest van het jaar, inclusief de hele winter, dragen ze het zomerkleed. Het eclipskleed is het onopvallende verenkleed van ganzen en eenden als ze in de rui zijn na het broedseizoen. Door de gelijktijdige rui van de slagpennen kunnen ze dan korte tijd niet vliegen. Een camouflerend verenkleed is dan zeer welkom. In deze periode lijken de mannetjeseenden, die de rest van het jaar erg opvallen, op de vrouwtjes. Na de kijkhut zijn we linksom naar de overkant van de plas gereden waar we een klein stukje hebben gewandeld. Je hebt hier wat struiken waar we een Matkop en een Zwartkop ontdekten. Via het industriegebied van Cuijk kom je uiteindelijk bij de plas uit waar aan de overzijde veel Cuijkenaren aan het water wonen. Dit is niet verkeerd wonen want wij zagen nu al grote aantallen Kuifeenden, Grauwe Ganzen, Aalscholvers en een Dodaars. Vooral in de winter is dit een plek waar je bijzonderheden kunt tegenkomen zoals enkele jaren geleden de Kuifduiker en de Grote Zee-eend.

Als laatste hebben we de plas bij Linde bezocht. Boven op een heuveltje heb je hier een prachtig uitzicht over de hele plas. Hier zagen we weer een aantal eendensoorten zoals Kuifeend, Tafeleend, Krakeend, Wintertaling, Smient evenals een Oeverloper. Tussen de Kokmeeuwen zaten ook nog enkele Kleine Mantelmeeuwen maar de beloofde Geelpoot Meeuw en Pontische Meeuw konden wij niet gevonden krijgen. Tussen het vogels kijken werd er ook weer slap 'ge.....', althans bij onze Vogelwacht, waarbij de opmerking werd gemaakt hoe een vrouw uit Helmond wordt genoemd; Helmonster. Niet alleen naar vogels kijken maakt het lid zijn van de Vogelwacht interessant, maar ook een aantal personen die ervoor zorgen dat het altijd een gezellige club is waar vrijwel iedereen zich goed bij voelt. Dit moeten we vooral zo houden.

Smienten in vlucht

John Hermans

Herfstexcursie Schiermonnikoog (16 t/m 20 oktober 2010)

Inleiding... door Peter Noy

Eigenlijk was dit najaar Vlieland aan de buurt voor onze meerdaagse excursie naar de Waddeneilanden. Helaas lukte het niet om daar een geschikte (en betaalbare) groepsaccommodatie te vinden. Dat we met veertig enthousiaste vogelaars van zaterdag 16 tot en met woensdag 20 oktober 2010 naar het mooie en compacte Schiermonnikoog zijn geweest, heeft volgens mij niemand spijt van gehad. Ondanks de af en toe frisse temperatuur, wat overigens hoort bij een herfstexcursie, heeft iedereen gedurende vijf dagen kunnen genieten van de mooie natuur (wad, strand, zee, kwelders, weiland en bos).

Saamhorigheid

Vijf dagen met elkaar optrekken. “Gô, hoe houd je het bij elkaar uit”, hoor je wel eens zeggen. Bij Vogelwacht Uden gaat dat uitstekend, iedereen past zich aan en dan gaat het meestal vanzelf. De (typische Vogelwacht) sfeer, gedurende die dagen, is geweldig waarbij iedereen iets voor elkaar overheeft. Ik zeg altijd; dat moet je een keer hebben meegemaakt! Dat zegt waarschijnlijk iets over de steeds grotere deelname aan onze meerdaagse excursies (voor- en najaar). Is er dan ook nog gevogeld? Natuurlijk wel; iedereen komt aan zijn trekken. De vrijheid om je eigen ding te doen is meestal wel aanwezig. In totaal zijn er ruim 130 vogelsoorten gespot. 's Avonds na het warmeten werd de ‘ornithologische checklijst’, onder aanvoering van Jan Verhoeven, luid en duidelijk ingevuld. De vele trekvogels, waaronder leuke soorten als Jan van Gent, Strandleeuwerik, Velduil (jammer Willie!), Bladkoning en de Grauwe Franjepoot, spreken tot de verbeelding.

Wie gingen er mee (40 deelnemers)? Ad Bekkers, Jan van Bergen, Willie Bergmans, Tiny en Riet van Boekel, Vera Brounts, Martien van Dooren en Dieny Fleuren, Ad Geenen, Stijn van Gils, Bert van Ginkel, Gerrit Goorts, Lenie van Heusden, Conny Koenen, Willy van Lanen, Chris van Lieshout, Els en Frans Loeffen, Marlies Noy, Peter Noy, Theo Peters, Marc Poulussen, Jacques Raats, Isidro Rendon, Carel van der Sanden, Lies Schoenmakers, Jan van den Tillaart, Ton van den Tillart, Emmy Veeger, William van der Velden, Theo van der Velden, Jan Verhoeven, Hermien en Lambert Verkuijlen, Arend Vermaat, Theo en Dorien Versteegden, Annie Vervest en Peter en Tonny Vlamings.

Tijdens de reünie avond van vrijdag 10 december, waarbij bijna iedereen aanwezig was, hebben Jacques Raats en Carel van der Sanden enkele schitterende diashows (met muziek) laten zien. Een supergezellige avond, met drankjes én een uitgebreid koud buffet. Kortom, zekere voor herhaling vatbaar. Hierbij wil ik iedereen nogmaals bedanken voor het meehelpen en de gezelligheid!

De Hemelvaartexcursie 2011 (4 dagen) is gepland van 2 t/m 5 juni 2011 naar Stayokay in Domburg (Z).

Tot ziens bij de volgende excursie!

Zaterdag 16 oktober 2010 (door Marlies Noy)

Klokslag half zes 's morgens werd ik door mijn tweelingbroer, Peter Noy opgehaald. Daarna haalden we Lies en Willie op en gingen we naar de Groenhoeve. Daar waren een kleine veertig vogelaars zich in het donker al warm aan het lopen. Op naar Lauwersoog. Het strakke schema van Peter zorgt ervoor dat we om kwart voor negen al klaar staan bij de boot. Om half tien vertrekken we naar Schiermonnikoog. De boottocht duurt slechts drie kwartier. De meesten gaan in het ruim beneden zitten. Daar is het behaaglijk warm. Slechts eenmaal waag ik mij naar het bovendek om een sigaretje te roken. Helaas: Roken verboden en de wind is hier zo krachtig dat hij vanzelf door de wind was opgerookt! Ondanks de krachtige wind staan enkele

diehards in een hoekje te kijken over het water naar de meeuwen die ik niet kan ontdekken. Net als drie jaar geleden krijgen we de fietsen weer van 'Soepboer'. Wat een grappige naam toch. Ik heb (gelukkig) net als enkele anderen de luxe van een elektrische fiets. Er is zoveel wind (teveel) en op het eiland zijn zoveel lange duinpaden en lange wegen langs de kust (teveel) dat ik blij ben met deze elektrische ondersteuning. Al na vijf minuten bereiken we de groepsaccommodatie 'de Oorsprong'. Ik herken de enorme boerderij al snel. Wat me goed is bijgebleven is de grote binnenruimte waar gelegenheid is voor groepen om te tafeltennissen of met zijn allen naar een film te kijken etc. We halen de bagage uit de bus en zoeken onze slaapplekken op. Ik slaap met zes andere dames op een vrij kleine ruimte, zonder kasten en op stapelbedjes. Dat is weer wennen na de luxe van de zespersoonshuisjes van Wieden de Weerribben het afgelopen voorjaar. Maar enfin, het is slechts om te slapen. De groepshuiskamer en de eetzaal zijn gezellig ingericht. We drinken koffie en krijgen er een lekkere koek bij. Met een groepje zijn we daarna door de duinen en langs het wad gefietst. Op de weg erna toe zie ik weer hordes Brandganzen in het groene sappige gras pikken. Er zijn er weer duizenden! Zou er weer een Zwartbuikrotgans tussen zitten? We kunnen hem niet ontdekken. Ik heb weer die grappige steltloperjes en Bonte Strandlopers gezien. En natuurlijk ontbreken de Bergeenden, talloze Scholeksters en diverse meeuwensoorten niet. Ik meen dat ik niet zo veel vogels gezien heb als in andere jaren. Op naar het strandpaviljoen 'De Marlijn', daar is het behaaglijk warm. Wat schetst onze verbazing: Daar zitten onze diehards (Jan, Chris en Carel) aan de snert. Moeten zij de kustlijn niet afspeuren naar Jan van Genten? Wij laten ons de snert, koffie en appelgebak eveneens goed smaken. Dat pakken ze ons niet meer af. Alsof dat niet genoeg is, komen we bij de volgende strandhut weer een Udense groep vogelaars tegen. Hier gaan we even het strand op. Het waait zo hard, dat je tegen de wind kunt gaan in staan. In het duingras ontdekken we een klein zangvogeltje, waar alle fotografen op afdoken. 's Avonds laten we ons culinair verwennen door de kookkunsten van cateraar de Berkenplas. Na afloop volgt de bekende ornithologische checklist van Jan Verhoeven. Ik meen dat er 76 vogelsoorten werden gezien deze eerste dag. Als 'afsluiter' kijken we in de grote binnenruimte naar enkele diashows (met muziek) van vorige herfstexcursies. Ik voelde toen de moeheid toeslaan en niet veel later duik ik in het stapelbedje.

Marlies Noy

Zondag 17 oktober 2010 (door Stijn van Gils)

Eigenlijk is vogelen een vreselijke hobby. De tweede dag van een winderige herfstexcursie tussen uitsluitend fanatiekelingen maakt dat meer dan eens duidelijk.

Nee, het is niet de koude gure wind die op je afkomt wanneer je een verder prachtige duintop beklimt. Het zijn ook niet de duindoornstruwelen die, bij aanraking, heel vervelend jeuken. Dergelijke ellende wordt namelijk geheel gecompenseerd als je met een telescoop eens goed naar één van de talloze Kepen kijkt die het eiland hebben overspoeld. Die prachtige kleuren, dat bijzondere oranje. Dan zit je daar, bovenop een duin, te kijken naar zo'n afwisselende mozaïek van allerlei kleuren. Wie op zo'n moment tegen een waterig zonnetje inkijkt en plotseling een Blauwe Kiekendief langs ziet scheren zou haast vergeten dat deze excursie een ernstige kwelling betreft. Het probleem van vogelen op zo'n prachtig eiland als Schiermonnikoog zit hem namelijk in de onbehapbare hoeveelheid vogels, en de collega vogelaars die altijd net even iets meer zien.

Ontbijt met Tjiftjaf

Het opstaan gaat nog wel. Omdat het in de herfst pas laat licht wordt is het zo goed als onmogelijk om al voor het ontbijt substantiële aantallen vogelsoorten te missen. Alleen de allergrootste fanatiekelingen zoals Jan Verhoeven wagen zich aan voortijdig vogelen. De meesten moesten het deze ochtend doen met alleen een dappere Tjiftjaf. Eigenlijk een zielig beestje, want in plaats van gewoon naar Afrika vliegen, ontdoet hij raamkozijnen van in spinnenwebben belande vliegjes. Hopelijk weet deze insecteneter ook de komende winter voldoende voedsel te vinden. Isidro Rendon (vandaag trouwens jarig) vertelt dat hij dolgraag een IJsgors wil zien. Zijn wens verdient medelijden. De IJsgorzen zitten namelijk op een stuk kwelder waar de wind vrij spel heeft. Wie niet ongelukkig struikelt over één van de vele krekten moet een snijdende wind doorstaan en dan maar hopen een glimp van het amper 16 centimeter grote vogeltje op te vangen. Maar Isidro is een doorzetter, aan het einde van de dag blijkt dat hij inderdaad een groepje is tegengekomen.

Strandleeuweriken, Tapuitjes en Haviken

De groep van William van der Velden, Marc Poulussen en enkele anderen kiest er echter voor vandaag het oostelijk deel van Schiermonnikoog op te zoeken. Voor de dagen na vandaag wordt namelijk regen voorspeld en het ongerepte oosten biedt nauwelijks beschutting en al helemaal geen strandtentjes met warme chocolademelk. Qua vogels is het zo nu en dan geweldig: er worden verschillende Haviken gezien en tot ieders verrassing zelfs een groepje Strandleeuweriken. Af en toe vliegt een er een Blauwe Kiekendief voorbij. Verder op de lijst onder andere Gekraagde Roodstaart, Eider, Zwarte Ruiter, Oeverpieper en Watersnip. Maar goed, geen groepje Pestvogels, geen Zwarte Rotgans. Is dit een lijstje waar een zichzelf respecterend vogelaar mee thuis mag komen?

Strandleeuwerik

Baardmanfrustratie

Samen met Jan van den Tillaart maakt William nog een extra blokje. Zelf ga ik mee met de rest, waar we rustig bij een bankje ons brood opeten. Dat lijkt een gelukkige beslissing. Minuten lang staan we oog in oog met een Goudhaantje. Hoewel deze soort nu niet echt zeldzaam is, blijft dit een fantastische ervaring. Als extraatje zien we, vanaf grote afstand weliswaar, ook nog een Klapekster. Jan en William echter, komen terug met een fantastisch verhaal waarvan ik alleen de Baardman niet heb kunnen verdringen. Op advies besluit ik de Baardmannen samen met Lies Schoenmakers en Arjen Boerman (een bekende uit het welbekende Putten die ik stomtoevallig tegenkwam) ook op te zoeken. Een teleurstellende twee uur durende zoektocht is het resultaat. Uit de rand van de dichte rietkraag waar het volgens Jan en William stikte van de Baardmannen komen allerlei geluiden, maar helaas, wij scoren uitsluitend Vinken.

Napraten over Velduilfobieën en briltrauma's

Moe, koud, en vooral gefrustreerd komen we terug bij de kampeerboerderij. Gelukkig blijkt ik niet de enige die een vreselijke dag achter de rug heeft. Bert van Ginkel blijkt voor de tweede keer in zijn leven een telescoopschroef verloren. Ook heeft hij ergens midden in het veld zijn bril laten liggen. Oké, hij vond hem terug, maar pas nadat hij er eerst zelf volledig op was gaan staan. Het drama van Willie Bergmans is mogelijk nog groter. Hij ging nadrukkelijk op zoek naar een Velduil, maar wist, als enige van zijn groep, de toch imposant ogende vogel op een haar na te missen. De Velduil vloog, ter hoogte van Strandpaviljoen De Marlijn, jammerlijk vlak boven zijn hoofd, maar zag hem niet! Mijn grootste persoonlijke dagtrauma voltrok zich overigens pas achteraf. Mijn bekende uit Putten constateerde na bestudering van zijn foto's dat hij een Woestijntapuit was tegengekomen. Oh oh oh, had ik al die Tapuiten zelf maar wat beter bekeken. Nee, het ziet er leuk uit allemaal, maar eigenlijk is vogelen een vreselijke hobby.

Stijn van Gils

Maandag 18 oktober 2010 (door Tonny Vlamings)

Een winderige maar droge dag met heel veel vogelgenot. Het hoogtepunt was een bezoek aan het Vogelringstation Schiermonnikoog gelegen in het 'Groene Glop'. De doelstelling van dit ringstation is:

- Inzicht krijgen in de betekenis van het Groene Glop voor de trekkende zangvogels;
- vaststellen van de conditie (gewicht, vetgraad);
- de effecten vaststellen van het gebruik van lokgeluiden;
- gegevens verzamelen over de broedvogels van het Groene Glop.

Bij ons bezoek hadden wij het geluk dat er veel zangvogels in de vangnetten waren gevlogen. Zij werden door de assistenten in zakjes naar de ringpost gedragen. Door de grote vangst begon de ringer meteen met zijn werk en vertelde ondertussen zijn verhaal over de werkwijze en het doel. In het eerste zakje dat geopend werd, zat een Zwartkop, een juveniel, dat was te zien aan de scherpe staartpunten, de vleugellengte werd vastgesteld, de hoeveelheid vet en de Zwartkop werd gewogen in een kokertje op een digitale weegschaal, daarna werd het kokertje opgetild en de Zwartkop was weer bevrijd en zocht het vrije luchtruim. Het tweede vogeltje was een

Sij (mannetje) - foto Peter Noy

Koperwiek. Deze had een andere maat ring. In de herfst is het onderscheid tussen mannetje of vrouwtje Koperwiek niet waarneembaar. De ringer liet zien dat de elleboog eindigt bij de schacht van de pen. Het vogeltje was heel erg mager, zijn borstveren werden omhoog geblazen en dan kon je zo de ingewanden van het vogeltje zien, maar ook zijn borstbeen was zonder een grammetje vet. Het is waarschijnlijk afgelopen nacht hier neergestreken en al zijn reserves zijn op, dus moet het hier weer op krachten komen om verder te kunnen reizen. Achtereenvolgens werden er de volgende vogeltjes uit een zakje

bevrijd, geringd en op leeftijd en conditie gecontroleerd: Goudhaantje, Koolmees, Merel met ronde staart en geen kleurverschil. De noordelijke exemplaren zijn iets grover in de maat, mooie gele oogrand.

Een bruine merel (een vrouwtje), een kleinere merel en toch zwaarder dan de mannetjesmerel, dus een betere conditie, een Goudhaantje met een ringetje, deze was vanochtend hier al geringd, Goudhaantje één kalenderjaar, 5,6 gram, verschillende mannetjes en vrouwtjes Sijzen, een aantal Koperwieken en een Zwartkop vrouwtje. En tot slot voor ons het hoogtepunt een Waterral. Heel mager en ontzettend beweeglijk. Het dier heeft in verhouding ontzettend lange poten, de snavel was zwart met rood aan de onderkant. De snavel werd gemeten: 42 mm. Het dier was in zijn één kalenderjaar wat te zien was aan de kleur van de snavel. Het beestje had een tarsus van 43 mm. een vleugel van 125 mm. en woog 147,3 gram. Tijdens het ringen en nemen van de maten had de ringer wel ondersteuning nodig van zijn maatje. Zodra de Waterral bodem onder zijn voeten voelde, schoot hij schielijk in de struiken en was niet meer te zien. De aanwezige vogelwachters uit Uden mochten een vogeltje uit een zakje in hun hand houden op de manier waarop de ringer dat ook doet door het kopje tussen wijs- en middelvinger te houden en het lijfje met de pootjes in de handpalm te omklemmen met duim, ringvinger en pink op een zachte aaibare wijze. Ach wat een aardige kraaloogjes en aaibare kopje. Het vogeltje van zo dichtbij bewonderd moet wel tot vogelliefde aanzetten. Vervolgens werd het voorzichtig losgelaten en kunnen ook andere vogelaars weer op afstand speuren naar al die unieke vogels en vogeltjes.

Tonny Vlamings

Dinsdag 19 oktober 2010 (door Wiliam van der Velden)

De hele nacht genoten van de baltsroepen van de Middelste en de Grote Zaagbek. Gelukkig toch af en toe een oog dichtgedaan. Het beetje nachtrust wordt abrupt verstoord door Willy's wekker. Snel eruit want jippie we mogen corveeën. Twee sloten koffie en een paar mikken verder kunnen we eindelijk gaan vogelen. Volgens Stijn zijn telefoon is het tot twee uur wisselvallig en daarna de rest van de middag één grote bui. Een reden te meer om snel op pad te gaan. De wind is Noordwest, dus snel naar zee. Het is bij de Merlijn behoorlijk druk want er zit ook een grote groep NJN-ers op Schier en die weet natuurlijk ook dat je bij Noordwester wind bij de Merlijn moet zijn. De Jan-van-Genten zijn op grote afstand te zien, maar voor de rest is het nog redelijk tam. Af en toe een groepje Zwarte Zee-eenden als zwarte stipjes aan de einder en regelmatig grote groepen Eiders. Vaak bestaan deze groepen uit (bijna) alleen mannetjes of (bijna) alleen vrouwtjes. Geen idee waarom dat is.

Jan-van-Gent

Misschien net als bij mensen ook de typische mannen- of vrouwenpraatjes onderweg! Een aantal van ons gaat een wandeling maken langs het strand op zoek naar Sneeuwgorzen en Strandleeuweriken, maar hun hoofddoel is een Velduil eruit kloppen. Wij besluiten met een groepje oostwaarts te fietsen richting de Kobbeduinen. Daar is gisteren nog een Velduil en een Klapkster gezien. Bij de Kobbeduinen ploffen we op een bankje om onze koffie weg te slobberen en het brood erin te proppen. Ja, we zijn al een stief uurtje onderweg en buitenlucht maakt hongerig! De bankjes waar we op zitten staan op een duinenrij aan de rand van een vlakke gedeelte en je kunt daar mooi een eind weg kijken. Er vliegen verscheidene vrouwtjes Blauwe Kiekendief en wat Buizerden, maar voor de rest is het maar wat behelpen.

Stijn en ik gaan een ommetje maken en na een paar honderd meter ploeteren door heeeeeeeel lang en nat gras staan we ineens oog in oog met iemand die een foto van zichzelf aan het maken is. Op zich niet vreselijk bijzonder, maar het feit dat ze een minuscuul zomerjurkje draagt, terwijl het zo koud is dat zelfs de ijsberen een extra bontjas dragen, is toch wel heel apart. Haar huid ziet er bijna blauw en doorzichtig uit. Het kan geen gezond vak zijn dat van 'kunstenaar'! Gelukkig brengt een roepende Groenpootruiter ons weer uit de trance en terug naar de realiteit. Voor we hem goed kunnen zien duikt de groenpoot een van de slenken in. Balen, maar hij mag op het lijstje. We moeten scoren nietwaar! Terwijl we weer terugwandelen worden we gebeld door de rest die nog boven staat. Ze hebben een Ruigpootbuizerd in het vizier en gelukkig kunnen wij nog even meegenieten. Van een andere groep horen we dat ze een kilometer terug een Klapekster gezien hebben, dus allemaal op het stalen ros en pal tegen de wind op zoek naar deze Klapekster. Deze is al snel gevonden en wordt een tijdje door ons allen bewonderd. Samen met Isidro laten we de rest doorfietsen. We gaan aan 'do it yourself birding' doen. Lekker rustig op ons dooie akkertje fietsen we langs het wad naar het westen. Onderweg genietend van alles wat we tegenkomen. Dat is onder andere vijf Rietgorzen in hun winterkleed die steeds een tiental meters voor ons uitvliegen, een Zwarte Ruiter die tot zijn buik in het water staat te foerageren, een Oeverpieper met zijn metalige eentonige roep en donkere pootjes en nog veel meer. We zijn bijna bij de jachthaven als we worden overvallen door een fikse bui. Telescoop in een hand en met de andere hand proberen je fiets tegen de regen, hagel en stevige westenwind in recht te houden. Het kan geen gezond vak zijn dat van vogelaar! Bij de Jachthaven aangekomen laten we ons tegen een container aan zakken. We staan hier lekker beschut en kunnen mooi de omgeving afscannen. Een eenzame Kanoet die nog aan het ruien is, die zal wel niet helemaal oké zijn. Al snel valt ons een grote groep KBV-tjes op. Ze vliegen af en toe op en dansen als één bal wat rond om vervolgens weer neer te vallen in de korte begroeiing. Een KBV-tje staat voor 'Klein Bruin Vogeltje', maar dit lijken wel Fraters. Dat kan toch niet. Er zijn de laatste dagen enkele Fraters hier gezien, maar dit zijn er wel zestig. Even wat dichterbij op onderzoek uit. Al snel horen we het kenmerkende kneuachtige geroep van de Fraters en we krijgen ze ook prima te zien. Geen twijfel mogelijk. Echt bizar zo'n grote groep Fraters. We zijn al blij als we er af en toe een paar zien! Na wat sms'jes zijn we weldra met een grote groep vogelaars van deze Fraters aan het genieten. Het is inmiddels al over vieren. We besluiten om nog een uurtje terug naar de Merlijn te gaan om te kijken of de zeetrek al wat aangetrokken is. Dat was een goede keuze. De Jan-van-Genten vliegen nu volop en diverse Jannen vliegen door de branding en dus lekker dichtbij. We zien nog prachtig een juveniele Drieteenmeeuw met zijn zwarte -W- op de rug en er komen zowaar een paar Grauwe Pijlstormvogels langsgekeild. Dat is wel genoeg vogels op één dag. Meer kunnen we niet behappen, dus terug naar ons stekkie en naar de Bavaria. We horen nog van een ingevallen Sneeuwganzen bij de Westerplas die door Ad Bekkers ontdekt is, maar dat moet maar op morgen wachten. Met lichte tegenzin wordt een bord stampapot met speklap en spekkies naar binnen gewerkt. Na het eten meer bier, chips en vooral sterke verhalen tot de luiken dichtvallen. Hopelijk gaan de Zaagbekken vannacht weer baltsen...

William van der Velden

Sneeuwganzen

Woensdag 20 oktober 2010 (door Bert van Ginkel)

Eén..., twee..., drie..., vier..... één..., twee..., drie..., vier.....

Ik lig in mijn bed op de verdieping van de groepsaccommodatie 'De Oorsprong' aan de Heereweg op het Waddeneiland van 'de grijze (Schiere) monniken' en zie de lichten van de vuurtoren de omgeving verlichten. Vier keer achtereen, gevolgd door een pauze, en zo voort.

Het is woensdag, 20 oktober 2010, ongeveer vijf uur in de ochtend, op de laatste dag van ons verblijf op het prachtige Schiermonnikoog, de parel van de wadden. Ik lig te 'hanewaken' omdat ik deze ochtend als enige van onze kamer om zeven uur corvee heb. Ik moet met een aantal andere excursiegangers onder andere de tafels dekken, het brood en dergelijke klaar leggen en vooral veel koffie zetten, heel veel koffie. Om mijn kamergenoten niet wakker te maken (we liggen met zeven man op de kamer) heb ik geen wekker gezet maar als gevolg daarvan al wel zo'n vijf keer op mijn horloge gekeken, bang dat ik mij zou verslapen. Het is voor mij bovendien een vreemde dag, een dag die ongetwijfeld veel lijkt op die van toen ik nog heel jong was, laat ik zeggen een jaar of vijf oud. Ook toen zal ik ongetwijfeld op de twintigste oktober heel vroeg wakker zijn geweest. Alleen had dat toen een andere reden, een veel aangename, namelijk om cadeautjes in ontvangst te nemen. Ik ben vandaag namelijk jarig en heb om die reden nog getracht van de vroege corvee af te komen, maar onze reisleader was onverbiddelijk. Hij geloofde niet dat ik echt jarig was, terwijl je toch zou verwachten dat hij het hele ledenbestand van de vereniging in zijn laptop zou hebben opgeslagen, inclusief geboortedata. Ook een poging om mijn dienst te ruilen met Stijn van Gils, de benjamin van onze kamer, die dan mooi de avond ervoor nog een poging kon wagen een Sneeuwgans in de omgeving op te sporen, liep op niets uit. Toen ik zo jong was had ik die kans niet laten schieten. Afijn, vol goede moed sta ik op om mijn laatste verplichtingen van deze fantastische vijfdaagse 'vogelvakantie' aan te vangen. Het zou ook nog een uitgebreid corvee worden omdat het de laatste dag van ons verblijf was en alles moest worden geveegd en gesopt. Maar wat nog erger was, is dat ik verkeerd op de corveelijst had gekeken en ik eigenlijk pas om negen uur had hoeven beginnen, na het ontbijt dus, en mijn kamergenoten dat volgens mij wisten.

Zoals ik al zei, heb ik mij het eerste uur voornamelijk bezig gehouden met het zetten van koffie. Er moesten wederom heel veel thermoskannen worden gevuld. Maar het lukte tussendoor ook om voor mijzelf een ontbijtje en een lunchpakketje te verzorgen, de spullen te pakken en..... niet te vergeten, de regenkleding klaar te leggen alvorens tot de grote schoonmaak over te gaan. Nadat de boel aan kant was konden de koffers en tassen worden klaargezet om later voor vervoer naar de boot te worden opgehaald door rijwielverhuurder Soepboer en konden de fietsen worden geprepareerd voor de laatste pogingen om nog een 'nieuwe' soort aan de lijst toe te voegen. We hadden de tijd tot kwart voor twee in de middag, dan moesten we bij de veerboot aan de Veerdam zijn om ons gereed te maken voor de terugreis. Iets later dan gewoonlijk, zo tussen negen en tien uur, vertrokken voor de laatste keer groepjes vogelaars van diverse pluimage, per fiets van 'De Oorsprong' richting het onbekende ergens op het eiland. Al gauw kon de regenkleding uit de tassen worden gehaald en die hoefde je voor de rest van de dag ook niet meer op te bergen. Zelf ben ik die dag met Jan van Bergen en Willie Bergmans op pad gegaan (er wilde verder niemand met ons mee) en hebben we niet zoals alle dagen zo'n beetje het hele eiland

Staatmees

rondgefietst maar hebben wij ons beperkt tot de Westerplas, natuurlijk het Noorzeestrand bij het restaurant Marlijn aan de andere kant van het eiland en de Kobbeduinen, althans dat was de bedoeling. Het fietspad daar naartoe eindigde in een grote watervlakte van de Binnenkwelder. Het vele hemelwater, het zeewater in combinatie met de harde wind en het kwelwater hadden bezit genomen van een groot deel van het land van het, sinds 1989, nationaal park. Verder fietsen was daardoor onmogelijk en van een hernieuwde kennismaking met de Klapekster die we daar eerder hadden gezien zou dus ook geen sprake zijn. We besloten naar de Westerplas te fietsen om daar ons geluk te beproeven, maar helaas, daar aangekomen bleken ook nu de weergoden ons niet goed gezind. Hadden we de dagen eerder hier nog groepen eenden kunnen aanschouwen (Wilde Eenden, Pijlstaarten, Wintertalingen, Kuifeenden, Tafeleenden, Smienten, Krakeenden) en waren ook onder andere Futen, Dodaarzen en Kleine Zilverreigers vertegenwoordigd, nu spoedden we ons naar de uitkijkhut om tegen de regen te schuilen. Echter bij aankomst aldaar beloofde de ongeveer twintig gestalde fietsen niet veel goeds. Mogen er volgens de bebording ter plaatse maar acht personen tegelijk in de uitkijkhut verblijven, schuilen zou daar nu waarschijnlijk “schier” (en grijs was het) onmogelijk worden. Ik besloot op de fietsen te passen, geheel bedekt onder mijn poncho en toch nog een poging te doen te genieten van de Staartmezen en Goudhaantjes die mij in de begroeiing om mij heen gezelschap hielden.

Zo stilaan begon het zachter te regenen en kwamen de eerste bezoekers uit de hut tevoorschijn. Er was ondanks het slechte weer toch nog wel het een en ander te zien (geweest). Even voor onze komst was er volgens een bezoeker namelijk een Havik gezien die over de plas scheerde. Inmiddels droog geworden besloten we voor de laatste keer naar het Noordzeestrand bij Marlijn te fietsen. Hier hadden we de dagen eerder onder andere genoten van de Jan-van-genten, Zeekoeten, Roodkeelduikers en Bruine- en Blauwe Kiekendieven. Maar toch het allermooiste was die Veldkuil die vanaf zee laag over het strand, achtervolgd door een Zwarte Kraai, recht over ons heen vloog om vervolgens over de duinen achter ons te verdwijnen. Zonder dat een verrekijker nodig was keek ik hem (of haar) recht in de ogen. Vanaf zee....., terwijl er een zeer krachtige (ongeveer 8) afluende wind stond?

Het beestje zal dan ook geen grammetje vet meer op zijn lijf hebben gehad en erg hongerig zijn geweest. En dan ook nog zo'n vervelend zwart beest achter je aan. Héééél jammer voor één van ons (ik vind het zo sneu dat ik geen naam zal noemen) als zo'n vogel bijna door je haren (nou ja haren) scheert en je deze niet ziet. Maar ik heb afgesproken het daar niet meer over te hebben, dus dit is de laatste keer (ik kan het niet laten, Willie). Het zat hem toch al niet zo mee, hij was al erg teleurgesteld. Wat was het geval? Op

Noordse Stormvogel

17 oktober staan we samen op het strand bij de Marlijn door onze telescoop te kijken naar een meeuwachtige vogel met een dikke hoge snavel, die tussen de golven heen en weer dobberde. Zo was ie te zien en zo was ie weer verdwenen. Maar voor mij was duidelijk welke vogel dat was, al kon ik op dat moment zo snel niet op de naam komen. Ook mijn vriend dacht aan dezelfde vogel die na inzage van de ‘bijbel’ gedetermineerd werd als Noordse Stormvogel. Ja, zei ik, die bedoel ik. Dat is ‘m. Wat was dan het probleem zul je je afvragen. Nou dat zal ik vertellen. De ‘beoordelingscommissie’ (zijn overigens mijn woorden en niet bedoeld om stemming te maken) zou niet geloven dat wij deze vogel hadden gezien. Hij, c.q. wij, werden niet serieus genomen en konden deze vogel ‘nooit hebben gezien’!

Nou vriend, ik kan je gerust stellen, op www.waarneming.nl zag ik dat zowel op 16 als op 20 oktober de Noordse Stormvogel is waargenomen (en dus geaccepteerd) op dezelfde plaats waar ook wij deze vogel zagen. Bij de strandovergang Marlijn! Dus zo gek is het niet dat wij 'm op de 17de ook hebben gezien.

Inmiddels aangekomen bij Marlijn zagen we vanaf de strandovergang al direct enkele Jan-van-Genten door de telescoop. Verder naar het strand lopen was gezien de zeer hoge waterstand niet nodig, we konden vanaf hier ver genoeg kijken. Veel tijd was ons echter niet gegund, de regen kwam al gauw met bakken uit de lucht en onze 'vlucht' eindigde, weliswaar drijfnat, in het restaurant Marlijn. Geen erwtensoep dit keer maar een warme kop koffie en een lytje Pole (Schiermonnikoogs kruidenbitter) om op temperatuur te komen. Na nog een kopje koffie en om mijn verjaardag te vieren nog een Lytje Pole, vertrekken we met als bestemming het eerste berkenbosje langs de Prins Bernardweg, niet ver weg van Marlijn, alwaar zich al enkele dagen zes, onlangs door het vogelringstation op Schiermonnikoog geringde Witkopstaartmezen zouden ophouden. We hadden niet het geluk deze vogels daadwerkelijk als 'zeker' te kunnen noteren. Dit terwijl we tijdens ons verblijf van ongeveer een half uur aldaar wel zes Staartmezen zonder onderbreking van de ene kant van de weg naar de andere zagen vliegen, gevolgd door nog een groepje van drie, zonder ons te plezieren daar even in de begroeiing neer te strijken.

De tijd begint langzaam te verstrijken en we besluiten om richting de Veerweg te rijden. We hadden eigenlijk nog gehoopt de Sneeuwganzen te kunnen vinden die de avond ervoor was gezien, al was deze eerder op de dag door anderen ook al niet meer gezien. Gelukkig hadden we eerder tussen de vele Brand- en Rotganzen al wel een Zwarte Rotganzen en een Dwergganzen gezien. De volledige opsomming van waargenomen vogelsoorten zal zeker elders in dit Bruujssel worden afgedrukt maar ik wil zelf nog wel even de Roodborsttapuit, Tapuit, Frater en vooral de Strandleeuwerik noemen, die we dezer dagen hebben gezien. Inmiddels aangekomen bij de Veerweg Soepboer opzoeken om onze fietsen in te leveren, even de bagage ophalen, de groepsfoto maken en vervolgens de boot op. De bootreis verliep, mede door de stormachtige noordenwind, voortvarend en dat gold ook voor de autorit terug naar huis, althans voor wat betreft het gezelschap waarvan ik deel uitmaakte. Het was een zeer geslaagde, wederom zeer goed georganiseerde waddenexcursie, waarop ik, ondanks het slechte weer, met veel plezier terugkijk. Iedereen bedankt voor de leerzame en vooral gezellige dagen en Peter nogmaals bedankt voor de goede zorgen en ik kijk al uit naar de volgende voorjaarsexcursie in Domburg. Bij deze mijn opgave: kan niet rijden/damesfiets met versnellingen/lakenpakket/geen dieet.

P.s.: In dit verhaal heb ik gebruik gemaakt van gefingeerde namen. Iedere gelijkenis met bestaande, bekende personen berust louter op toeval.

Groet,
Bert van Ginkel

'De avond valt over het Wad'
(foto Peter Noy)

Vogelwaarnemingen Schiermonnikoog 2010 (door Jan Verhoeven)

1. Roodkeelduiker	46. Waterral	91. Gekraagde Roodstaart
2. Parelduiker	47. Waterhoen	92. Zwarte Roodstaart
3. Fuut	48. Meerkoet	93. Roodborsttapuit
4. Dodaars	49. Scholekster	94. Tapuit
5. Noordse Stormvogel	50. Bontbekplevier	95. Beflijster
6. Grauwe Pijlstormvogel	51. Goudplevier	96. Merel
7. Jan-van-Gent	52. Zilverplevier	97. Kramsvogel
8. Aalscholver	53. Kievit	98. Koperwiek
9. Kleine Zilverreiger	54. Steenloper	99. Zanglijster
10. Grote Zilverreiger	55. Drieteenstrandloper	100. Grote Lijster
11. Blauwe Reiger	56. Kanoet	101. Zwartkop
12. Rietgans spec.	57. Bonte Strandloper	102. Bladkoning
13. Dwerggans	58. Wulp	103. Tjiftjaf
14. Kolgans	59. Rosse Grutto	104. Goudhaantje
15. Grauwe Gans	60. Tureluur	105. Baardman
16. Sneeuwgans	61. Zwarte Ruiter	106. Pimpelmees
17. Rotgans	62. Groenpootruiter	107. Koolmees
18. Zwarte Rotgans	63. Watersnip	108. Staartmees
19. Brandgans	64. Rosse Franjepoot	109. Witkop Staartmees
20. Bergeend	65. Kokmeeuw	110. Boomkruiper
21. Nijlgans	66. Stormmeeuw	111. Klapekster
22. Smient	67. Drieteenmeeuw	112. Spreeuw
23. Wilde Eend	68. Zilvermeeuw	113. (Vlaamse) Gaai
24. Krakeend	69. Grote Mantelmeeuw	114. Ekster
25. Pijlstaart	70. Kleine Mantelmeeuw	115. Kauw
26. Slobeend	71. Grote Stern	116. Kraai
27. Wintertaling	72. Visdiefje	117. Ringmus
28. Tafeleend	73. Zeekoet	118. Huismus
29. Kuifeend	74. Houtduif	119. Vink
30. Eider	75. Holenduif	120. Keep
31. Zwarte Zee-eend	76. Turkse Tortel	121. Appelvink
32. Grote Zee-eend	77. Velduil	122. Sijs
33. Brilduiker	78. Grote Bonte Specht	123. Groenling
34. Middelste Zaagbek	79. Veldleeuwerik	124. Putter
35. Blauwe Kiekendief	80. Boomleeuwerik	125. Goudvink
36. Bruine Kiekendief	81. Strandleeuwerik	126. Barmsijs spec.
37. Sperwer	82. Oeverzwaluw	127. Frater
38. Havik	83. Boerenzwaluw	128. Kneu
39. Buizerd	84. Oeverpieper	129. Kruisbek
40. Ruigpootbuizerd	85. Graspieper	130. Geelgors
41. Torenvalk	86. Witte Kwikstaart	131. Rietgors
42. Slechtvalk	87. Gr. Gele Kwikstaart	132. IJsgors
43. Smelleken	88. Winterkoning	133. Sneeuwgors
44. Patrijs	89. Heggenmus	
45. Fazant	90. Roodborst	

Jaarverslag 2010; werkgroep Uilen

'Kerkuilen vertonen licht herstel & Steenuilen hadden een succesvol seizoen'

Voor veel Kerkuilen was er in 2009 geen beschuit met muisjes; geen jongen dus. Het inzakken van de muizenstand en een winter met meerdere sneeuwperiodes zijn hiervoor aanwijsbare oorzaken. Landelijk zijn er veel dode Kerkuilen gevonden; sterk vermagerd, omgekomen van de honger omdat de vogels vanwege het sneeuwdek niet meer bij de muizen konden komen. Kerkuilen zijn wat dat betreft geen sneeuwliefhebbers, als er meer dan zeven cm sneeuw ligt, zijn de muizen voor de Kerkuil niet meer bereikbaar.

Na succesjaren als 2007 en 2008 zien we wel vaker dat de natuur zelf het kaf van het koren scheidt, maar twee van dit soort winters achter elkaar is misschien wat overdreven. Daar komt bij dat het broedsucces van de Kerkuil, meer dan bij andere muizeneters zoals Torenvalk, Buizerd en Steenuil, bepaald wordt door de veldmuizenstand. De aantal schommelingen kennen een opmerkelijke regelmaat. Men spreekt zelfs van een veldmuizencyclus. Zo'n periode duurt normaal drie jaar, soms vier of vijf. In 2007 hadden we te maken met een piekjaar. Nooit eerder zijn er zoveel jonge Kerkuilen geboren. Landelijk vlogen er bij 2.923 (bekende) broedparen 8.832 jongen uit. Het jaar erop stortten de veldmuizenpopulatie in en dat werd direct zichtbaar in de broedresultaten van 2009. Het jaar 2009 ging de boeken in als daljaar. De Kerkuilen die de winter hadden overleefd kwamen door voedselschaarste niet in broedconditie en legde geen eieren of verlieten vroegtijdig het broedsel.

In het voorjaar van 2010 werd duidelijk dat de muizenstand weer aantrok en waren wij als uilenbeschermers gematigd positief. Er werden weer Kerkuilen in kasten aangetroffen die het jaar ervoor leeg waren gebleven. Het seizoen van 2010 kent toch grote verschillen in legfels en de periode waarin de eerste eieren werden gelegd. Sommige paren kwamen pas heel laat in het seizoen tot broeden. De oorzaak moet waarschijnlijk gezocht worden in de lokale muizenstand. Het aantrekken van de muizenstand is niet overal gelijk en kan lokaal voor behoorlijke verschillen zorgen. Door het aantrekken van de muizenstand is er in 2010 spraken van een licht herstel. De resultaten zijn redelijk te noemen, maar de klap die de Kerkuilen in 2009 hebben opgelopen zijn zij voorlopig nog niet te boven. Hopelijk blijft de muizenstand aantrekken en is de winter minder streng dan die van het afgelopen jaar, het is dan niet ondenkbaar dat het herstel zich voortzet in het broedseizoen van 2011. In de onderstaande overzichten zijn de piek- en dalmomenten duidelijk af te lezen.

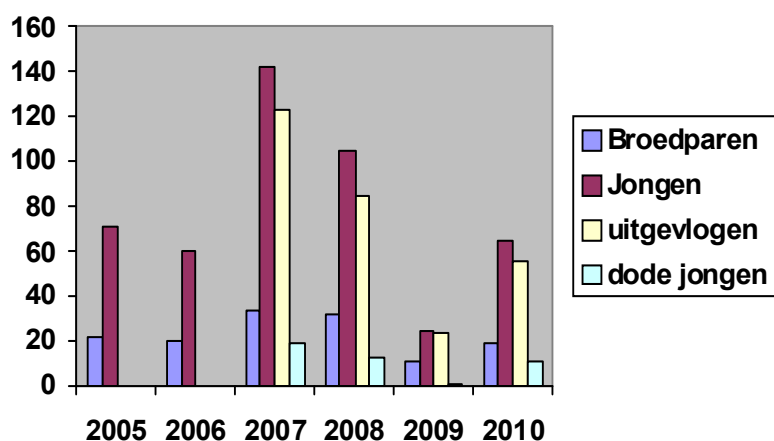

Kerkuilen

Broedresultaten van de Kerkuil in 2010

Werkgebied:	Door:	Broedparen:	Eieren:	Jongen:	Uitgevlogen jongen:	Dode jongen:
Venhorst Boekel	Rien de Mol	7	≥ 28	28	24	4
Odiliapeel Volkel Zeeland Wilbertoord	John Hermans Cor van Bree Johan van Roosmalen Wim Janssen	3	≥ 12	5	5	?
Keldonk Erp Boerdonk	Ad van Wanrooy Carel van der Sanden Tiny van den Elsen Theo Peters	2	≥ 11	11	10	1
Mariaheide Veghel Vorstenbosch	Jan van den Tillaart Jacques Raats William van der Velden	3	≥ 13	13	9	4
Uden	Peter van de Braak Willie Bergmans Henk Heesakkers John Opdam	4	≥ 12	8	7	1
Totaaloverzicht werkgebied 2010		19	76	65	55	10
Totaaloverzicht werkgebied 2009		10	≥ 33	24	23	1
Totaaloverzicht werkgebied 2008		32	≥ 140	105	85	12
Totaaloverzicht werkgebied 2007		34	≥ 154	142	123	19

Noot: Het aantal eieren is een aanname! Het aantal eieren is gebaseerd op het aantal jongen en de beschikbare gegevens met betrekking tot legselgrootte. In werkelijkheid zal dit aantal waarschijnlijk groter zijn.

Broedresultaten van de Steenuil in 2010

Doordat de Steenuil een gevarieerder voedselpakket heeft, is hij iets minder gevoelig dan de Kerkuil. Dit wil niet zeggen dat hij het niet zwaar heeft gehad de afgelopen periode. Landelijk gezien was er in 2008 sprake van een daling van het aantal uitgevlogen jongen, terwijl het aantal broedparen gelijk was gebleven. Binnen ons werkgebied, in dat jaar, was er juist sprake van een groei. Maar dit is geen zuiver beeld. In die periode hebben wij veel meer territoria en broedplaatsen in beeld gekregen door inventarisatie.

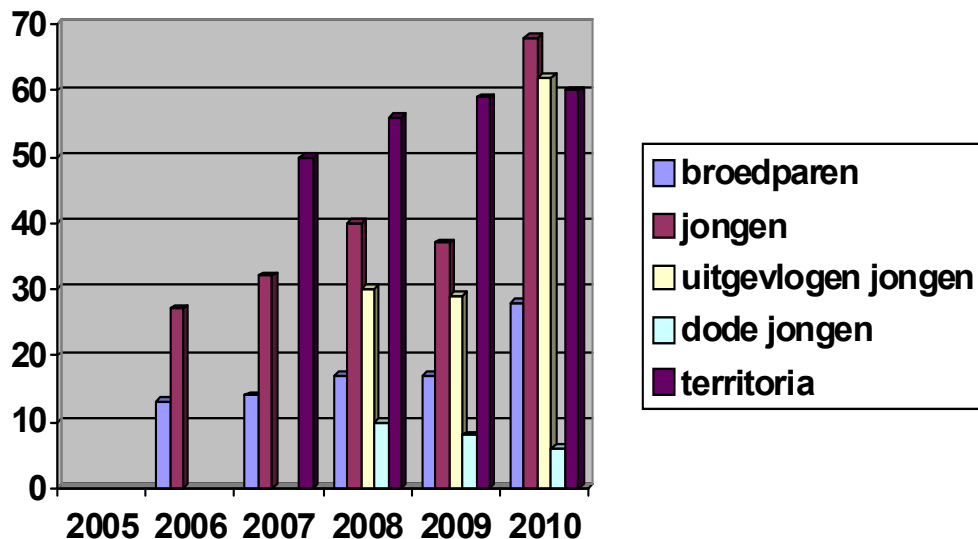
Hierdoor pakt het lokale beeld positiever uit dan het landelijke. Het geeft je als beschermer wel een goed gevoel, maar wat is de waarde van de gegevens? In 2009 konden wij opnieuw groei noteren en nu met een gelijkblijvend aantal broedparen! De winter van 2008/2009 was dus voor de Steenuilen in ons werkgebied niet echt een probleem. Ferme jongens dus... die Steenuilen.

Deze ervaring maakte ons natuurlijk behoorlijk nieuwsgierig naar de resultaten van 2010. Helemaal gezien de winter van 2009/2010. Iedereen was benieuwd of ze ook deze winter goed waren doorgekomen. Al vrij snel werd duidelijk dat ook deze winter weinig indruk had gemaakt op de Steenuilpopulatie. Door het aantrekken van de muizenstand en een behoorlijk aanbod van meikevers, waren de Steenuilen in staat snel te herstellen van de strenge winter. De vogels moeten eerst voldoende in conditie zijn om met succes een broedsel te kunnen produceren en uitbroeden. Maar waarschijnlijk is er voldoende voedselaanbod geweest in het voorjaar waardoor zij konden aansterken en voldoende reserves hadden opgebouwd om tot broeden te kunnen komen. De eerste controles van kasten waren zeer bemoedigend, veel broedpaartjes met grote legfels. Via een webcam konden belangstellenden in een Steenuilenkast regelmatig flinke hoeveelheden muizen zien liggen. Later heeft men kunnen zien dat het paartje vier jongen heeft grootgebracht in deze kast.

Nu inmiddels alle resultaten van ons werkgebied verzameld zijn, hebben we de balans kunnen opmaken. De conclusie is dat de Steenuil het ontzettend goed heeft gedaan in ons werkgebied. 2010 zal waarschijnlijk voor Steenuilen als piekjaar de boeken ingaan, er is namelijk sprake van landelijk succes. In de onderstaande overzichten de prachtige resultaten van 2010!

Werkgebied:	Door:	Territoria / Locaties:	Broedparen	Eieren	Jongen	Uitgevlogen jongen	Dode jongen
Venhorst Boekel	Rien de Mol	De broedresultaten met betrekking tot de Steenuil in de subregio Venhorst - Boekel, worden door de werkgroep Boekel verwerkt. Deze informatie is niet opgenomen.					
Odiliapeel Volkel Zeeland Wilbertoord	John Hermans Cor van Bree Johan van Roosmalen Wim Janssen	4	3	9	7	5	2
Keldonk Erp Boerdonk	Ad van Wanrooy Carel van der Sanden Tiny van den Elsen	17	14	≥ 39	27	26	1
Mariaheide Veghel Vorstenbosch	Jan van den Tillaart Jacques Raats William van der Velden	17	4	≥ 14	14	12	2
Uden	Peter van de Braak Willie Bergmans Henk Heesakkers John Opdam	22	7	≥ 24	20	19	1
Totaaloverzicht werkgebied 2010		60	28	86	68	62	6
Totaaloverzicht werkgebied 2009		59	17	≥ 45	37	29	8
Totaaloverzicht werkgebied 2008		56	17	≥ 40	40	30	10
Totaaloverzicht werkgebied 2007		-	13	?	27	27	-

Noot: Daar het hier een flink aantal vrije broedgevallen betreft, welke moeilijk of in de meeste gevallen niet te controleren zijn, kan men geen duidelijk beeld geven van het aantal gelegde eieren en jongen. Het aantal uitgevlogen jongen wordt bepaald op basis van de waarnemingen. Ook hier betreft het (voor een deel) een aanname, het aantal uitgevlogen jongen kan mogelijk groter zijn (geweest).

We hebben ook nog wat bijzonderheden kunnen noteren die we met jullie willen delen:

In Keldonk hebben er in twee Kerkuilenkasten bosuilen gebroed. Dat is toch een heel ander kaliber uil dan je eigenlijk zou verwachten in een Kerkuilenkast. In Keldonk en in Mariaheide zijn er ook Steenuilen tot broeden gekomen in Kerkuilenkasten.

In het verleden hebben we wel vaker vreemde gasten gehad in kasten die niet voor hen bestemd waren zoals: Torenvalken in een Kerkuilenkast in Vorstenbosch en Kerkuilen in een Torenvalkenkast in Zeeland.

Namens de Werkgroep Uilen,
John Opdam (Coördinator)

Dag Vogelwachters

Zoals velen van jullie inmiddels weten - en als je dit leest - ben ik op Nias (een eiland ten westen van Sumatra), Indonesië en als vrijwilliger werkzaam in een tehuis voor gehandicapte kinderen. Ik ben uitgezonden, voor onbepaalde tijd, door de Kruisheren te Uden op 19 december jl. en Pater Tjeu Kuppens (hier Mathias genoemd) heeft mij geïntroduceerd. Het Kruisherenklooster ligt in het midden van het eiland, dat circa 100 bij 50 kilometer omvat en ongeveer 700.000 bewoners telt. Velen zullen zich Pater Tjeu herinneren van de krantenberichten na de Tsunami en aardbevingen, die ook dit gebied hebben getroffen in 2004 en 2005. Nias is hierdoor zo'n drie meter (!) hoger komen liggen en er zijn ook stukken land en een complete haven verdwenen! In het Udens Weekblad, maar ook het Brabants Dagblad, zijn diverse artikelen gepubliceerd - ook na die periode - over de wederopbouw en de hulp van (o.a.) de Udense bevolking. Voor mensen die mijn belevenissen willen volgen (als ik tenminste stroom heb, want die valt de halve tijd uit!): <http://jokeopnias.waarbenijj.nu/> Op deze website (geen www.) kan je ook reageren! Hopelijk zal ik daarop velen van jullie tegen komen, tot kijk/horens!

Joke van den Boogaard

P.s.: Als alles goed gaat en ik ben er nog, dan komt Theo mij rond september 2011 bezoeken: hij zal dan wellicht mooie foto's van tropische vogels naar Peter sturen, voor publicatie in ons prachtige blad!

Interne(s)t

Ook nu weer enkele leuke sites gezien bij het speuren op het wereldwijde net.

Vogelbescherming brengt in navolging van het 'Beleef de lente' succes nu ook een aantal webcams die zicht hebben op vogels in de winter. Via www.beleefdewinter.nl is vanaf begin januari het wel en wee te volgen van een aantal vogels in de winter en hun gedrag op de voederplek. Waarschijnlijk wordt dit net zo'n succes als de lente webcams.

Op de site van Vogelbescherming is onder tuinvogel/tuinvogels/vogeltelspel een spel te spelen, waarbij je zelfs een prijs kunt winnen. Ook een gratis vogelringtone is hiervandaan te verkrijgen. Ga naar site: www.vogelbescherming.nl/tuinvogel/tuinvogels/vogeltelspel.

We blijven nog even bij de Vogelbescherming. Hier is ook het tuinvogelspel (soort open memory met beelden (laagste levels) en geluiden (hogere levels): <http://www.vogelbescherming.nl/tuinvogel/tuinvogels/tuinvogelspel>. Veel plezier ermee.

Avibase is een uitgebreide database met informatie over alle vogels van de wereld. Hij bevat bijna vijf miljoen gegevens over tienduizend soorten en 22.000

ondersoorten, met informatie over verspreiding, taxonomie, synoniemen in verschillende talen en meer. Als je op vakantie gaat moet je deze site bezoeken om te weten welke soorten er gezien kunnen worden. Een zeer omvangrijk werk, dat te zien is op: <http://avibase.bsc-eoc.org>.

Ik heb het hier al meer gehad over het VIB. VIB staat voor Vogels In Brabant en is dé Brabantse site voor vogels aan het worden. Raadpleeg deze site regelmatig. Er zullen ook items van Vogelwacht Uden opkomen. Nu is er onder andere te lezen dat we dit jaar maar liefst vijf broedparen Grauwe Klauwier hadden in Brabant. Zelfs op het vliegveld van Eindhoven heeft een paar gebroed. Ook is de Middelste Bonte Specht nog gestaag bezig met zijn uitbreiding. Wanneer zullen de eersten in de Maashorst zich nestelen? Een boeiende site die te bereiken is op: www.brabantsevogels.nl.

Als er leden zijn die op hun zoektocht leuke sites tegenkomen, horen we dat graag. Geef dit door aan info@vogelwachtuden.nl. Bedankt alvast!

Jan-Willem Hermans

Grauwe Klauwier (bron: Saxifraga)

Broedvogelinventarisatie in de Maashorst 2009 - 2010

Terwijl de gegevens inmiddels uitgewerkt zijn, wordt er nog steeds hard gewerkt aan de verslaglegging van onze grote broedvogelinventarisatie van de Maashorst. Voor de vierde keer in de historie zijn de broedvogels in de Maashorst geïnventariseerd. Werd er in 1990, 1996 en 2002 maar een deel van de Maashorst geïnventariseerd; dit keer is de volledige Maashorst gedaan, inclusief Herperduin. De broedvogels zijn geïnventariseerd volgens de SOVON-handleiding BMP uit 2004, met uitzondering van een paar zeer algemene soorten als Houtduif, Koolmees, Merel, Roodborst, Vink en Winterkoning. Deze soorten werden niet op de veldkaarten ingetekend maar zijn alleen geturfd. Ook zoogdieren die werden waargenomen zijn genoteerd en ingetekend. In voorgaande inventarisaties werden alleen de ‘interessante stukken’ onderzocht, voornamelijk in de buurt van de A50 in de westkant van het gebied. In het algemeen waren dat bossen, heides en (later) teruggegeven cultuurlandschap waarvan begrazingsgebied gemaakt is. Maar de Maashorst is groter; daarom wilden we ook zicht krijgen op de broedgevallen op weides, akkers en campings, in gehuchten en rond zandafgravingen. Daarvoor is het gehele gebied opgedeeld in kilometerhokken. Elk kilometerhok is door een groepje tellers geïnventariseerd. In zo’n gebiedje zitten dus niet alleen interessante biotopen. Eén kilometerhok bleek het maximale gebied wat op één ochtend belopen kon worden; de meesten waren hier tussen de drie en vier uur mee bezig. Het volledige gebied van vierenvestig kilometerhokken werd over twee jaar - in 2009 en 2010 - vanaf 1 maart ten minste acht keer ’s morgens en twee keer ’s avonds bezocht. Eén van de doelen van dit project is, naast het in kaart brengen van de broedvogelpopulatie in de Maashorst, het enthousiast maken en het opleiden van nieuwe tellers die later andere tellingen (BMP, PTT, MUS, enzovoorts) kunnen gaan doen. Onervaren tellers werden daarom bij ervaren tellers gezet en zo werd er in het veld geleerd. Dit is de beste manier om de teltechniek onder de knie te krijgen en de verschillende soorten het beste te leren kennen! In totaal hebben meer dan vijftig waarnemers deelgenomen aan de inventarisaties. De tellers hebben samen ruim 1000 uur geteld, met gemiddeld drie deelnemers komt dat op 3000 manuren neer. De tellers kwamen hoofdzakelijk van de Vogelwacht Uden en omstreken. maar er waren ook tellers van Vogelwerkgroepen van het IVN Oss en het IVN Veghel.

Bij de uitwerking van de gegevens is gekozen om de waarnemingen op veldkaarten en tellijsten van de tellers te verzamelen en ze door één ervaren persoon (Arend) uit te laten werken. Alle vastgestelde territoria werden later door een ander (Leo) gecheckt. Uiteraard werd er rekening gehouden met overlappende territoria die in meerdere blokken liggen. Die territoria werden door Stijn ingevoerd in een Geografisch Informatie Systeem (GIS), waarmee de SOVON-database gevuld kan worden. In totaal zijn tijdens de inventarisaties 125 verschillende vogelsoorten waargenomen, daarvan werd bij 113 vogelsoorten territoriumindicerend gedrag gezien, maar uiteindelijk konden maar aan 95 verschillende soorten broedterritoria worden toegekend. De teller eindigde op 13.630 verschillende territoria. In tabel 1 staat de top 20 van de vogelsoorten die de meeste territoria hadden, waarbij de Vink de kroon spant met bijna 1200 territoria.

Vink

Tabel 1: Top 20 vogelsoorten met de meeste territoria en hun presentie per kilometerhok (100% betekent aanwezig in alle km-hokken).

	Vogelsoort	Aantal territoria	Presentie (%) over km hokken
1	Vink	1183	100
2	Koolmees	966	100
3	Merel	939	100
4	Roodborst	846	100
5	Houtduif	690	100
6	Zwartkop	661	100
7	Winterkoning	597	100
8	Tijftjaf	451	100
9	Pimpelmees	486	100
10	Grote Bonte Specht	439	100
11	Huismus	374	61
12	Fitis	336	93
13	Boomkruiper	330	93
14	Zanglijster	307	100
15	Spreeuw	293	90
16	Heggenmus	292	95
17	Boompieper	283	86
18	Zwarte Kraai	264	95
19	Goudhaan	231	82
20	Holenduif	229	98

Van die 113 waargenomen soorten stonden er 27 (24.5%) op de Rode Lijst van Nederlandse Broedvogels (Vogelbescherming, 2004); aan 21 soorten (22%) werden daadwerkelijk territoria vastgesteld (tabel 2).

Tabel 2: Rode Lijstsoorten in de Maashorst met aantallen territoria en hun presentie per kilometerhok.

	Rode lijst soort	aantal territoria	Presentie (%) over km hokken
1	Huismus	374	61
2	Boerenwaluw	98	41
3	Matkop	86	80
4	Groene specht	63	84
5	Ringmus	66	45
6	Veldleeuwerik	52	34
7	Koekoek	21	55
8	Kneu	23	34
9	Nachtzwaluw	21	25
10	Zomertortel	21	27
11	Grauwe Vliegenvanger	18	25
12	Spotvogel	15	23
13	Graspieper	10	23
14	Gele Kwikstaart	9	20
15	Ransuil	9	20
16	Steenuil	6	11
17	Huiszwaluw	3	2.3
18	Kerkuil	3	6.8
19	Wielewaal	4	9.1
20	Patrijs	2	4.5
21	Boomvalk	1	2.3
22	Paapje *	0	0
	Totaal	905	

* wel waargenomen maar waarneming(en) voldeden niet aan de criteria voor een territorium

De Wespindief (ook een rode lijstsoort) is in dit overzicht niet opgenomen. Deze lastige soort wordt in de zomer met een simultaantelling geteld. Daaruit kwam dat er in 2009 vijf territoria vastgesteld konden worden, voor 2010 was dat minder, waarschijnlijk drie.

In het kader van het programma van SOVON voor zeldzame broedvogels en kolonievogels zijn er acht soorten waargenomen (zie tabel 3), waarbij de Nachtzwaluw als trotse ambassadeur gezien kan worden, hiervan broedt meer dan 1% van de Nederlandse broedpopulatie in de Maashorst. Waarschijnlijk mede door het toenemen van het aantal kapvlaktes gaat het met deze soort goed in de Maashorst. Ook de Oeverzwaluw heeft het de afgelopen jaren goed gedaan rond de zandwinplassen van Hofman.

Tabel 3: Zeldzame broedvogels en kolonievogels aangetroffen in de Maashorst.

LSB soort	aantal territoria	Presentie (%) over km hokken
Zeldzame broedvogels		
1 Nachtzwaluw	21	25
2 Steenuil	6	11
3 Canadese gans	4	9.1
4 Kerkuil	3	6.8
5 Kleine Plevier	1	2.3
6 Mandarijneend	1	2,3
Kolonievogels		
1 Oeverzwaluw	113	4.5
2 Huiszwaluw	3	2.3

Vergelijking met 2002 en vorige inventarisaties

In 1990, 1996 en 2002 is de Maashorst ook voor een deel geïnventariséerd. Elke keer is dat toch op een andere manier gedaan, meestal werd alleen het meest interessante deel bezocht. Door dat deel van de 2009-2010 inventarisatie te vergelijken met waar in 2002 is geïnventariséerd kunnen we een eerlijkere vergelijking maken met deze vorige inventarisatie. Destijds werden er voor 83 broedvogelsoorten territoria toegekend. Dat zijn er voor hetzelfde deel dit keer 87 (iets minder dan de 94 voor de hele Maashorst).

Verdwenen uit de Maashorst sinds 2002 is: de Glanskop. Dit is een hele zeldzame soort, in onze omgeving komt deze soort alleen bij Vught en Cuijk voor. In de vorige inventarisatie is de soort wel vastgesteld en toen werd de hoop uitgesproken dat de soort zich misschien definitief zou vestigen. Dat is dus helaas niet gebeurd. In 2009-2010 is er geen territorium vastgesteld van het Vuurgoudhaantje (in 2002 wel), maar de soort is tijdens de inventarisatie wel waargenomen.

Vergelijking met eerdere inventarisaties leert ons dat er sindsdien wel meer soorten zijn verdwenen: Duinpieper, Nachtegaal, Paapje, Tapuit en Grutto hebben vroeger in dit gebied

Kuifmees

gebroed. Ook de Blauwborst heeft in de Maashorst gebroed, de soort kwam na 2002 als nieuwe broedvogel, maar in 2009 is de soort nog wel gezien en gehoord op de broedplaats, maar na enkele dagen bleef het daar helaas stil.

Van veel soorten kunnen we stellen dat ze nog steeds broeden op de Maashorst, maar in lagere dichtheden dan voorheen (zie ook tabel 4). Kenmerkende soorten als de Geelgors broedt nu nog maar met een dichtheid 3.0 per honderd hectare, en dat was 7.1. Ook de Kuifmees is gehalveerd in broeddichtheid. Deze getallen gelden voor het deel dat in 2002 ook is geïnventariséerd. Wordt de vergelijking met het hele gebied gemaakt, dan is de Geelgors nog verder in dichtheid achteruitgegaan (2.0/100 hectare).

Tabel 4: Dichtheden per honderd hectare in het deel van de Maashorst dat en in 2002 en in 2009-2010 is geïnventariseerd. Bovenin een aantal , dat achteruit gegaan is, in het midden soorten die ongeveer gelijk zijn gebleven en onderin de toenemers.

soort	Dichtheid 2009-2010	Dichtheid 2002 (per 100 ha)
Geelgors	3.0	7.1
Boompieper	7.4	11.2
Kneu	0.4	0.8
Kuifmees	4.0	8.3
Veldleeuwerik	1.6	3.1
Appelvink	0.4	0.3
Grasmus	3.5	4
Zwarte Specht	0.9	0.7
Bonte Vliegenvanger	2.0	0.3
Boomklever	4.4	1
Grote Bonte Specht	8.7	5.7
Roodborsttapuit	2.9	1.7

De nieuwkomers sinds 2002 zijn: Fuut (4 territoria), Canadese gans (4), Grauwe Gans (25!), Nijlgans (8), Mandarijneend (1), Kuifeend (3), Waterhoen (4), Meerkoet (18), Kleine Plevier (1), Houtsnip (10), Boerenwaluw (98), Huiswaluw (3), Oeverwaluw (113), Goudvink (9) en Kleine Karekiet (5). Dit zijn over het algemeen water- of gebouwgebonden soorten en dus zal het voor de meeste soorten geen nieuwe kolonisatie van het gebied zijn maar een gevolg van het, voor het eerst, inventariseren van waterrijke gebieden en gehuchten in de Maashorst. Dat geldt echter niet voor de ganzen, die net als in de rest van Nederland aan een grote opmars bezig zijn. In tabel 4 staan ook nog vier soorten die het goed doen in de Maashorst. Dit is maar een deel, er zijn meer soorten die toenemen, maar deze dienen als voorbeeld. De Boomklever is een soort met een opmerkelijke geschiedenis. In 1996 totaal afwezig, in 2002 1 territorium en nu over de hele Maashorst 214 territoria! Opvallend is de toename van de Bonte Vliegenvanger, een soort die landelijk ongeveer gelijk blijft. Hier hebben we stukken waar er erg veel zitten, maar dat is dus niet overal.

Er zijn ook nog soorten die in 2002 niet meer zijn vastgesteld, maar nu weer wel: Wielewaal (4, geen van alle zijn meer dan 2 tot 3 keer gehoord), Steenuil, Fluiter, Boerenwaluw en Huismus. Boerenwaluw en Huismus waren in 2002 natuurlijk wel aanwezig, maar buiten het onderzoeksgebied van toen.

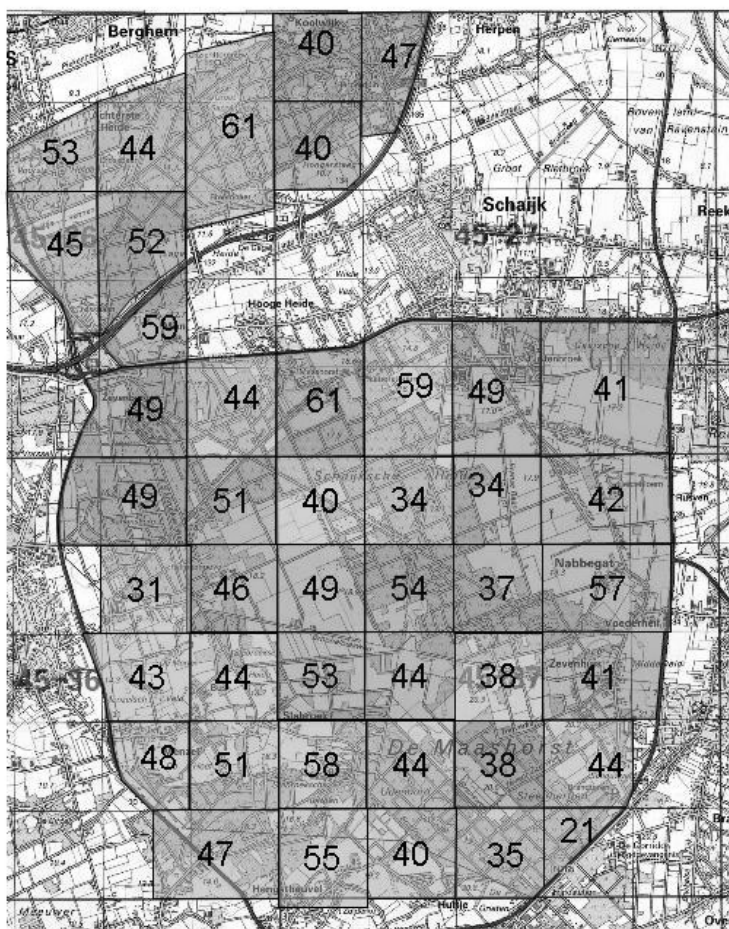
Een van de opmerkelijke zaken die we zagen was dat de Fluiterinvasie in het voorjaar van 2010 ook niet aan de Maashorst voorbij gegaan is; werden er in 2009 drie territoria gevonden, in 2010 waren dat er 25!

In eerdere verslagen over deze inventarisatie leek het er op dat de Patrijs op de lijst van verdwenen soorten zou komen. Gelukkig is dat niet zo, de soort komt nog voor in het landbouwgebied aan de oostelijke rand van de Maashorst en na afwezigheid van een aantal jaren is in 2010 een paartje teruggekeerd op de Brobbelbies en werd op de trektelpost regelmatig een koppel van 12 patrijzen gezien.

Fluiter

Soortenrijkdom 2009-2010

Atlasblokken in 2009
geïnventarieerd

Atlasblokken in 2010
geïnventarieerd

2009: ca 2350 ha

2010: ca 2550ha

In bovenstaande figuur is de soortenrijkdom per atlasblok weergegeven. De meeste blokken hebben tussen de veertig en vijftig broedvogelsoorten. Een paar uitschieters naar de zestig soorten zijn goed te verklaren door de aanwezigheid van water. Dat betekent dat er meer verschillende biotopen aanwezig zijn en dat er dus ook andere soorten kunnen broeden. Denk daar bij aan bijvoorbeeld de Fuut of de Meerkoet.

Meerkoet

De resultaten moeten nog verder uitgewerkt en gerapporteerd worden. En dat is nog een hele kluit. Al met al is het een heleboel werk maar op deze manier hebben veel waarnemers het prachtige stuk natuur in hun eigen omgeving beter leren kennen.

Namens de werkgroep Inventarisatie,
Arend Vermaat en Leo Ballering

JeugdVogelwacht

Iedere derde zaterdag van de maand komen ze bij elkaar om te beleven wat vogels kijken is. Soorten als Klapekster, Nachtzwaluw en Kerkuil pronken op hun waarnemingslijsten. JeugdVogelwacht Uden is hét voorbeeld voor alle volwassen leden. Een verslag van activiteiten mag als Eidooier dan ook niet ontbreken in het Bruuijsel.

Seizoen 2010 - 2011

Voedselgebrek

Met een lekker zonnetje maar wel een beetje fris zijn we gestart met de eerste activiteit van dit seizoen. Voedselgebrek was het onderwerp voor die dag. Begeleider Bart Gevers vertelde over de verschillende vormen snavels van vogels en het voedsel wat ze hiermee aten. Als voorbeeld hadden we een viertal snavels geschetst:

	Vorm snavel	Vogels
1	Gehaakte snavel	Roofvogels, Uilen
2	Stompe snavel	Kraai, Mus
3	Spitse snavel	Tijftjaf, Heggemus
4	Kromme spitse snavel	Boomkruiper

Onderweg naar het bos werd de hele groep in drie kleinere groepjes verdeeld. Ieder groepje kreeg een plastic zak mee. De bedoeling was dat we onderweg naar het bos zoveel mogelijk soorten voedsel van vogels moesten verzamelen. Graszaden werden er geplukt, maar ook vlierbessen en zelfs een regenworm werden er gevonden. Natuurlijk zijn we ook nog even gestopt bij "onze" steenuilenkast. Hier zat één van de Steenuilen lekker in het zonnetje te slapen. Door de telescoop zagen we erg mooi z'n felgele ogen waarmee hij ons in de gaten hield. Onderweg werden er ook bramen geplukt, maar daarvan verdwenen de meeste in de monden in plaats van in de zak. Enkele jeugdleden gingen wel ver met het zoeken van voedsel. Ze gingen in het water op zoek naar kikkers of salamanders, helaas werden die er niet gevonden (wel natte voeten!!). Bij de blokhut aangekomen hebben we alle plastic zakken geleegd. Er was van alles verzameld; graszaden, besjes, beukenootjes, dennenappels en boomschors waar houtwormen in zaten, een sprinkhaan was vrij snel weer weggesprongen. Nadat we ons eigen voedsel (koeken) naar binnen hadden gewerkt zijn we weer terug naar de parkeerplaats gegaan.

Vogeltrek

In twee groepen vertrokken we richting trektelpost. Het weer viel die dag erg mee: het was droog en niet al te koud.

Honderden vogels

Vogeltrek blijft iets bijzonders. Dat veel vogels helemaal naar Zuid-Europa of Afrika vliegen, is op zich al ongelooflijk, maar dat je dat gewoon met je eigen ogen kunt zien is verbazingwekkend. Na ongeveer een kwartiertje tellen op een willekeurige open plek telden we zo een paar honderd vogels. Hoe veel trekvogels moeten er in totaal wel niet zijn?

Jaarvogels

Nu is het natuurlijk de vraag wanneer een trekvogel een trekvogel is. JeugdVogelwachters komen met slimme verklaringen: als vogels wegtrekken omdat er geen eten meer is, dan moeten het vaak insecteneters zijn. Klopt, maar er zijn nog steeds veel uitzonderingen. Ook heb je trekvogels die zowel in de zomer als winter in Nederland zijn. Onze Merels trekken bijvoorbeeld naar het zuiden, terwijl we hier Merels uit het noorden (Scandinavië en zo) zitten. Die vogels uit het noorden schijnen wel wat groter te zijn. Want hoe groter je bent hoe meer inhoud je hebt ten opzichte van de rand. Maak maar eens drie gelijke bolletjes en maak van twee bolletjes één. Je hebt nu één klein en één groot bolletje. Maar het grote bolletje ziet er niet dubbel zo groot uit, terwijl er wel dubbel zo veel klei in zit.

Telpost

Op de telpost was het behoorlijk druk. Met heuse telmachientjes werd er bijgehouden welke vogels precies overvliegen. Soms ziet dat er heel spectaculair uit, maar die dag viel het tegen. Er vliegen superweinig vogels over. Nee, het is niet gemakkelijk te voorspellen op welke dagen er veel of weinig vogeltrek is. Net als met het weer. Ondanks de voorspelling bleef het de hele ochtend droog.

De telpost op de Brobbelbies

SOVON dag

Net als ieder jaar gaan we met onze jeugdgroep naar de landelijke SOVON-dag. Hier werden we weer net als de voorgaande jaren met open armen ontvangen. Met zeventien jeugdleden stonden we 's morgens vroeg al bij het nieuwe SOVON gebouw in Nijmegen. SOVON had dit jaar een heel ander programma voor de jeugd opgezet. Al direct werden we in groepjes van zes kinderen per begeleider ingedeeld. John Opdam werd al snel bij het braakballen uitpluizen ingezet. Hier heeft hij de gehele dag diverse groepen laten pluizen. Naast het pluizen waren er diverse spelen neergezet, van kwartet, vogelboom tot een vogeltrekspel werd er gespeeld. Ook moest iedere groep onder begeleiding van twee kunstenaars een vogelkunstwerk schilderen. Diverse vogels zijn er prachtig geschilderd; Uilen, Hop, Meeuwen, Grijsze Wouw, etc. Ik wist niet dat we zoveel talent in de eigen jeugdgroep hadden. Tussen de middag kregen we een lunchpakket, dat we natuurlijk buiten gingen opeten. In het park hebben we de broodjes, krentenbollen en natuurlijk de koeken gegeten. Na de lunch kregen we een opdracht om diverse natuurelementen te zoeken. Paddenstoelen, diverse bomen, maar ook de Merel, Houtduif hebben we er gevonden. Een Gaai liet zich helaas niet horen. Ook de waterdieren kregen we niet gevangen, daar was het toch net te koud voor. Na afloop zijn we richting de SOVON dag gelopen. Hier heeft ieder groepje zijn kunstwerken tentoongesteld samen met diverse natuurlijke materialen die in het park meegenomen waren. Tja en één groepje van Vogelwacht Uden haalde hiermee weer de hoofdprijs. Moe maar voldaan kwamen we rond vijf uur weer in Uden aan! Kijk voor een uitgebreide fotoreportage op de fotosite van Vogelwacht Uden!

Echt naar buiten?

Ken je kinderen die wel warmlopen voor een grote portie natuur op elke derde zaterdag in de maanden hier erg graag tijd voor vrij willen maken? Geef ze de gratis 'Buitengids', die is te downloaden op onze site of laat ze contact opnemen met mij, zodat ze zich op kunnen geven. Een keer vrijblijvend meelopen, kan natuurlijk altijd.

Opgeven kan op www.vogelwachtuden.nl
klik op het plaatje 'Jeugdgroep'.

Peter van de Braak,
Coördinator JeugdVogelwacht

De hoofdprijs gewonnen!

Nieuwe broedplaatsen voor IJsvogels langs de Leijgraaf

Persbericht Waterschap Aa en Maas

Waterschap Aa en Maas en de Vogelwacht Uden hebben op donderdag 14 oktober jl. de handen ineen geslagen om samen broedplaatsen aan te leggen voor de IJsvogel. Dit gebeurde op een aantal plekken langs de Leijgraaf bij Vorstenbosch en tussen Uden en Boekel. De ijsvogel broedt graag langs de oever. Er is voor gekozen om natuurlijke broedplaatsen aan te leggen en dit kan door de bestaande steile oevers af te kalven en een ander profiel te geven. Na de aanleg van de broedplaatsen zal Vogelwacht Uden deze onderhouden en bijhouden hoeveel IJsvogels er daadwerkelijk gaan broeden.

De IJsvogel is een schuwe vogel die van water houdt. Hij heeft felle blauwe en oranje kleuren. De soort is zeer schuw en laat zich weinig zien. De IJsvogel is een echte viseter, dus sterk aan water gebonden. Zijn voorkeur gaat uit naar stromende wateren. In Nederland gold de IJsvogel jarenlang als een bedreigde soort, maar tot voor twee jaar terug is hun aantal weer duidelijk toegenomen. Dit komt onder meer door de zachte winters, verbetering in waterkwaliteit en het herstel van beken. Ook wordt de soort geholpen door het maken van kunstmatige wakken, ijsvogelwanden en speciaal voor IJsvogels ingerichte oeverwanden. Door deze stijging in aantallen is de soort in 2004 van de Rode Lijst verdwenen en wordt de IJsvogel daar niet meer als bedreigde soort beschouwd.

Terugval

De laatste twee jaren was er een enorme terugval van ijsvogels. Het is op dit moment een zeldzaamheid om ijsvogels tegen te komen langs de Brabantse wateren. Bij voldoende nestgelegenheid kan het aantal vogels binnen een paar jaar weer snel toenemen. Om dit voor elkaar te krijgen, helpen Waterschap Aa en Maas en Vogelwacht Uden mee. Kijk voor een fotoreportage op de fotosite van Vogelwacht Uden: <http://vogelwachtuden.mijnalbums.nl/> Voer als wachtwoord 'vogelwachtuden' in. Je kunt daar diverse fotoalbums van de Vogelwacht bekijken. Zie voor meer uitleg hierover verderop in dit Bruijsel.

In gesprek met ... 'John Hermans'

Hier is introductie amper nodig, bijna alle leden kennen John Hermans wel. Eén van de grondleggers van onze club en actief op heel veel terreinen. Samen met zijn tweelingbroer Jan-Willem zijn ze bijna een begrip binnen de vogelwereld. Toch gebeuren veel van die activiteiten achter de schermen en is het hoog tijd om die eens naar voren te halen.

Grondlegger

John is een lid van het eerste uur, hij was al lid toen de Vogelwacht nog als vogelwerkgroep onderdeel was van het IVN. Hij was toen achttien jaar, dit was rond 1978. De groep bestond uit een man of vijftien en maakte toen al stencils, hield een vogelcursus voor leden en maakte nestkasten samen met de invalidenvereniging uit Odiliapeel. Ook hielden ze een Piepcursus, samen met Jan-Willem Hermans, Chris van Lieshout en Wim Janssen, allemaal Peelse leden. Zijn eerste excursie ging naar de Grote Peel, daar hoorde hij voor het eerst een Tjiftjaf. Vanaf dat moment hoorde hij overal tjiftjaffen, er ging een wereld voor hem open! Samen met Vogelwerkgroep Den Bosch ging hij naar de wadden en sindsdien gaat hij ieder jaar. Dit jaar gingen ze voor de achtentwintigste keer en hij is slechts twee keer niet meegegaan! Vanaf het eerste begin heeft hij al mensen rondgeleid in de natuur, ondanks het feit dat hij toen nog niet zo veel van vogels wist. Door het doen heeft hij veel geleerd. Dus toen is er al een vonkje overgesprongen en dat vuurtje is nooit meer uitgegaan. Tijdens onze publiekswandelingen nu, is John er eigenlijk altijd bij en kan hij boeiend vertellen over de vogels. Menig Udenaar kent hem van de wandelingen. Vogels maken een groot deel uit van zijn leven. John is er van overtuigd, dat de Vogelwacht zo groot geworden is door een kern van actieve en enthousiaste leden. Als je dat niet hebt kun je het wel vergeten.

Uilenwerkgroep

Toen John net begon in 1978 waren er misschien nog maar honderd broedparen Kerkuil in Nederland. Hij is begonnen met kasten hangen voor deze vogel, de eerste bij een onderwijzer Kees Nikkelen in Odiliapeel. De kast is in februari geplaatst en in juni hoorde Kees vreemde siggeluiden in zijn schuur; was het paard ziek? En wat bleek; er zaten drie Kerkuilenjongen in de kast. Dit was een mooie stimulans om door te gaan met dit werk en hij heeft het dertig jaar volgehouden en gaat er ook mee verder, al is het niet meer als coördinator van de werkgroep uilen. Twee jaar geleden heeft John Opdam het coördinatorschap van deze werkgroep

overgenomen. John (H) heeft ook veel gedaan voor de Brabantse uilenwerkgroep, bijvoorbeeld schrijven in het provinciale blad. Deze groep komt een keer of vier per jaar bij elkaar en eens per jaar wordt er een Brabantse uilenavond gehouden. Daar kunnen tegenwoordig goed honderddertig man zitten en de groep groeit nog steeds. In het werkgebied van Vogelwacht Uden broeden ongeveer tien tot twaalf paartjes Kerkuil en drieëntwintig tot vijfentwintig paartjes Steenuil.

Buitenlandse reizen

Reizen is één van zijn grote passies, zowel met de Vogelwacht als met andere reisorganisaties. Hij is een echte globetrotter en heeft al heel wat van de wereld gezien. Zijn voorkeur gaat uit naar de noordelijke landen zoals Alaska, Siberië (waaronder Kazakstan, Taimyr en Nova Zembla), Noorwegen, Finland en Spitsbergen (onderdeel van Noorwegen). Maar ook Oman en Israël staan op zijn reislijst. In het noorden komt hij onze wintervogels broedend tegen en dat vindt hij fascinerend. Vooral steltlopers en vogels van open vlaktes vindt hij interessant, meer dan bijvoorbeeld meeuwen. Hij komt in desolate gebieden en ziet soms kolonies vogels waarvan het bestaan nog niet eens bekend is, bijvoorbeeld een kolonie Ivoormeeuwen.

Verschillende keren heeft hij vanuit een helikopter vogelgebieden kunnen bekijken. Veel vogels komen op hetzelfde biotoop af; plas- en drasgebieden en kustlijnen, deze gebieden zijn bijna altijd vogelrijk. Hij heeft op Nova Zembla 'Het Behouden Huys' gezien van de walvisvaarder Willem Barentsz. Deze kwam in 1596 vast te zitten in het ijs en was gedoemd om de winter daar door te brengen. Het was heel lang onmogelijk om het gebied te bezoeken in verband met de communistische revolutie. Nu kan dat wel weer. John was één van de eerste West-Europeanen die het gebied bezocht heeft. Hij heeft verschillende restanten van het verblijf van Willem Barentsz gezien, zoals ijsbeer- en poolvosrestanten. Ijsbeer schijnt niet lekker te zijn, maar je moet wat doen om te overleven. Ook een

Morinelplevier

spijker uit die tijd lag er nog. Vooral ook het trekgedrag van vogels vindt hij interessant en de enorme afstanden die vogels af kunnen leggen. Neem nu de Morinelplevier (deze foto is in Finland gemaakt); in het voorjaar ziet hij die broedend op de toendra van Siberië, dan ziet hij ze in het najaar voorbij trekken op onze telpost en in de winter kun je ze in Marokko aantreffen. Net als bij de Grauwe en de Rosse Franjepoot, broedt het mannetje van de Morinelplevier de eieren uit. Terwijl het mannetje broedt, beschermt het vrouwtje het nest, dat net als bij alle plevieren niet meer is als een kuiltje in de grond met wat plantenmateriaal. Ze broeden op afgelegen plekken en zijn geen mensen gewend, daarom kunnen wij ze op de telpost van vrij dichtbij benaderen. Deze vogels vertonen dit broedgedrag, omdat de vrouwtjes dan elders nog een nieuw mannetje aan de haak kunnen slaan en een nieuw broedsel kunnen beginnen. Het broedseizoen in het noorden is maar heel kort (begin juni tot eind juli) en op deze manier wordt er alles uitgehaald. Al deze reizen worden natuurlijk vastgelegd. John fotografeert al jaren en regelmatig kunnen wij op de dia-avonden van zijn foto's meegenieten. Ook geeft hij ongeveer vier keer per jaar dialezingen aan mensen buiten de club. Door de jaren heen heeft hij steeds betere apparatuur aangeschaft, hij begon heel simpel en toen waren misschien tien procent van zijn foto's scherp. Nu is dat veel beter, hoewel hij zelf zegt dat hij niet kritisch is. "Ik maak foto's, maar ben geen fotograaf". Het gaat hem puur om de vogel en kijkt niet echt naar de omgeving voor een perfect plaatje. Per jaar gaat John minstens twee keer op reis, dus heeft hij door de jaren heen al heel wat gezien en beleefd. Dat gaat wat gemakkelijker als je vrijgezel en dus ongebonden bent. Hij woont 'samen' met zijn ouders in Odiliapeel en op zijn werk bij Brakel-Atmos kan hij vrij gemakkelijk weg. Dit najaar is hij nog in Oman geweest in West-Azië. Met slechts vier personen heeft hij een geweldige reis gehad (zie verslag elders in het Bruujssel). Hij heeft zelfs plannen om komend voorjaar een kleine zes weken op reis te gaan naar de Zuidpool. Daar wil hij pinguïns gaan bekijken, samen met Chris van Lieshout en Toy Janssen. Ze stappen op een schip met honderd man in Zuid-Argentinië en varen de Mid-Atlantische Oceaan af en doen verschillende eilanden aan. De reis eindigt in Ascension Island. Over het algemeen doet hij niet te veel voorwerk voor zijn reizen, hij laat de dingen gewoon op zich afkomen.

Het lijkt me echt geweldig om mee te kunnen met een reis naar de Zuidpool. Volgend voorjaar gaat hij om die reden niet mee met de buitenlandse excursie van de Vogelwacht naar Bulgarije. Tot nog toe heeft hij altijd die reizen mee georganiseerd met Jan-Willem Hermans en Peter van de Braak en daar zitten ook mooie excursies bij.

Overigen

John doet nog veel meer. Hij zit sinds een paar jaar in de werkgroep Natuur en Milieu. Niet dat het veel uithaalt, want hij vindt de lokale politiek ‘anti-natuur’. Maar hij vindt het wel belangrijk om onze stem te laten horen en hoe groter onze club, hoe meer invloed. Verder zit John al vanaf het begin in de redactie. Hij heeft alles meegemaakt, vanaf de ‘Slechtvalk’ tot en met het mooie ‘Bruujssel’ zoals jullie dat nu in handen hebben. We hebben pas Peter Noy een oorkonde gegeven omdat hij vijftientig jaar in de redactie zit, maar John doet dit nog veel langer, al tweeëndertig jaar! Hij vindt het leuk om over vogels te schrijven en om bijzondere dingen uit te zoeken en te melden. Hij vindt het clubblad een bindmiddel voor onze leden.

Ook al heel lang, al twintig jaar, doet hij de midwintertelling voor het Land van Cuijk. Dat kost hem twee dagen in het veld en hij noteert dan alle vogels die hij ziet. Dankzij deze regelmaat, kan er nu vergeleken worden hoe het met de vogelstand is. Wie gaat vooruit, wie achteruit? De Bonte kraai (deze foto is in Israël gemaakt) is bijvoorbeeld sterk achteruit gegaan. Broedvogels tellen in de Maashorst heeft hij ook gedaan en vindt hij erg belangrijk. Verder staat hij regelmatig op de telpost. Eigenlijk kwam het idee om een telpost in te richten op de Palmvenseweg van John. Hij vindt het erg leuk om te zien dat deze nu uitgegroeid is tot één van de grotere telposten van Nederland. In de Groenhoeve heeft hij al heel wat werkuurtjes zitten. Hij is net als Jan-Willem bouwkundige. Om te beginnen toen de Groenhoeve gebouwd werd in oktober 1990 (deze bestaat dus al weer twintig jaar) heeft hij er veel aan gewerkt. We kregen toen subsidie van ‘jongeren bouwen voor jongeren’. De datum van opening was al bekend, maar hij was nog niet klaar, dus moest het gas er op. Ook qua onderhoud is hij altijd wel bereid mee te helpen, er is altijd wel wat te doen. Ook ons clubhuis gaat hem aan zijn hart. Als laatste wil ik nog vermelden dat hij altijd de maandagenda kopieert voor de leden zonder e-mail. Dat zijn er door de jaren heen wel steeds minder geworden, maar het moet wel gebeuren. Deze brengt hij dan naar Lies Schoenmakers, die ze dan rondbrengt.

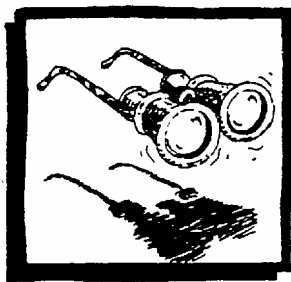

Bonte Kraai

Veelzijdig

Uit alles blijkt hoe veelzijdig John is en dat hij een verenigingsmens is in hart en nieren. De vogels en alles daar om heen spelen een enorm grote rol in zijn leven. Hij heeft de Vogelwacht groot zien worden vanaf het prille begin. Zijn bijdrage aan onze club en aan de vogels is dan ook onbetaalbaar!

Liesbeth Verkaar

Bijzondere vogel in de kijker...

‘de Sneeuwgorz’

Op 27 oktober 2010 werd door diverse personen de Sneeuwgorz (*Plectrophenax nivalis*) gemeld op onze telpost. Deze vogel is drie dagen te bewonderen geweest. Het is een bijzondere waarneming maar er zijn echter vaker Sneeuwgorzen in de Maashorst waargenomen. Op 21 november 2004 en op 28 oktober 2003 was er ook een Sneeuwgorz te bewonderen. Sneeuwgorzen zijn opvallende verschijningen door hun vele wit in het kleed en vallen dus ook makkelijk op. Ze zijn totaal niet schuw en kunnen van dichtbij benaderd worden. Volgens de trekvogelatlas wordt boven de grote rivieren in het binnenland zwakke trek waargenomen, maar ten zuiden van deze rivieren vrijwel niets. Vogels die in Nederland verblijven moeten vooral in het noorden van ons land langs de kust gezien worden. Elk jaar zien we op de Waddeneilanden een aantal vogels, maar ook de Pier van IJmuiden is een goede plek om ze te spotten. Vogels overwinteren tot aan Noord-Frankrijk. Ook Sneeuwgorzen kunnen in de winter nog doortrekken vanuit het Noorden naar ons land. Als de winter in Zuid-Scandinavië en Denemarken strenger wordt of voedselvoorraden uitgeput raken, verhuist een deel naar zuidelijkere oorden. De in Nederland overwinterende vogels komen van Zuidoost-Groenland, IJsland en Zuid-Scandinavië. Het nest van gras ligt meestal in een rotsspleet of tussen brokken steen verborgen en is met fijn materiaal gevoerd. Het wijfje legt vier tot zes lichtblauwe, bruingspikkelde eieren. Ze eten grotendeels insecten, maar in de herfst en winter wordt dit aangevuld met zaden. De Sneeuwgorz laat zijn liedje, een kort fluitend ‘turi-turi-turiwie’ in de vlucht of zittend op de grond horen.

Sneeuwgorz (foto Marc Gottenbos)

Jan-Willem Hermans

Bedankt!

Graag willen wij iedereen bedanken voor de belangstelling, de kaarten en de bloemen, tijdens en na de operatie van ons beiden. Inmiddels zijn we aardig aan het opknappen van de niertransplantatie en proberen we de draad weer op te pakken.

Wij wensen iedereen fijne feestdagen en een gezond 2011 en nogmaals bedankt!

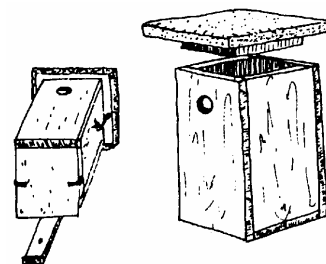
Groeten,

Erp, 15 december 2010

Tiny en Francien van den Elsen

Jaarverslag werkgroep Nestkasten 2010

In dit verslag wordt, aan de hand van een analyse van nestkastencontroles, een indruk gegeven van het broedseizoen 2010 in de bossen van de regio Uden. In totaal zijn er 596 nestkasten gecontroleerd, iets minder dan vorig jaar (591). De lente van 2010 was zeer zonnig, droog en had een normale temperatuur, maart en april waren zacht maar mei was zeer koel. Tot en met 19 mei was er een zeer koude periode waarmee mei op de negende plaats in de rij van koelste meimaanden komt sinds 1901. En dat had consequenties voor het verloop van het broedseizoen.

Als we alles samen nemen zien we een goede start van het broedseizoen voor de Koolmees en de Pimpelmees, gekenmerkt door grote legfels (gemiddelde legfelgroottes van de eerste legfels, respectievelijk, 9,2 en 10,5 eieren) en een vroege start (gemiddelde eerste eilegdatum, respectievelijk, 14 en 13 april; gelijk aan vorig jaar). Door de koude periode in de eerste drie weken van mei, met als mogelijk gevolg het vertraagd uitlopen van de bomen en daarmee een vertraging in de rupsenpiek, is er van die eerste legfels echter weinig terecht gekomen; heel veel jongen zijn doodgegaan of in ieder geval niet meer teruggevonden, met als gevolg zeer lage broedsuccespercentages voor de Koolmees (67,9%) en, in mindere mate, voor de Pimpelmees (80,1%). Daarna volgden er een warme en zonnige maand juni en juli en kwam er een ongekennde rupsenpiek op gang die een heel groot percentage van de mezen heeft doen besluiten toch een vervolglegsel te gaan beginnen (vervolgpercentage voor de Koolmees: 60% en 25,5% voor de Pimpelmees, in beide gevallen minimaal een verdubbeling van vorig jaar). Doordat de rupsenpiek ook ongekend langdurig was zijn veel van die vervolglegsels ook tot een goed einde gekomen, vooral voor de Koolmees (broedsucces 63,4%) en minder, maar normaal, voor de Pimpelmees (48,1%).

De Zwarte Mees is maar in twee van de tien gebieden tot broeden gekomen: langs het Slingerpad en bij de Grensweg; twee gebieden gescheiden door een fietspad. In het totaal waren er maar zes legfels waarvan drie vervolglegsels. De gemiddelde eerste eilegdatum was met 20 april maar liefst negen dagen later dan vorig jaar en ruim na het gemiddelde van de andere mezen. Het lijkt er op dat deze soort mede door het verlies aan leefomgeving, dit jaar is in de hele Maashorst het areaal naaldbomen verder drastisch teruggekapt, ook nog door andere nestkastbroeders terug

Boomklever
(Foto Marc Gottenbos)

wordt gedrongen en alleen een kans krijgt als bij een andere soort het legfel is uitgevlogen. Bovendien was de gemiddelde legfelgrootte dramatisch laag: 7,3 eieren tegen 9 á 10 over de laatste jaren.

De Boomklever (zie foto) blijft nog steeds toenemen in de kasten: 23 legfels in alle tien bosgebieden. Ze begonnen uitzonderlijk vroeg met broeden, gemiddeld al op 6 april maar hadden een laag gemiddelde legfelgrootte van 6,8 eieren en een laag normaal broedsucces van 72,4%.

De Bonte Vliegenvanger blijft ook nog toenemen in de kasten. Deze soort lijkt een vroege aankomst gehad te hebben met een eerste waarneming op 5 april en is in ieder geval vroeg begonnen met leggen (gemiddeld op 4 mei), had een hooggemiddelde legfelgrootte van 6,2 eieren en een redelijk normaal broedsucces (80,8%).

De Gekraagde Roodstaart deed het weer niet goed in de nestkasten; er werden weer minder legfels gevonden (acht) en weer in minder gebieden (drie). Met een eerste waarneming door Harry Claassen al op 29 maart lijken ze wel erg vroeg aangekomen te zijn maar zijn toch behoorlijk laat begonnen met een gemiddelde eerste eilegdatum van 13 mei. Ze hadden nog wel een redelijk hoog gemiddelde legselgrootte van 6,0 eieren maar, net als vorig jaar, een dramatisch slecht broedsucces van 56,3%. Toch gaat het niet slecht met deze soort in ons werkgebied, in de inventarisatie van de Maashorst zijn in totaal 198 territoria gevonden (4,5 per 100 hectare).

Over alle 569 kasten heen berekend is het totale bezettingspercentage 88,2% en daarmee veel hoger dan normaal. Het totaal aantal eieren dat werd gecontroleerd was 5.549, daaruit kwamen 4.332 jongen, waarvan er uiteindelijk 3.809 uitvlogen. Voor alle soorten samen was het percentage uitgekomen eieren, uitgevlogen jongen en het totale broedsucces (uitgevlogen jongen/gelegd ei) 68,8% en daarmee veel lager dan in de laatste drie jaar. In totaal zijn er 714 elektronische nestkaarten ingevuld en ingestuurd naar SOVON Vogelonderzoek Nederland.

Mannetje Grote Bonte Specht ruimt ontlasting op, na het voeren van zijn jongen in de bossen van Odiliapeel oost (foto Lambert Verkuijlen)

Uitlopen van inlandse eiken als maat voor de rupsenpiek

Rupsen zijn stapelvoedsel voor de jongen van de meeste holenbroeders, het tijdstip waarop de rupsenpiek plaatsvindt en de tijd hoelang deze aanhoudt is dus belangrijk voor het broedsucces van onze nestkast broeders. De rupsenpiek is te meten door in de lente onder de bomen doeken te hangen en daarin de vallende rupsen en hun uitwerpselen per tijdseenheid te meten. Maar dat is professioneel werk en ondoenlijk voor een amateur. Nu hangt de groei van de rups samen met het uitlopen van de bomen, als de bladeren nog in de knop zitten kunnen de rupsjes er nog niet bij en kunnen ze nog niet groeien. Pas als de bomen beginnen uit te lopen kunnen de rupsen gaan groeien en worden ze interessant voor de vogels en hun jongen.

De rupsenpiek kan per jaar, per gebied en per soort bos verschillen. Dit jaar is een poging gedaan om in het werkgebied van de nestkasten werkgroep het uitlopen van de inlandse eik te meten als maat voor de rupsenpiek (zie volgend plaatje). Vanaf stadium 3,5 zijn de bladeren interessant voor de rupsen en kunnen deze de bladeren gaan eten en dus gaan groeien.

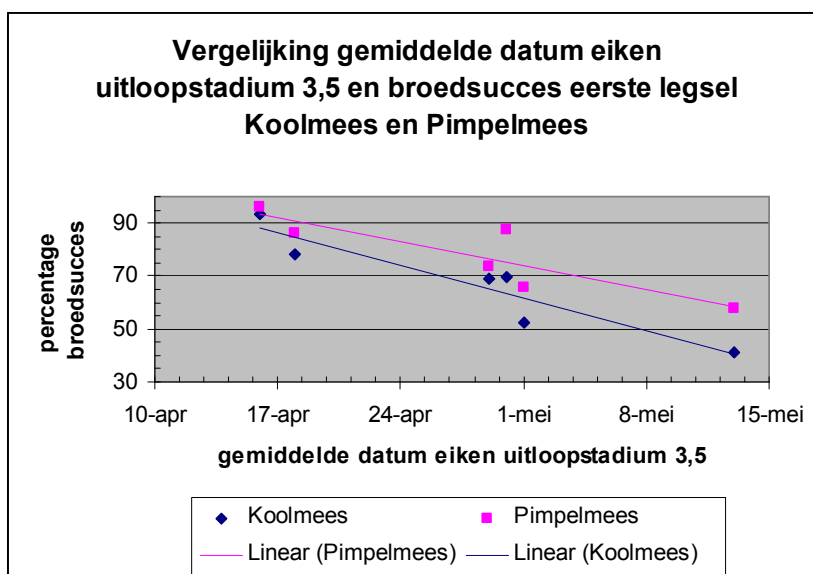

Uitlooffasen

In zes deelgebiedjes, te weten Odiliapeel-Oost (OO), Odiliapeel-West (OW), Maashorst Slingerpas (MS), Hengstheuveld (HH), Schaijk (Sch) en Velp is het uitlopen van de inlandse eik bij gehouden (zie tabel hieronder).

Gebied	OO	Velp	Sch	OW	HH	MS
Datums stadium 3,5	07 april 11 april 02 mei	17 april 18 april 18 april 18 april 18 april	24 april 02 mei 02 mei	28 april 01 mei 01 mei 01 mei	28 april 23 april 29 april 09 mei	05 mei 05 mei 14 mei 21 mei 21 mei
Gemiddelde datum stadium 3,5	16 april	18 april	29 april	30 april	01 mei	13 mei
Datums stadium 5	22 april 29 april 20 mei	01 mei 01 mei 01 mei 03 mei 09 mei 09 mei	05 mei 15 mei 15 mei	---	02 mei 15 mei 15 mei	05 mei 14 mei 28 mei 28 mei 28 mei
Gemiddelde datum eerste eileg Koolmees	13 april	13 april	15 april	13 april	13 april	15 april
Broedsucces (%) eerste legsel Koolmees	93,2	78,3	68,7	69,5	52,4	41,2
Broedsucces (%) eerste legsel Pimpelmees	96,3	86,3	73,3	87,5	65,9	57,7

Er zit dus tussen de gebieden nogal wat verschil wanneer het stadium 3,5 bereikt wordt; tussen 'Odiliapeel Oost' (OO) en 'Maashorst Slingerpas' (MS) zit bijna een maand. Ook de eerste datum waarop het stadium 5 (= volledig uitgelopen eiken blad) wordt bereikt hangt ruwweg samen met het bereiken van stadium 3,5. De gemiddelde datum waarop het eerste ei van het eerste legsel is ongeveer gelijk (13-15 april). Het lijkt er dus op dat de timing van de eerste eileg onafhankelijk is van de rupsenpiek. Het broedsucces van de eerste legsel van de Koolmees en de Pimpelmees lijkt echter wel afhankelijk te zijn van het tijdstip van de rupsenpiek: een vroege rupsenpiek lijkt een beter broedsucces tot gevolg te hebben (zie ook grafiek)

Kengetallen per soort broedseizoen 2010

Totalen 2010	Koolmees	Pimpelmees	Bonte Vliegen-vanger	Zwarte Mees	Gekr. Roodstaart	Boomklover	Overige	Totaal
# Nestkasten	569							569
# Nestkasten bezet	323	108	38	4	7	22	nvt	502
% Nestkasten bezet	55.7	18.6	6,6	0.7	1.2	3.8	nvt	88,2
# Legels	448	123	38	6	8	23	28	674
# legels met jongen	374	108	34	4	4	20	19	563
# Eieren	3753	1194	234	41	48	156	123	5.549
# Eieren uitgekomen	2883	989	203	28	27	123	79	4.332
% Eieren uitgekomen	76.8	82.8	86.8	68.3	56.3	78.8	64.2	78.1
# Jongen uitgevlogen	2494	889	189	24	27	113	73	3.809
% Jongen uitgevlogen	86.5	89.9	93.1	85.7	100	91.9	92.4	87.9
% Broedsucces (uitgevlogen jongen / gelegd ei)	66.5	74.5	80.8	58.5	56.3	72.4	59.3	68.6
Legselgrootte eerste legsel	9.2	10.5	6.2	7,3	6	6.8		
Gem. Datum 1e eileg	14 april	13 april	04 mei	20 april	13 mei	06 april		
# Vervolgbroedsel	168	25	1	3	1	3		201
% Vervolglegsel	60,0	25,5	2,7	100	14,3	15,0		

Coördinator werkgroep Nestkasten,
Leo Ballering

Kraanvogels in Diepholz

Zaterdagmorgen 30 oktober 2010 ging om vier uur de wekker. Tijd om op te staan. Vandaag gaan we, veertien leden van de club, naar Diepholz. Dit is gelegen in de buurt van Osnabrück, in het noorden van Duitsland. Keurig op tijd waren alle deelnemers om vijf uur bij de Groenhoeve en kon de reis richting Duitsland ingezet worden. Met drie auto's en onze geweldige portofoons gingen we die kant uit, om rond acht uur in het gebied aan te komen. In de omgeving van Diepholz liggen verscheidene moerasgebieden tussen het agrarische landschap. Hier wordt veel maïs verbouwd, waar de Kraanvogels na de oogst nog proberen de graantjes mee te pikken. Het totale gebied is zo'n 18.000 hectare groot, waarbij de twee hoofdgebieden, het Rehdener Geestmoor 1.680 hectare is en het Neustädter Moor 1.300 hectare is. Tot in 1990 is hier nog turf gewonnen op grote schaal. Nu zijn het allemaal natuurgebieden. De laatste jaren is deze omgeving zeer in trek bij de Kraanvogels op hun weg naar het zuiden. Vanuit Scandinavië hebben deze vogels een aantal stapstenen op weg naar het zuiden, waar ze in groten getale enkele weken verblijven. Vanuit het noorden is dit eerst Rügen (in de kop van Noord-Duitsland), dan Diepholz. Van hieruit vliegen de vogels begin tot midden november naar Lac du Der (in de buurt van Reims - Frankrijk) en verder om uiteindelijk te overwinteren in de Extremadura (het gebied in Zuid-Spanje tegen de Portugese grens aan gelegen). Op hun weg van Diepholz naar Lac du Der kunnen de vogels bij oostenwind in Uden en omgeving gezien worden. Bij Diepholz kunnen begin november wel een twintigduizend Kraanvogels verblijven!

Kraanvogel (foto: Marc Gottenbos)

We hadden een goede reisbeschrijving, die ons aanraadt om eerst naar de foerageerplekken te gaan. Dit gebied is gelegen tussen de driehoek Vechta, Diepholz en Drebber. Van Vechta naar Diepholz zijn we het kleine weggetje genaamd 'An der Dadau' ingegaan. We zagen al snel grote groepen Kraanvogels vliegen bij het kriecken van de dag. Maar niet alleen vliegen. We stoppen bij een grote groep die in het veld staat. De vogels zijn zeer schuw, zodat dichterbij komen er helaas niet in zit. Gezien de jachthutten wordt er (te) veel gejaagd in dit deel van

Duitsland. Kraanvogels zijn gelukkig beschermd en worden niet bejaagd, maar door de vele jachtpartijen zijn ze wel op hun hoede. Het valt op dat hier een duidelijke lijn ligt tussen enerzijds het moerasgebied en anderzijds het grootschalige agrarische gebied. We zien door het gebied rijdend ontzettend veel reeën, maar ook enkele Patrijzen, Buizerden, Grote Zilverreiger en Koperwiek. Op een maïsakker zien we maar liefst een groep van tweehonderd Kraanvogels. Langs een afwateringskanaal zien we Witgat, Dodaars en Wilde Eend. Een Blauwe Kiekendief komt langs om te profiteren van de vele trekvogels (is dus voedsel, Red.) die langs komen. Er staat een zeer grote groene silo in het gebied, waar waarschijnlijk de maïs in wordt opgeslagen. We rijden weer richting het moerasgebied en stoppen even. Hier zien we Klapekster, Rietgors, Geelgors, Groenling, Winterkoning, Grote Bonte Specht en Putters.

In het veld en ook vliegend zien we grote kluchten ganzen. Veel Kolganzen, maar ook Grauwe Gans. We verlaten dit gebied en rijden door Diepholz naar Rehden en Wagenfeld. In Wagenfeld houden we Duversbruch aan om de straat genaamd Moordamm in te slaan. Deze komt uit op de uitkijktoren van het Naturschutzgebiet Rehder Geestmoor. Een prachtige houten uitkijktoren die in de Maashorst niet zou misstaan (Jos en Chris!!) kijkt uit over een immens gebied. Wat schetst echter onze verbazing. Er wordt in het gebied gejaagd. Overal staan torentjes waar mannen met oranje hesjes op staan. Drijvers en honden, ook met hesje, jagen het wild hun kant in. Dit kan toch niet in zo'n kwetsbaar natuurgebied. Wij halen onze brander uit de auto en gaan de meegenomen worstjes en soep warm maken. Ondertussen zien we Raven en een Zeearend voorbij komen. De soep en de broodjes met worst smaakten voortreffelijk. Ook enkele vogelaars uit Hengelo hebben genoten van onze broodjes. We hadden gelezen dat op deze plek de meeste Kraanvogels bij het invallen van de duisternis waargenomen konden worden. Voordat het zover was zijn we eerst naar Neustädter Moor gegaan. Door Wagenfeld en Strohen richting Neubauern zijn we de Langer Berg straat ingereden. Ook hier staat weer een geweldige houten uitkijktoren. Voordat we hier arriveerden hadden we al enkele Glanskoppen gezien. Langs de route is een gigantische nestkast gebouwd voor de Huismussen, met recht mag dit een mussenflat heten. We zien weer een Klapekster en een schim van een Ruigpootbuizerd. In de hut aangekomen zagen we gelukkig allemaal zeer goed de Ruigpootbuizerd. Het schijnt dat er dit jaar zeer veel richting ons land gevlogen zijn. Dus opletten, vooral de zwarte vlek bij de buik is een belangrijk kenmerk in combinatie met de duidelijke polsvlekken, de zwarte vleugelrand en de witte stuit met zwarte eindband. Ruigpootbuizerden 'bidden' meer dan Buizerden, dit is echter geen betrouwbaar kenmerk. We zien prachtig en dichtbij weer een Klapekster. Een Zeearend duikt tussen de eenden, waarbij er zichtbaar een totale paniek ontstaat. Ook hier zien we grote groepen Kraanvogels, maar we besluiten toch om naar de plek bij het Rehder Geestmoor te gaan om daar de Kraanvogels op te wachten. Bij aankomst wordt het al wat schemerig. We zien eerst grote groepen ganzen neerdalen. Van alle zijden komen Kol- en Rietganzen aangevlogen. Ook de eerste groepen Kraanvogels vallen binnen. We besluiten ze te gaan tellen. Van vier tot zes uur staan we hier en we hebben in die tijd maar liefst 5.763 Kraanvogels zien neerstrijken. Een prachtig gezicht, nauwelijks drie uur rijdend van Uden af. We zijn niet de enige die dit schouwspel gade slaan. We schatten dat zo'n tweehonderd personen op die avond aanwezig waren.

Er waren zelfs dagjesmensen met een touringcar vanuit Bremen naar hier gekomen om dit fenomeen te bekijken. Iets na zessen rijden we richting Nederlandse grens. In Apeldoorn hebben we het AC-restaurant nog bezocht, zodat we voldaan (en met een volle maag) thuis gekomen zijn. Om kwart over tien kwam aan de langste dagexcursie die we ooit gehad hebben een einde. Een prachtige dag, die zeker voor herhaling vatbaar is.

Hierbij een opsomming van alle vogelsoorten die we gedurende deze dag gezien hebben:

Blauwe Reiger, Houtduif, Merel, Kraanvogel, Koperwiek, Grote Zilverreiger, Sijs, Kauw, Roodborst, Buizerd, Grauwe Gans, Tjiftjaf, Gaai, Torenvalk, Kramsvogel, Spreeuw, Ringmus, Graspieper, Zwarte Kraai, Nijlgans, Witgat, Dodaars, Wilde Eend, Blauwe Kiekendief, Patrijs, Pimpelmees, Fazant, Groenling, Winterkoning, Vink, Geelgors, Holenduif, Rietgors, Klapekster, Kievit, Keep, Grote Bonte Specht, Koolmees, Putter, Veldleeuwerik, Witte Kwikstaart, Kneu, Kolgans, Roek, Waterhoen, Goudvink, Zeearend, Raaf, Turkse Tortel, Boomkruiper, Glanskop, Staartmees, Ruigpootbuizerd, Sperwer, Ekster en Rietgans.

Jan-Willem Hermans

De deelnemers aan de excursie naar Diepholz (D)

Fotoalbum Vogelwacht Uden e.o.

Met ingang van heden heeft Vogelwacht Uden een extra mogelijkheid om foto's van diverse gebeurtenissen of activiteiten aan alle Vogelwachtersleden te laten zien. Het grote voordeel hiervan is dat iedereen binnen de Vogelwacht snel op de hoogte is van wat er zoal binnen onze club gebeurt. Men dient dan wel een wachtwoord in te voeren. Hierdoor blijft de fotopagina alleen toegankelijk voor de eigen leden! Je kunt op Mijalbum.nl ook gemakkelijk foto's bijbestellen of op een DVD laten zetten (zie onder).

De website waarop de foto's staan en te bezichtigen zijn (inclusief diashow):

<http://vogelwachtuden.mijnalbums.nl>. Het wachtwoord is: **vogelwachtuden** (kleine letters).

Binnenkort wordt de link naar deze fotopagina op de homepage van onze website geplaatst, zodat je daar op kunt doorklikken. Of nog beter; zet de link bij je favorieten!

Degenen die ook graag een fotoalbum willen plaatsen van een Vogelwachtactiviteit, vakantiereis of andere activiteit, kunnen dit album doormailen naar Peter van de Braak. De foto's dienen wel te worden verkleind tot ca. 300 à 400 KB per foto! Het doorsturen van de foto's kan het beste via: www.wetransfer.com. Stuur de foto's via 'wetransfer' naar: petervandebraak@gmail.com.

Wij gaan er vanuit dat deze nieuwe optie een groot succes wordt en ertoe bijdraagt dat iedereen binnen onze club, door middel van deze foto's, kan meegenieten van de vele activiteiten. Dus wanneer je leuke foto's hebt, stuur deze dan direct aan ons door!

Recent geplaatste fotoalbums zijn: de afsluiting van het telseizoen 2010, Jeugdvogelwacht naar de SOVON dag in Nijmegen, excursie naar Diepholz, braakballenuitpluisavond, het graven van een IJsvogelwand én de herfstexcursie naar Schiermonnikoog. Kortom je hoeft jezelf tijdens de komende feestdagen zeker niet te vervelen. Foto's kijken blijft een leuke bezigheid!

Peter Noy / Peter van de Braak

Wespendieven tellen in de Maashorst

Een van de bijzondere soorten die voorkomen in de Maashorst / Herperduin is de Wespendief. Begin twintigste eeuw, in de tijd van de grote stille heide, was de soort in het Brabantse nog een zeldzaamheid. Maar sinds de jaren zestig van de vorige eeuw, toen het bos een beetje op leeftijd begon te komen, werd het hier interessanter voor ze. Sinds de jaren zeventig moet de soort er al haast wel broeden, hoewel daar geen echte bewijzen van zijn. De eerste harde feiten dateren van de jaren negentig. Sinds tweeduizend wordt er tijdens het broedseizoen beter op de soort gelet. Uit dit onderzoek is gebleken dat er ieder jaar vijf à zes koppels territorium houden. Daarmee is de Maashorst / Herperduin van redelijk belang voor de Nederlandse populatie die in tweeduizend ongeveer vijfhonderd paar omvatte.

De Wespendief is een zomervogel die het grootste deel van het jaar in Afrika doorbrengt. De vogels komen eind april / begin mei in ons land aan en vertrekken eind augustus / begin september weer. Dit betekent dat ze ongeveer vier maanden in Europa leven en de rest van het jaar bezuiden de Sahara. De indruk bestaat dat de stand afneemt. Zweden ligt aan de noordelijke rand van het verspreidingsgebied, en daar geven de trektellingen bij Falsterbo een dalende trend aan. De oorzaak van de afname zou in Afrika kunnen liggen; kap van regenwoud, toenemende bevolkingsdruk, maar ook in Europa; toenemende predatie door bijvoorbeeld Havik.

In de korte periode dat de Wespendieven in ons land zijn, moeten ze razend snel het broedproces zien te volbrengen. Er moet een nest gebouwd worden, eieren gelegd en uitgebroed, en daarna de jongen grootgebracht. Bijzonder is dat de oudervogels vaak rond de datum dat de jongen uitvliegen, al richting het zuiden vertrekken. De jonge wespendieven moeten dus al vroeg op eigen benen staan. De Wespendief lijkt enigszins op de buizerd, maar wijkt hier op een aantal punten van af. Met enige oefening zijn de soorten wel te onderscheiden. In 2010 werden de eerste Wespendieven gemeld rond half mei: Munse heide, Kanonsberg, Steenberg, Herperduin. Wespendieven zien in de zomerperiode is niet zo heel erg lastig; wel is het een hele klus om de nesten te vinden. Zoals gezegd verblijven ieder jaar ongeveer vijf à zes paren in onze omgeving, waarvan er twee tot vier daadwerkelijk tot broeden overgaan. Nesten van koppels die er in een vroeg stadium mee ophouden, worden bijna nooit gevonden. Bij nesten met jongen is de kans groter.

*Wespendief
(Foto Otto Kwak)*

Om de prooidragende exemplaren in kaart te brengen, wordt er ieder jaar eind juli door een aantal groepjes vogelaars gepost in de Maashorst. Het is een samenwerkingsverband van vogelwerkgroep Oss en Vogelwacht Uden. De kennis die op deze ochtend wordt vergaard, wordt gecombineerd met de al bekende waarnemingen. En hieruit kan dan worden afgeleid hoeveel Wespendieвокoppels er zijn en waar die zich bevinden. In 2010 was op het moment van het posten één nest bekend. Bij het posten wordt ook gelet op de Boomvalk, ook een Afrikaganger. Deze soort zou zich in theorie goed thuis moeten voelen in de Maashorst / Herperduin, maar al een tijdje zit de klad erin. Misschien zit ook hier de Havik achter. In 2010 zijn ook weer een paar Boomvalken gezien: Nabbegat, Schaijkse hei, Munse hei, Kanonsberg. Dit jaar bleek voor het eerst ook een Slechtvalk in het gebied rond te hangen. Dat maakt de interactie met Haviken en Boomvalken alleen maar interessanter. Terugblikkend hebben we wel een indruk gekregen van

Wespandief
(Foto Ron van Rossum)

de verspreiding van de Wespandief in de Maashorst / Herperduin. In Herperduin heeft een koppel succesvol gebroed. Dit gebeurde in een hoek waar de Havik niet heeft gebroed doordat er in maart zo nodig een afrastering geplaatst moest worden. In deze omgeving wisten wij niet eerder een Wespandief te zitten. Dit jaar is er voor gekozen om niet te ringen, om het broedgeval niet te verstoren. Uiteindelijk zijn twee jongen uitgevlogen, maar een ervan kon later al piepend van de grond worden opgeraapt. Blijkbaar was deze niet in staat om voor zichzelf te zorgen. Wim van Lith heeft zich over het jonge ding ontfermt. In de Maashorst, ergens in de buurt van het Slingerpad, heeft ook een succesvol broedgeval plaatsgevonden. Dit is een plek waar al eerder Wespandieven hebben gebroed. Andere broedgevallen zijn in 2010 niet bekend geworden. Op de dag van het posten zijn Wespandieven gezien vanaf Bedaf, bij Bedafse Bergen en boven het ecoduct, vanaf Hengstheuvel (Udenoord), buurtschap Hoeven (Udenoord), Brobbelbies-Noord (Schaijkse heide), Munse Heide (op de Kanonsberg) en Nabbegat (Schaijkse bossen). Later in het seizoen werden vanaf het trektelpunt, Brobbelbies-Zuid, nogal eens Wespandieven gezien.

Concluderend kunnen we stellen dat er net als vorige jaren minstens vijf paar Wespandieven in het gebied Maashorst / Herperduin hebben verkeerdt. Opnieuw houdt het aantal succesvolle broedgevallen, c.q. uitgevlogen jongen niet over. Vier jongen op zes paar is niet echt geweldig. Dat waren we een jaar of vijf geleden wel beter gewend. Maar het past wel in het beeld van de afgelopen vier jaar. Aangezien het op andere plaatsen in Noord-Brabant wel goed gaat, lijkt er een factor te zijn die maakt dat de Maashorst / Herperduin minder gewild is onder Wespandieven. Wellicht is er iets veranderd in de geschiktheid van de omgeving voor de Wespandief: minder rust, minder voedsel, meer Haviken. We weten er echter weinig van, en daarom blijft het gissen.

Bij deze wil ik iedereen bedanken die in het voorbije broedseizoen waarnemingen van Wespandieven en Boomvalken heeft doorgegeven en in het bijzonder degenen die hebben meegedaan met het posten van Wespandieven. In 2011 zal deze activiteit voor de tiende keer plaatsvinden. Hopelijk dat de Wespandief ons dan zal verblijden met extra veel waarnemingen, vlinderende en prooidragende exemplaren en succesvolle broedgevallen. Maar weer eens zwarte ooievaars zien is ook leuk.

Edward Sliwinski
(Vogelwerkgroep Oss)

Wespandief (Foto Marc Gottenbos)

Wetenswaardigheden...

Gaaïeninvasie in Nederland is groot raadsel

Vanaf september is Nederland in de greep van een invasie van Gaaïen, beter bekend als Vlaamse Gaaïen. Deze invasie heeft de duizenden vogelaars die in Nederland elk najaar de vogeltrek in kaart brengen volkomen verrast. Half september bereikte de Gaaïengolf van naar schatting honderdduizend exemplaren de Belgische Ardennen en enkele dagen later werd het Zuidoosten van Nederland overspoeld. In de tien daaropvolgende dagen werden West- en Noord-Nederland en Noord-Duitsland bereikt. De Gaaïen lijken zich, na op de kust te zijn gestuit, over Nederland te hebben uitgesmeerd. Langs de Franse kusten en in het Verenigd Koninkrijk zijn in ieder geval geen grote Gaaïenbewegingen opgemerkt. Eerdere invasies in Nederland vonden plaats in 1983, 1996 en 2004. Waarom de Gaaïen af en toe zo massaal op trek gaan in Europa is voorlopig nog een groot raadsel.

Gaaï

Slechte vliegers

Naar schatting zijn bij de invasie 80.000 tot 110.000 Gaaïen betrokken, althans wat vogels op het Nederlands grondgebied betreft. Vaak ging het om groepjes van veelal 10 tot 20 exemplaren die met name in de ochtenduren trokken. Grotere groepen van 40 tot 70 vogels zijn ook waargenomen. Op de tientallen Nederlandse telposten waar vogeltrek wordt geregistreerd was goed te zien dat de vogels zoveel mogelijk bosranden en houtwallen probeerden te volgen. In het open landschap zijn Gaaïen kwetsbaar voor predatie door Haviken en andere roofvogels. Gaaïen zijn namelijk geen goede vliegers: bij onraad duiken ze het liefst snel de vegetatie in. Per dag worden slechts enkele tientallen kilometers afgelegd.

Herkomst onbekend

De invasie stelt ons voorslagnog voor raadsels. Om te beginnen is het herkomstgebied van de invasie niet goed bekend. De invasie werd in ieder geval ook in België, Zwitserland, Vogezen en het westen en noorden van Duitsland opgemerkt. In Zwitserland wordt zelfs gesproken van de hoogste aantallen sinds mensenheugenis. Het lijkt er op dat de vogels vanuit een brongebied rond Tsjechië, Slowakije en mogelijk verder ten oosten daarvan zich als een olievlek verspreiden.

Waarom deze grote invasie?

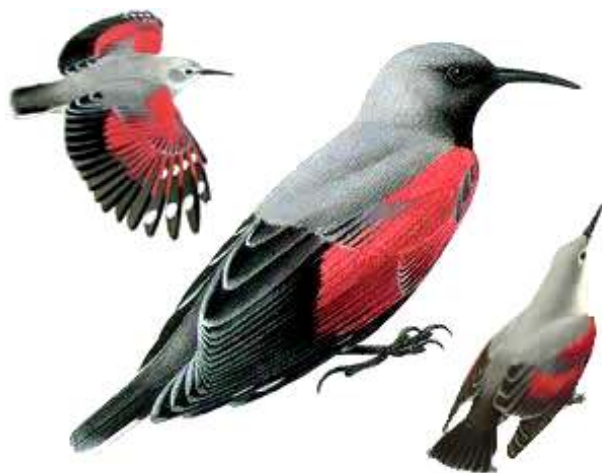
Het waarom van deze incidentele grote trek is nog niet goed bekend. Vermoedelijk is het een combinatie van twee factoren: een goed broedseizoen (met veel groot geworden jongen) in combinatie met een slecht 'mastjaar' (slechte zaadzetting en dus minder eikels en beukennotjes), maar zeker weten doen we dat niet.

Uit: Vogelbescherming, 25 oktober 2010

We hebben er twintig jaar op moeten wachten...

Bericht uitgegeven door SOVON Vogelonderzoek Nederland op dinsdag 23 november 2010
Vandaag is het weer zo'n dag dat de vogelwereld op zijn kop staat. In de St. Pietersberg in Limburg is gisteren, 22 november, een superzeldzame Rotskruiper ontdekt. Dit is voor het eerst sinds de winter van 1990/1991. Laat in een groep doorgewinterde vogelaars de naam Rotskruiper vallen en meteen begint iedereen enthousiast te vertellen over de laatste Rotskruiper die Nederland wist te bereiken.

In de winters van 1989/1990 en 1990/1991 overwinterde een Rotskruiper op de Vrije Universiteit van Amsterdam. Zeer spectaculair destijds. Toen zei men al dat het waarschijnlijk heel veel jaren zou duren tot er weer eens eentje op zou duiken. Gisterochtend ontdekte Arnold Meijer met zijn vrouw in de St. Pietersberg, alwaar Oehoes zitten, een heuse Rotskruiper. Natuurlijk de allermooiste plek waar je een Rotskruiper wilt ontdekken. Vele vogelaars, zeker van de laatste generaties, hebben een dagje vrij genomen van het werk om deze prachtvogel te aanschouwen. De Rotskruiper staat al vliëgend afgebeeld op de rug van de ANWB Vogelgids van Europa. En terecht. Al vliëgend komen de rood, zwart en wit getekende vleugels pas goed tot hun recht. Het is net een reuzenvlinder als hij vliegt. Zittend valt zijn overwegend grijze kleding veel minder op. Zeker als hij in zijn favoriete habitat, rotswanden in hooggebergte, tegen een grijze rots zit. In ons land is hij superzeldzaam met dat ene overwinterende exemplaar eind jaren tachtig. In België, waar meer steengroeven voorkomen, zijn ongeveer tien exemplaren bekend. Het zal nog wel even onrustig blijven in Limburg de komende tijd.

Rotsruiper

Uit: SOVON, berichten, 23 november 2010

Witkopstaartmezen weten Nederland te vinden

Bericht uitgegeven door SOVON Vogelonderzoek Nederland op zondag 7 november 2010 Na de hoge aantallen Gaaien, Pestvogels en Koolmezen is er een volgende soort die nu in opvallend hoge aantallen ons land bevolkt, de Witkopstaartmees. Als u in uw vogelboek zoekt op Witkopstaartmees dan komt u uit bij de 'gewone' Staartmees. Deze energieke gezelschapsvogel, ook wel 'pluizebolletje-met-lange-staart' geheten, is bij veel vogelaars een graag geziene gast. Altijd druk en in de weer, altijd in groepjes (soms wel vijftien exemplaren bij elkaar) en niet schuw. Sterker nog, u kunt ze naar u toe lokken door psssst-geluiden te maken. De Witkopstaartmees is een ondersoort van de Nederlandse Staartmees en komt in Fenno-Scandinavië, oostelijk Europa, Sovjet-Unie en verder oostelijk voor tot in China en Japan. De vogel is te herkennen aan de opvallend witte kop. Het witte kopje lijkt bijna licht te geven. Overigens lijkt ie verder helemaal op de Nederlandse Staartmees, qua grootte en qua roep. Witkopstaartmezen worden soms in het najaar in ons land gezien, maar doorgaans in zeer kleine aantallen. Het gros van de meldingen van Witkopstaartmezen heeft betrekking op witkoppige Staartmezen. Dit zijn Staartmezen met meer dan gemiddeld wit op het kopje, maar niet zo spierwit als van een Witkopstaartmees. Volgt u het nog?

Uit: SOVON, berichten, 7 november 2010

Dit najaar gaat het helemaal los met de witkoppluizebolletjes want ze worden op veel plekken gemeld volgens waarneming.nl. Inmiddels lijkt ook duidelijk te worden waar de invasie zeer waarschijnlijk vandaan komt. In de Groote Peel is zeer recent een Witkopstaartmees gevangen met een Litouwen-ring. De vogel zat in een groepje van maar liefst dertien Witkopstaartmezen. De invasie van dit najaar lijkt dus uit oostelijke richting te komen. Ik kan u aanraden om de komende dagen goed op te letten als u een groepje Staartmezen ziet, want wie weet zijn het Witkopstaartmezen...

Nederland vogelrijk maar ook eentoniger

Uit de jaarlijkse vogelbalans, waarin de actuele stand van de vogels staat beschreven, blijkt dat bijzondere en gespecialiseerde soorten op veel plekken verdwijnen. Wat zeldzaam is wordt zeldzamer, wat algemeen is algemener. Vooral algemene (grotere) vogelsoorten, met name watervogels, doen het goed. Je zou kunnen zeggen dat de Nederlandse vogelaar meer (vogel)kilo's te zien krijgt, maar steeds minder te kiezen heeft. De vogelbalans is zaterdag 27 november jl. gepresenteerd tijdens de landelijke vogelaarsdag van SOVON Vogelonderzoek Nederland.

Vogelstand in beweging

De vogelstand is continu in beweging. Sommige soorten nemen toe, andere nemen juist af en maar weinige blijven decennia lang stabiel. Hoe slaat de balans uit? Op het eerste gezicht niet ongunstig. De lijst met broedvogelsoorten wordt langer en zowel bij broedvogels als winter- en trekvogels zijn er meer toenemende dan afnemende soorten. Daarmee doen vogels het beter dan veel andere soortgroepen. Het lijkt op het eerste gezicht dus goed gesteld te zijn met de Nederlandse biodiversiteit.

Is er in Nederland dus niets aan de hand?

Toch moeten we dit beeld beslist nuanceren. Meer in detail bekeken is er sprake van een tweedeling die er eerst was maar nu verdwijnt en een tweedeling die we steeds duidelijker zien ontstaan. De oorspronkelijk grote verschillen in vogelbevolking tussen laag Nederland en hoog Nederland zijn aan het verdwijnen. In de voorheen soortenarme regio's van West-Nederland neemt het aantal broedvogelsoorten toe door uitbreiding van bossen en parken. Afname treedt vooral op in voorheen soortenrijke regio's op de hoge zandgronden van Oost- en Zuid-Nederland. Zo'n tweedeling bestaat er ook wat biotopen betreft. Veel watervogels doen het goed, ze profiteren van verbeterde waterkwaliteit en toegenomen oppervlakte open water. Broedvogels van heide, duin, kust en natte graslanden doen het daarentegen slecht. Deze biotopen herbergen relatief weinig, maar juist wel unieke soorten, die bovendien van internationale betekenis zijn. Door de afname van deze soorten, onder andere door de effecten van vermessing en verzuring, en de parallelle toename van bos- en struweelvogels lijkt de broedvogelbevolking in willekeurige delen van Nederland tegenwoordig steeds meer op elkaar. Het dreigt daarom saaier, eentoniger in ons land te worden. Dit verlies van regionale identiteit, ook wel homogenisatie genoemd, is de belangrijkste uiting van afnemende biodiversiteit bij vogels in Nederland. Tegelijkertijd ontstaat er een nieuwe tweedeling. Uit de vogeltellingen van SOVON blijkt dat de meerderheid van de (ernstig) bedreigde soorten het slecht blijft doen. Het gaat zowel om soorten van de Rode Lijst als veel soorten die belangrijk zijn voor Natura 2000. Ze nemen verder af of laten geen herstel zien, ondanks beschermingsmaatregelen. Soorten waar het al goed mee ging, laten daarentegen nog steeds overwegend positieve trends zien. Het zeldzame wordt daarmee zeldzamer, het algemene algemener.

Minder soorten in nabije toekomst?

Los van de tendens tot een eentonigere vogelbevolking hebben we in ons land in toenemende mate te maken met de effecten van klimaatverandering. Dit versnelt de afname van sommige bedreigde soorten. De kans wordt daarmee reëel, zeker indien gerichte beschermingsmaatregelen uitblijven, dat een aantal soorten op korte termijn zal verdwijnen. Daarmee wordt ons land niet alleen maar vogelsaai maar ook vogelarmer. Duinpieper, Klapekster en Ortolaan verdwenen reeds in het afgelopen decennium; Korhoen, Kemphaan, Draaihals, Kuifleeuwerik en Grauwe Gors zullen naar verwachting spoedig volgen.

Uit: Persbericht SOVON, 27 november 2010

John Hermans

Vogelherkenavond

Op donderdag 18 november was de ‘Vogelherkenavond’ in de Groenhoeve. Voorgaande jaren heette dit de ‘Mystery Bird’ avond en eerlijk gezegd heb ik al een aantal jaren getwijfeld of ik daar naar toe zou gaan. Maar de laatste tijd heb ik überhaupt erg weinig mee gedaan aan activiteiten van de Vogelwacht, dus ook deze avond ging steeds aan mij voorbij. Wel had ik gehoord dat het aantal deelnemers de laatste jaren erg tegenviel. Mede hierdoor, en ook omdat in de aankondiging nu wel heel nadrukkelijk beschreven stond dat het ook geschikt was voor de minder ervaren vogelaar, besloot ik dit jaar om te gaan! En ik was niet de enige, de Groenhoeve zat zowaar helemaal vol toen ik binnenkwam. Er was nog één plaatsje vrij en dat was tussen een heel ervaren en een wat minder ervaren vogelaar, ik zat daar prima.

En toen begon het: Peter van de Braak legde uit dat de eerste vijftientig foto’s detailopnamen waren. Dus steeds maar een deel van de vogel op de foto, maar wel precies dat deel waarmee de vogel uniek te determineren is. Gelukkig mochten we het boek erbij nemen, dus als je een idee had, kon het meteen onderbouwd worden of dit mogelijk was of niet.

Op de eerste foto waren alleen maar ‘haren’ te zien. Ik hoorde in de zaal ook al de opmerking: “Dit is je vloerkleed in de kamer van héél dichtbij”. Maar Peter verzekerde ons dat het toch echt veren waren en we mochten aan de slag. Ik schreef op: “Geen idee, harig met vlekjes”. Het bleek een Kerkuil te zijn. Ja, toen we de foto later in zijn geheel zagen was het ook heel herkenbaar.

Bij de foto’s die daarna volgden ging het beter. Bij de meeste foto’s kreeg mijn buurvrouw een idee wat ik dan vervolgens goed kon opzoeken in het boek. Erg leerzaam! Zo ontdekte ik dat een Groene Specht ook een klein stukje zwart-wit heeft op z’n vleugels. Ook was het leuk om te ervaren dat alleen de kleur van een vogel al voldoende is om hem te herkennen, dit was duidelijk het geval bij de Houtduif. En het oog van de Merel, van héél dichtbij, heeft wel een heel opvallende ring. Dat ik die niet herkende op de foto verbaasde me wel. Toch had ik van deze serie zes vogels die ik helemaal uit mezelf goed had, daar was ik best tevreden mee.

Toen gingen we verder met vijftientig vogels die wel in z’n geheel op de foto stonden, maar vanuit een ongebruikelijke hoek, met veel tegenlicht of erg bewogen. Ook zat er bijvoorbeeld een foto bij van een vrouwtje Gekraagde Roodstaart. Omdat deze helemaal geen zwart en wit heeft is het goed opletten om toch de juiste soort op te schrijven. Van deze serie had ik er tien goed, dus er zat progressie in. Ook hier werd weer duidelijk dat mijn interesse echt uitgaat naar vogels die ‘in mijn tuin’ voor kunnen komen. Dus de Kleine Strandloper, de Draaihals, Grutto, Beflijster en Tapuit gaan aan mijn kennis voorbij.

Zomertortel van achter/onder

Toen restte ons nog een serie van vijftientig foto’s waarbij we meteen mochten roepen wat we dachten. Leuk om te zien hoe snel vogels herkend kunnen worden! Ik was steeds net ietsje te laat.

Het was een erg leuke avond, dus zeker voor herhaling vatbaar.

Jolanda Rutten

Eindresultaat Vogeltrek-telseizoen 2010

Na een matig telseizoen vorig jaar waren dit jaar de vogels weer helemaal terug. Afgelopen zomer op zaterdag 31 juli werd de keet weer geplaatst en de volgende dag om half zes werd de telpost bemand. Dit jaar is geteld tot 28 november. In de maanden juni en juli gebeurde er al van alles in vogelland en de verwachtingen waren dus hoog gespannen. De eerste teldag leek de voorspelling uit te komen.

Augustus

Zoals gezegd hadden we een goede start op 1 augustus en we konden al meteen drie Zwarte Ooievaars noteren. Verder werden negen gewone Ooievaars gezien en de eerste (vroegste) Kramsvogel ooit werd opgeschreven. Lokaal op de telpost waren honderden Holen- en Houtduiven aanwezig, dit bleef zo de hele maand augustus. Dit leverde spectaculaire momenten op met de jonge Haviken en ook een jonge Slechtvalk kwam af en toe een Duif verschalken. De Zwarte Ooievaars waren nog niet op en we konden er nog vijf meer noteren in augustus. De Wespndieventrek viel erg tegen en er werden maar zestien exemplaren geteld. Dit was hetzelfde beeld op de andere telposten in

De keet wordt geplaatst

Nederland. De andere rovers daarentegen deden het erg goed. Deze maand werden 24 Bruine Kiekendieven en twee Grauwe Kiekendieven geteld. Elf Visarenden vlogen over en dit is een nieuw maandrecord. Het eerste Smelleken werd gezien op 24 augustus. Er vlogen redelijke aantallen steltjes en eindelijk hadden we weer een keer wat Regenwulpen (63). Een Krombekstrandloper vloog over en dit is een nieuwe soort voor de telpost. Ook bijzonder zijn twee Morinelplevieren, twee Zilverplevieren, een Bosruiter en 28 Witgatjes. Een tweede nieuwe soort voor de telpost was de waarneming van een Kleine Jager door John Hermans. Een Zwartkopmeeuw werd gezien op 5 augustus en ook dit is een nieuwe soort voor de telpost. Het was een erg goede maand voor de Zomertortel en met 22 exemplaren staan we op de tweede plek in Nederland voor deze soort. Twee Duinpiepers hadden de telpost uitgekozen om een paar dagen uit te rusten. Ook nu kwamen er vogelaars uit heel Nederland om deze vogels te bekijken. Een juveniele Grauwe Klauwier werd ontdekt door Ron van Rossum en deze heeft minimaal twee dagen recht tegenover de telpost gezeten. In augustus werd 318 uur geteld en we konden 9.779 vogels te noteren.

September

De maand werd goed ingezet met op de eerste dag een Duinpieper, een Visarend en twee Zwarte Ooievaars. Er zouden nog twaalf Visarenden volgen deze maand, ook werd nog een Zwarte Ooievaar genoteerd. Voor de Zwarte Ooievaar staat het eindtotaal hiermee op elf, dit is een nieuw jaarrecord. De roofvogels deden het erg goed en er was op het eind van de maand een onverwachte piek met de Buizerden. Op 29 september werden tweehonderd Buizerden geteld, een erg hoog aantal voor de tijd van het jaar. Normaal zien we deze aantallen pas midden oktober. Op deze dag werd ook een groep van vijf Visarenden waargenomen, zeer bijzonder (ook op andere telposten). Het eindtotaal Buizerden voor de maand staat op 249. Verder werden veertig Bruine Kiekendieven, vijf Blauwe Kiekendieven, 88 Sperwers, drie Wespndieven, 14 Torenvalken, 16 Boomvalken, twee Rode Wouwen, 17 Smellekens en zes Slechtvalken geteld.

Opmerkelijk waren 49 Rosse Grutto's die in een paar groepjes over de telpost vlogen. De grote aantallen werden verzorgd door de Boerenwaluw. In totaal werden 29.473 vogels geteld. Ook zien we de laatste jaren goede aantallen Huiszwaluwen en deze maand werden 1.640 exemplaren gezien. In het hoge noorden was iets loos getuige het hoge aantal Gaaien dat er op de Nederlandse telposten geteld werd. Sommige telposten hadden deze maand over de tweeduizend Gaaien en landelijk werden 26.266 Gaaien geteld. Wij telden in deze periode 464 Gaaien met daarbij een nieuw dagrecord van 108 vogels. In september werd 254 uur geteld en er konden 40.152 vogels genoteerd worden.

Havik (foto Toy Janssen)

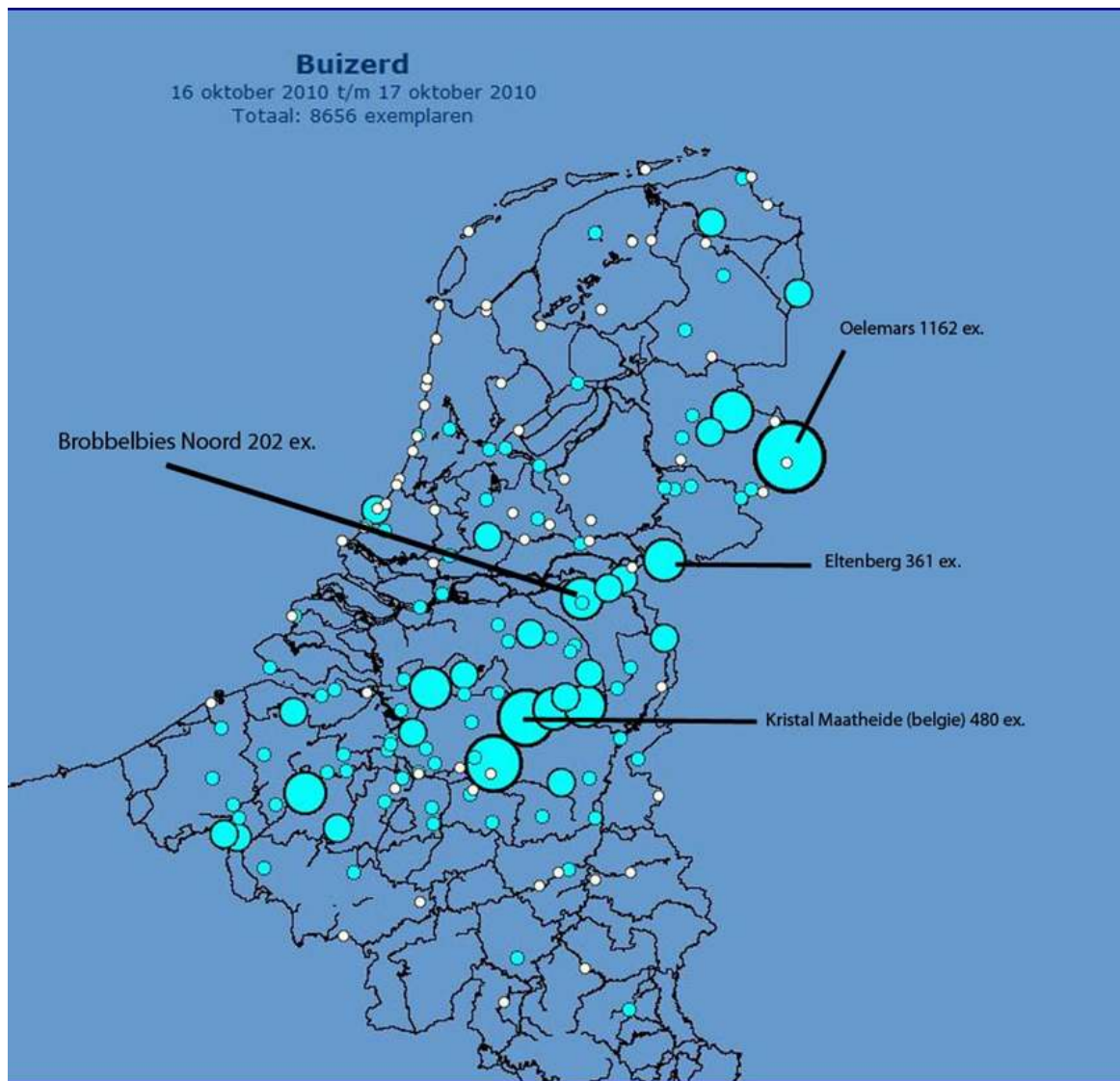
Oktober

Ook oktober begon erg goed en meteen op de eerste dag werd de trend gezet met 237 Buizerden, de op één na beste telling ooit voor deze soort. Wederom erg vroeg in het jaar en we dachten dat het hiermee wel gedaan was met de Buizerd wat betreft de aantallen. De Vinken begonnen ook meteen goed met 2.243 exemplaren. De Buizerden deden het de volgende dag weer goed en er werden 113 vogels geteld. Op deze dag werd ook een nieuw dagrecord genoteerd voor de Rode Wouw. Vijf vogels werden geteld waarvan vier in één groep! We dachten dus dat de Buizerden op moesten zijn maar op 12 oktober bleek dat het anders zou verlopen. Op deze dag werden op Falsterbo (telpost in Zweden) maar liefst 10.071 Buizerden en 503 Rode Wouwen geteld. Ook in de dagen hierop volgend werden op Falsterbo nog vierduizend Buizerden, driehonderd Rode Wouwen en een opmerkelijk aantal van 1.500 Ruigpootbuizerden geteld. Normaal zien wij deze vogels in Nederland een paar dagen later. Op 16 oktober werden in Oelemars (Twente) 1.075 Buizerden geteld, dit is een nieuw Nederlands record. Wij zagen de vogels pas een dag later en we moesten het doen met 196 Buizerden. Verkeerde wind en slecht zicht heeft waarschijnlijk roet in het eten gegooid. Van de Rode Wouwen hebben we in oktober nog zestien vogels geteld en dit aantal hebben we nooit eerder gehad. Voor de Buizerd werd een aantal bereikt van 819 vogels. De Sperwers deden het erg goed en op 3 oktober werd met 101 exemplaren een nieuw dagrecord genoteerd. Een Zwarte Wouw werd recht boven de telpost waargenomen op 8 oktober en dit is voor het najaar een erg schaarse soort.

Oktober bleef niet beperkt tot de roofvogels maar ook de zangvogels deden het erg goed. In totaal werden 79.792 Vinken geteld, de op één na beste telling. Ook de Spreeuwen waren met grote aantallen vertegenwoordigd en op 29 oktober werd een nieuw dagrecord genoteerd met 15.855 exemplaren. In totaal werden 46.061 Spreeuwen geteld in oktober. We konden drie nieuwe soorten noteren voor de telpost in oktober: Baardmannetje, Sneeuwgans en Zwarte Zwaan. Op 10 oktober vloog een Grote Pieper over de telpost en viel in op één van de veldjes. Tijdens een zoektocht naar de vogel werden twee Strandleeuweriken ontdekt. Dit is pas de tweede keer dat we deze soort zien op de telpost. In oktober werd 250 uur geteld en er konden 185.568 vogels genoteerd worden.

Duinpieper (foto Toy Janssen)

November

De maand november werd een beetje een domper in vergelijking met de rest van het seizoen. Het weer speelde niet echt mee in deze maand, we stonden vaak in de mist of de regen maakte het tellen onmogelijk. Grote aantallen werden niet geteld en ook de Houtduiven lieten het flink afweten. De leukste soort was de Kraanvogel die op 7 november met een groepje van tien exemplaren over de telpost vloog. Er werd maar 76 uur geteld en hierin wisten we 24.822 vogels te noteren.

We kunnen terugkijken op een erg geslaagd seizoen. Het aantal getelde uren staat op 900 en dit is voor Nederlandse begrippen erg hoog. We staan hiermee op de eerste plaats in Nederland en op de vijfde plaats in Europa. De meeste andere telposten tellen in tegenstelling tot ons ook in het voorjaar en als je deze cijfers wegwerkt dan staan we waarschijnlijk nog hoger. In totaal werden door ons 260.321 vogels geteld en hiermee is dit het op één na beste seizoen wat aantallen betreft. Wil je meer weten van de telpost, kijk dan op de site van de vogelwacht op link: http://www.vogelwachtuden.nl/telseizoen_2009/frame_trektellen_2009.htm

Volgend jaar op 1 augustus wordt de telpost weer bemand. TOT DAN!

Toy Janssen

Vogel in de Maashorst ... 'de Keep'

De Keep (*Fringilla montifringilla*) kan in deze winter waarschijnlijk meer gezien worden als normaal. Kepen hebben de neiging om in het ene jaar massaal vanuit hun zomerverblijf Scandinavië naar Nederland te trekken en het andere jaar minder. In de winter vormen beukenootjes een belangrijke voedselbron, zelfs zodanig dat de keuze van het

winterkwartier hiervan afhangt. Beuken dragen eens in de drie of vier jaar massaal, waarna dat weer afzakt. De drie tot zeven miljoen exemplaren gaan op zoek naar geschikte gebieden, zelfs in de winter kunnen nog omvangrijke verplaatsingen optreden, vooral na zware sneeuwval. Volwassen vogels overwinteren noordelijker dan jonge vogels en mannetjes noordelijker dan vrouwtjes. Bij de winterse verplaatsingen zijn vooral mannelijke vogels betrokken. Er zijn dit jaar al veel Kepen langsgetrokken. Het kan zijn dat vele hier blijven het kan ook zijn dat de meeste doortrekken naar nog zuidelijker oorden. Deze zullen we dan eind februari tot half maart weer zien teruggaan naar noordelijker streken. Er zijn echter wel vogels die pas eind april teruggaan.

In Nederland broeden geen Kepen, er kunnen wel overzomeraars waargenomen worden. Dit is echter zeldzaam. Waar op te letten? Een Keep lijkt oppervlakkig op een Vink, waar de soort ook familie van is. Vaak zitten ze ook tussen de Vinken in grote groepen op het veld. Het mannetje in winterkleed lijkt op dat van het vrouwtje, maar is helderder gekleurd en heeft een felgele snavel met donkere punt. Vrouwtjes hebben een grijze snavel. Kepen zijn veel oranjeachtiger dan Vinken. Een zeer makkelijk kenmerk als ze opvliegen is de witte stuit. In de vlucht hoor je vaak het kenmerkende 'keep' geluid, waar de Keep zijn naam aan heeft te danken. Let er op deze winter en geef de waarnemingen door op waarneming.nl, zodat we na de winter een idee kunnen krijgen of we echt weer een massaal kepenjaar gehad hebben.

Keep

Jan-Willem Hermans

Bijgaande foto kreeg de Redactie, afgelopen week in haar e-mail box.

Bijschrift foto:

**'Soms Praat 'n Vrouw
Net Iets Te Veel !!! ...'**

Oh man, Oman

Nadat ik in 2006 al eens in de winter in Oman was geweest, besloot ik om in 2010 in de herfst nog eens terug te gaan naar dit woestijnland met zijn verrassende hoeveelheid vogels.

Inleiding

Van 16 tot en met 25 oktober hebben we met vier personen via reisorganisatie Birding Breaks Oman bezocht. De temperatuur schommelt in die tijd tussen de dertig en veertig graden wat heel aangenaam is vergeleken met de temperatuur op dat moment in Nederland. Het is een droge hitte die goed te hebben is.

Oman

Heel veel personen zullen er nog wel nooit van gehoord hebben maar Oman ligt onder Saoedi-Arabië, dus op het Arabisch schiereiland wat tussen Afrika en Azië is ingeklemd. Het is een smal land maar wel ontzettend lang. Van noord naar zuid is het meer dan duizend kilometer lang. Hierdoor hebben ze een heel lange kustlijn waar veel vogels in de winter overwinteren. Oman kenmerkt zich als een woestijnland met weinig hoogteverschillen zodat je langs de kust veel wadachtige gebieden krijgt. Het heeft een heel grillige kust net als bij ons. Alleen rondom de hoofdstad Muscat en duizend kilometer verder bij Sallalah vind je wat berggebieden. Door de vondst van olie in de jaren zeventig is er inmiddels geld genoeg en zie je dat het land zich ontwikkeld heeft tot een modern land. Het hele land is islamitisch wat inhoudt dat het merendeel van de vrouwen zwaar gesluierd rondloopt. Het is een heel vriendelijk land waar je veilig kunt reizen en waar ze de toeristen van harte welkom heten. Met Muscat en Sallalah heb je de belangrijkste plaatsen genoemd. Het binnenland is veelal leeg. Totaal wonen er drie miljoen mensen. Naast een aantal natuurgebieden rondom Muscat en Sallalah hebben we in het midden van het land het waddengebied rondom Bar Al Hikman bezocht. Verder hebben we met een terreinwagen de duizend kilometer van Muscat naar Sallalah overbrugd, waarbij je onderweg vrijwel continu woestijn ziet.

Vogels omgeving Muscat

Een van de beste plaatsen om in Muscat vogels te zien is de vuilnisbelt. Een eindje buiten de stad ligt een grote vuilnisbelt en dit is de plaats voor gieren en arenden. We zagen vele Aasgieren en tientallen Oorgieren. Verder veel Steppearenden en enkele Keizerarenden. We hebben ze niet geteld maar later in de week telden we op de vuilnisbelt van Sallalah al meer dan driehonderd arenden en de belt van Muscat is nog een stuk groter dus je kunt aannemen dat alleen al hier een vijfhonderd arenden en gieren te zien zijn. Dit tref je verder alleen maar tijdens de trek aan maar zeker niet in de broedgebieden. Vooral valt ook de tamheid op en een aantal soorten heb ik kunnen fotograferen binnen een afstand van vijftien tot twintig meter.

***Keizerarend
(Foto John Hermans)***

Een andere goede vogelspotplaats is het afvalwaterbassin. Je ziet wel, vogelaars komen overal. In heel Oman wordt het afvalwater opgehaald door vrachtauto's en naar centrale punten gebracht waar het gedeeltelijk wordt gezuiverd en dan weer de grond in gaat. Hierbij zie je dus waterbassins, met nog een beetje de lucht, waar zich allerlei vogels verzamelen. We hadden al meteen iets aparts in het vizier; een albino Witstaartkievit.

Een normaal exemplaar is voor ons al een bijzonderheid, laat staan een albino. Verder zagen we verschillende steltlopers zoals Tureluur, Poelruiter, Bosruiter, Witgatje en Oeverloper. Ook enkele Witwangsterns vlogen er rond maar in winterkleed is dit toch weer een totaal andere verschijning dan wat ik gewend ben tijdens het broedseizoen. Later op de dag hebben we nog een kreek bezocht die langs de kust een eindje landinwaarts loopt. Hier kwamen we veel Rosse Grutto's en Regenwulpen tegen. De volgende dag zijn we begonnen langs de kust bij het plaatsje Qurryat. Hier liggen voor de kust enkele eilandjes waar je rond deze tijd nog de laatste Woestijnvalken kunt zien. Ze hebben net zo'n gedrag als Eleonora's Valk en broeden tijdens de vogeltrek als er langs de kust vele uitgeputte vogels langskomen die als voedsel dienen voor de jongen. In oktober is de piek hier al voorbij en trekken vrijwel alle Woestijnvalken naar Madagascar waar ze overwinteren. Langs de kust zie je telkens groepen Grote Kuifsterns langs vliegen en af en toe zie je hier enkele kleinere exemplaren er tussen; de Bengaalse Stern, naast de grootste herkenbaar aan een iets donkere snavel. Ook de ons bekende Grote Stern en Visdief zie je hier veelvuldig. Tussen de groepen Rosse Grutto's en de Hemprich's Meeuwen zagen we een groep van honderdvijftig Krabplevieren. Dit is een vrij grote plevier die inderdaad krabben eet. Het is een vrij zeldzame vogel maar hier in Oman overwintert een belangrijk gedeelte van de totale populatie.

Vogels omgeving Bar Al Hikman

Zoals al genoemd is de omgeving van Bar Al Hikman een groot waddengebied waarbij de overgang tussen water en woestijn nauwelijks te zien is. Hier en daar heb je een smalle duinstrook maar op veel plaatsen loopt het zeewater een heel eind landinwaarts. Je ziet bij hoog water dat vele steltlopers de woestijn als HVP (hoogwatervluchtplaats) gebruiken. We zagen hier weer verschillende grote groepen Krabplevieren. Ook de meer oostwaarts broedende vogels van Siberië kom je hier veelvuldig tegen zoals de Krombekstrandloper, Kleine Strandloper, Breedbekstrandloper, Poelruiter en Trekrutter. Voor ons dus een mooie gelegenheid om deze vogels beter te leren kennen want in Nederland moet je een aantal van deze vogels met de loep zoeken. Naast allerlei steltlopers zie je hier grote aantallen Visarenden die hier de winter door brengen. Ook opmerkelijk waren de diverse waarnemingen van Rode Rotslijsters die ik vooral in de duinenrand ben tegen gekomen. In de broedgebieden zie je ze meestal hoog tegen een bergwand aan zitten maar hier kun je ze tot op enkele meters op ooghoogte benaderen. Vreemd waren ook een vijftal waarnemingen van de Nachtzwaluw die we meestal overdag tegenkwamen. Volgens ons waren er op dat moment veel op doortrek. Dit werd nog bevestigd doordat we de meeste Nachtzwaluwen langs de kust zagen. We vermoeden dat er nog een aantal doortrekken richting Afrika.

Vogels omgeving Salalah

Salalah ligt helemaal in het zuiden van Oman tegen de grens van Jemen aan. Ook hier zagen we weer vele steltlopers, vooral langs een aantal kreken die in de zee uitmonden. Op een plaats telde ik 28 Visarenden bij elkaar. In dit zelfde gebied zagen we kort achter elkaar enkele zeldzaamheden zoals de Noddy, dit is een bruine Stern die hoofdzakelijk voorkomt op eilandjes voor de kust, maar we zagen nu een exemplaar rondvliegen langs de kust. Met zekerheid zagen we hier ook een Stekelstaartsnip die wel heel veel op onze Watersnip lijkt. Het is een soort die in Midden-Siberië broedt en onder andere in Oman overwintert.

***Havikarend
(Foto John Hermans)***

Verder enkele roofvogels zoals een Keizerarend, Steppearend, Bastaardarend en bij elkaar een Steppekiekendief en een Grauwe Kiekendief. Hier konden we mooi zien dat de Steppekiekendief een witte band rond zijn nek heeft die bij de Grauwe Kiekendief helemaal ontbreekt. Doordat je hier niet ver van Afrika af bent kom je hier ook typische Afrikaanse vogels tegen zoals de Waaliaduif, Zwartkruintsjagra (ook gezien door de Vogelwacht in Marokko), Afrikaanse Paradijsmonarch; een prachtige Vliegenvangersoort met lange staart, Abessijnse Brilvogel en de Berggors. Langs de kust zie je vooral Maskergenten, Bruine Genten, Perzische Pijlstormvogels en veel Rosse Franjepoten langs vliegen.

Kort voordat we met het vliegtuig weer richting Nederland gingen zagen we nog op enkele meters een aantal mannetjes en vrouwtjes Lichtensteins Zandhoenders. Gelukkig zagen we ze over de weg lopen want even later zaten ze tegen een muurtje en zag je ze nauwelijks doordat ze een prachtige schutkleur hebben. Alles bij elkaar weer zeer de moeite waard en ondanks het eerdere bezoek blijft het een interessant land waarbij de warmte heerlijk is tegenover de koude die dan al in Nederland hangt. Ik kan Oman als vogelland bij iedereen aanbevelen.

John Hermans

Fotoexpositie Mark van Els in Wanroij

Mark van Els, lid van Vogelwacht Uden, heeft een aantal mooie vogelfoto's hangen op een expositie in Wanroij. Hij zou het leuk vinden als jullie komen kijken. Voor openingstijden, zie hieronder.

Fotoclub Kiekus
PRESENTEERT ZICH

PROGRAMMA: 2010

Zondag	26 december (13.30u - 17.00u)	Expositie open
Maandag	27 december (13.30u - 17.00u)	Expositie open
Dinsdag	28 december (13.30u - 17.00u)	Expositie open

In het 't Wapen van Wanroij, Kwikstraat 6, Wanroij

Dinsdag 28 december
20.00u - 22.30u
André Hartensveld
Audiovisuuls
"Momenten van Verwondering"
Zaal open 19.00u
(entree € 5 aan de zaal)

EXPOSITIE

Een echt klimaatbos aan de Patrijsweg!

Op zaterdag 6 november heeft de werkgroep Vrijwillig Landschapsbeheer een echt 'klimaatbos' aangelegd. Dit is gebeurd in het kader van de Nationale Natuurwerkdag. En het was er druk!

Al vanaf 1996 verzorgt het Vrijwillig Landschapsbeheer Uden (VLU) de Kersenboomgaard aan de Patrijsweg en het komt hen dan ook goed uit dat ze op initiatief van de Lokale Agenda 21 een Klimaatbos naast de hoogstamkersenboomgaard krijgen. Ofschoon de historische omgeving van Uden-Zuid door de vele nieuwbouw verdwenen is, wanen wij ons hier straks in een klein stukje oud Uden. Volgens het inrichtingplan zullen forse bosstroken en kleine weiltes elkaar afwisselen, zoals dat vele decennia gewoon was. Het klimaatbos wordt na

aanplant nog voorzien van een wandelpad, ook wel 'ommetje' genoemd en van een infoplein, waar de wandelaar alles over het klimaat en de CO₂- vastlegging door bomen te weten kan komen. Ruim tachtig personen plantten dit klimaatbos en enkele houtsingels aan. Ongeveer veertig volwassenen en veertig kinderen van de beide scoutingverenigingen waren actief. En dat is twee keer zo veel als het landelijk gemiddelde op een Natuurwerkdag! VLU coördinator Willem Peters over de plantdag: "Samen met Lokale Agenda 21 hebben we dit klimaatbos gerealiseerd. De VLU wilde al langer het agrarische cultuurlandschap nabij de kersenboomgaard herstellen. Lokale Agenda 21 wilde graag een klimaatbos. Er zijn nu vierduizend bomen en struiken aangeplant en vijftientig knotwilgen gepoot. De natste plekken zullen later nog worden ingeplant." Wethouder Delhez heeft halverwege de ochtend na een korte speech de eerste boom geplant. Het personeel van de Rabobank heeft straks een mooi groen uitzicht vanuit hun gebouw. Zij kunnen nu tijdens de lunch een mooi wandelingetje maken, zeker als straks de bomen en struiken groen zijn. De gemeente stelde twee percelen ter beschikking. Wereldwijd worden er bossen aangelegd om de uitstoot van CO₂ te compenseren. Het bos(je) aan de Patrijsweg zal daar slechts beperkt aan bijdragen. Bij het Klimaatbos aan de Patrijsweg staan voorlichting, educatie en communicatie centraal. In het bos komt een informatieplein waar de Udenaren kunnen lezen hoe ze hun CO₂-uitstoot kunnen voorkomen of beperken. Daarnaast wordt er voorlichting gegeven hoeveel CO₂ de bomen in het bos compenseren en hoeveel bos er nodig is om de totale CO₂-uitstoot van alle Udenaren te compenseren. Uiteraard kan er ook gewoon gewandeld worden in het Klimaatbos, dat totaal één hectare groot wordt.

Duizenden leven zich uit in het landschap

De Natuurwerkdag (elk jaar op de eerste zaterdag van november) is in tien jaar uitgegroeid tot dé nationale werkdag in het landschap. Op deze herfstdag leven jaarlijks duizenden vrijwilligers zich uit in het Nederlandse landschap. Onder professionele begeleiding wordt er gesnoeid, gezaagd, gehooïd, poelen schoongemaakt, wilgen geknot en nog veel meer. Voor de natuur belangrijke klussen, omdat veel planten en dieren zo weer de ruimte krijgen. Voor de deelnemers is het een gezellige dag om gezond in de buitenlucht actief te zijn. Dit alles maakt van de Natuurwerkdag een mooie gelegenheid om in contact te komen met vrijwilligerswerk in natuur en landschap. De Nationale natuurwerkdag wordt georganiseerd door Landschapsbeheer Nederland in samenwerking met Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Scouting Nederland, IVN, NJN, ANWB en KNNV. Voor nadere informatie over de Nationale Natuurwerkdag kunt u de website bezoeken: www.natuurwerkdag.nl.

Liesbeth Verkaar

Bijzondere Waarnemingen

Hierbij de opsomming van de bijzondere waarnemingen van begin september 2010 tot en met begin december 2010. De telpost is ook dit jaar een favoriet voor menig vogelaar. Dat is natuurlijk niet voor niets, gezien de mooie waarnemingen die daar gedaan worden (vele ogen)! Naast de leuke overtrekkende soorten zoals Rosse Grutto, Visarenden, Rode en Zwarte Wouwen zijn er ook mooie soorten ter plaatse gezien. Helaas heb ik de Sneeuwgorse gemist, tja je kunt ook geen weekend weg... Gelukkig had ik wel de IJsgors meegepikt. En als je dan niet op de telpost bent kijk je gewoon in je eigen tuin, zoals Jolanda Rutten. Zij ontdekte een Europese Kanarie op haar terras! Zo zie je maar; bijzondere soorten kun je overal tegenkomen. Wil je op de hoogte blijven, kijk regelmatig op onze site: www.vogelwachtuden.nl

Europese Kanarie

Peter van de Braak (Inventarisatiewerkgroep), telefoon: 0413-253586.
E-mail: petervandeBRAAK@gmail.com

Datum:	Aantal:	Soort:	Locatie:	Waarnemer:
11-09-2010	19	Rosse Grutto	Maashorst - Brobbelbies	Wim van Lanen
12-09-2010	3	Bruine Kiekendief	Uden - buurtschap Hoeven	Ron van Rossum
12-09-2010	1	Draaihals	Zeeland - Oventje	Martien van Dooren
24-09-2010	1	Groenpootruiter	Maashorst - Brobbelbies	Wim Gremmen
25-09-2010	1	Bonte Vliegenvanger	Telpost Brobbelbies zuid	Gerard van Aalst
25-09-2010	2	Morinelplevier	Telpost Brobbelbies noord	Toy Janssen
27-09-2010	1	Draaihals	Maashorst	Theo van der Cruisen
29-09-2010	5	Visarend	Maashorst - Brobbelbies	Wim Gremmen
30-09-2010	1	Beflijster	Telpost Brobbelbies zuid	Gerard van Aalst
01-10-2010	3	Zilverplevier	Telpost Brobbelbies noord	Wim van Lanen
03-10-2010	1	Boomvalk	Erp - Tolstraat	Carel van der Sanden
03-10-2010	1	Klapster	Maashorst - Brobbelbies	Henk van den Acker
03-10-2010	5	Rode Wouw	Telpost Brobbelbies noord	Wim Gremmen
04-10-2010	8	Barmsijs spec.	Erp - Tolstraat	Carel van der Sanden
06-10-2010	1	Beflijster	Maashorst - Brobbelbies	Henk van den Acker
08-10-2010	1	Duinpieper	Telpost Brobbelbies noord	Wim van Lanen
08-10-2010	1	Zwarte Wouw	Telpost Brobbelbies noord	Teun van Kessel
09-10-2010	1	Morinelplevier	Maashorst - Brobbelbies	Leo Ballering
10-10-2010	1	Grote Pieper	Maashorst - Brobbelbies	Toy Janssen
10-10-2010	2	Strandleeuwerik	Maashorst - Brobbelbies	Toy Janssen
11-10-2010	3	Grote Zilverreiger	Maashorst - Brobbelbies	Henk van den Acker
14-10-2010	1	Bladkoning	Maashorst - Kooldert	Peter van de Braak
14-10-2010	1	Pijlstaart	Telpost Brobbelbies noord	Koen Rovers
15-10-2010	1	Lepelaar	Maashorst - Brobbelbies	Henk van den Acker
17-10-2010	1	Bokje	Maashorst - Begrazingsgebied	Rob en Henny Gorissen
18-10-2010	1	Baardman	Maashorst - Brobbelbies	Henk van den Acker
18-10-2010	1	Beflijster	Telpost Brobbelbies zuid	Gerard van Aalst
19-10-2010	1	IJsgors	Telpost Brobbelbies noord	Henk van den Acker
23-10-2010	1	Grote Barmsijs	Telpost Brobbelbies zuid	Gerard van Aalst
23-10-2010	1	Sneeuwgorse	Telpost Brobbelbies noord	Leo Ballering
24-10-2010	1	Kleine Zilverreiger	Boekel - Mutshoek	Hans van den Heuvel
27-10-2010	1	Sneeuwgorse	Telpost Brobbelbies noord	Henk van den Acker
07-11-2010	2	Brilduiker	Hofmans Plassen	Erik Talens
10-11-2010	1	Witkopstaartmeeuw	Zeeland	Teun van Kessel
16-11-2010	1	Bontbekplevier	Mariaheide	William van der Velden

17-11-2010	4	Kleine Rietgans	Telpost Brobbelbies zuid	Gerard van Aalst
18-11-2010	1	Grote Zaagbek	Veghel - 't Ven	Arend Vermaat
20-11-2010	1	Europese Kanarie	Zeeland - Oventje	Jolanda Rutten
20-11-2010	1	Houtsnip	Telpost Brobbelbies noord	Henk van den Acker
23-11-2010	2	Noordse Kauw	Dinther - Waterzuivering	Arend Vermaat
24-11-2010	2	Grote Mantelmeeuw	Telpost Brobbelbies zuid	Gerard van Aalst
28-11-2010	1	Brandgans	Maashorst - Brobbelbies	Peter van de Braak
30-11-2010	82	Kraanvogel	Telpost Brobbelbies zuid	Gerard van Aalst
02-12-2010	1	Grote Gele Kwikstaart	Dinther - Waterzuivering	Carel van der Sanden
05-12-2010	1	IJsvogel	Uden - buurtschap Hoeven	Ron van Rossum

‘Dialezing’ eigen werk

Een beladen woord, ‘dialezing’. Het is niet zo beladen, er wordt alleen mee aangegeven dat je digitale foto’s met behulp van een computer en een beamer op een scherm laat zien. Het wordt vervolgens leuker als je er een verhaal bij vertelt of wanneer je dit verhaal al in een soort presentatie bij de foto’s hebt opgeslagen. Dan het ‘eigen werk’, dit duidt er op dat het werk is dat de leden van het IVN of de Vogelwacht zelf hebben gemaakt. Ja, beste mensen, jullie lezen het goed. IVN en Vogelwacht gaan dit vanaf 2011 samen doen onder coördinatie van Jacques Raats, die dit al enige jaren voor de Vogelwacht heeft gedaan. Tot heden heb ik, Jacques Raats, geen leden verzocht om deel te nemen aan een presentatie. Voor de komende jaren hoop ik dat de leden zelf het leuk vinden om de foto’s en films die ze (al dan niet) met veel moeite gemaakt hebben te tonen aan een publiek dat dit zeer waardeert. Tijdens de vertoning of presentatie heb ik tot op heden nog niet meegemaakt dat men er tussendoor ging zitten praten of dat mensen bij de pauze vertrokken. Het is mooi dat je werk gewaardeerd wordt door mensen die er ook wat van weten of van willen leren. Daarom hoop ik dat we de komende jaren een nog grotere diversiteit aan presentaties te zien zullen krijgen.

De procedure die tot heden is gevolgd is: er kunnen maximaal vier deelnemers per avond zijn die hun werk presenteren. Dat is ongeveer een half uur per deelnemer. De totale presentatietijd is ongeveer twee uur. Nieuwelingen, dus mensen die zich voor de eerste keer aanmelden, hebben voorrang op mensen die al een keer hebben meegedaan. Eén week voor de presentatie is er een probeer(test)avond. We kijken dan of de presentatie op de beschikbare apparatuur werkt. Er is dan nog een week om eventuele problemen op te lossen. Ondersteuning kan door mij worden gegeven bij het maken van een presentatie, ik heb ervaring met de programma’s Pinnacle, ProShow, Ashampoo, Slideshow en Wings. Heel veel programma’s lijken op elkaar, dus met andere komen we er ook uit. Voor deze ondersteuning moet je wel even ruim van te voren melden dat je dat prettig zou vinden. Om een heel lang verhaal kort samen te vatten: er is niets zo leuk als een mooie ervaring met andere geïnteresseerden te delen.

Door dit verhaal hoop ik de drempel om mee te doen wat verlaagd of helemaal weg genomen te hebben. Blijft over om de data waarop het allemaal gaat gebeuren te vermelden, deze zijn:\

- Donderdag 17 februari 2011
- Donderdag 13 oktober 2011
- Donderdag 24 november 2011

Dus mogelijkheden genoeg om je werk te delen met andere enthousiastelingen, hopelijk zijn er veel mensen die zich geroepen voelen om zich te melden. Dat kan via email jaraats@kpnmail.nl of telefonisch 0413-369388.

Jacques Raats

‘De Vogelkieker’

Eindelijk, het begint een beetje te winteren en dat is te voelen. Ik loop mijn plaatselijke rondje Dommeldal in Sint-Oedenrode. Het is behoorlijk afgekoeld en er staat een straffe wind. Even verderop miauwt een Buizerd hoog boven een bosje. Halverwege de wandeling bij het ‘Hoefijzer’, een hoefijzervormige aftakking van de Dommel, pleisteren

ongeveer veertig Canadese Ganzen. Een Blauwe Reiger staat verkleumd in het water. De ‘fluiteenden’ zijn nog niet gearriveerd. Ook geen IJsvogel vandaag, wel overal groepjes Kramsvogels vergezeld van enkele Koperwieken. Nog even verderop het geratel van een Grote Lijster en dan plots een plons. Enkele meters voor mij springt vanuit het riet een reebok in paniek de Dommel in en zwemt recht naar de overkant om het vervolgens op een lopen te zetten. De tijd van de vrouwtjes is al weer een paar maanden geleden, nu is zijn enige zorg de winter door te komen. Ik begin het koud te krijgen en versnel mijn wandeltempo, nog één keer onderbroken door een groepje Staartmezen, ook nu geen ‘witkoppen’, dat voor mij uit vliegt, om vervolgens huiswaarts te keren. Wat een contrast met precies een week geleden om nagenoeg dezelfde tijd.

Ik zag toen vanuit de auto drie zeer grote, elegante en statige vogels met zeer lange poten en een lange hals. Ik remde de auto af doch kon toen niet stoppen door de plaatselijke verkeerssituatie. Erg was dat niet, had ik mezelf wijs gemaakt, dat hoefde ook niet met de wetenschap dat er ongetwijfeld nog zeer velen zouden volgen. Twee volwassen vogels, licht grijsblauw verenkleed en deels wit en zwarte hals en kop en een struisvogelachtige staart en een juveniel, zonder zwart en wit maar met een deels roodbruine hals en kop. Kraanvogels, prachtig, wat een plaatje. De temperatuur in de auto stijgt. Ik kijk Jan aan en we moeten beiden opgelucht glimlachen. De lange reis is in ieder geval niet voor niets geweest. De eersten zijn ‘binnen’.

Het is maandag, 1 november 2010, ongeveer acht uur in de ochtend en ik rijd met de auto richting Diepholz in Duitsland, gelegen tussen Osnabrück en Bremen. Naast mij zit Jan van Bergen. We zijn ’s ochtends om vijf uur in vrij dichte mist van huis vertrokken om in de omgeving van Diepholz de Diepholzer Moren te bezoeken, een gebied met een tiental hoogveengebieden, afgewisseld door oude cultuurlandschappen en landbouwgrond waarop vooral maïs wordt verbouwd, die na de oogst ideale foerageergebieden voor de Kraanvogels oplevert. Het gebied is enkele duizenden hectares groot en wordt sinds 1983 door de Bund Diepholzer Moorniederung, een project van de Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, ontwikkeld en onderhouden en wordt in oktober en

Kraanvogel (foto Marc Gottenbos)

november bezocht door duizenden Kraanvogels die het tijdens de najaarstrek als tussenstation tussen hun noordelijke broedgebieden en hun zuidelijke overwinteringsgebieden Frankrijk, Spanje, Portugal en zelfs Noord-Afrika, gebruiken. In het gebied staan twee uitkijktorens, één in het Naturschutzgebiet Rehden Geestmoor en één in het Naturschutzgebiet Neustädter Moor.

We hadden ons voor deze dag voorbereid door op internet een reisverslag van www.avifaunagroningen.nl te raadplegen en hadden besloten om ongeveer de reis van hen, gemaakt op 8 november 2007, te kopiëren en het gebied te doorkruisen, te beginnen bij een groot foerageergebied nabij Diepholz. Daar in de omgeving aangekomen heeft Jan ‘An der Dadau’, een groot foerageergebied, in de Tomtom geklopt en kon het feest beginnen.

Het zou bijna een simultaanreis worden aan die van twee dagen eerder, toen dertien vogelaars van onze vereniging ook deze reis hadden gemaakt. Door omstandigheden kon ik toen niet mee en dat zat mij niet lekker. Daarom die dag om drie uur ’s middags gebeld met Willie Bergmans, van wie ik wist dat hij deelnam aan die excursie. Op dat moment zat hij met de andere deelnemers juist bovenop een uitkijktoren. Ik vroeg hem of het de moeite van de reis waard was. “Duizenden Kraanvogels, een Zeearend, een Klapekster”, het kon niet op, klonk het euforisch aan de andere kant van de verbinding en voor mij was de keuze gemaakt; maandag ga ik ook daar naartoe en Jan was gelukkig geïnteresseerd om met mij mee te gaan, want driehonderd kilometer alleen in de auto om er alleen nog maar te komen zag ik niet zo zitten. Zoals ik al zei, we vertrokken ’s morgens in dichte mist, maar gelukkig loste die bijna geheel op nog voordat we de Duitse grens naderden. Helder werd het jammer genoeg niet en ook de zon liet de gehele dag verstek gaan waardoor de kans op mooie foto’s wel zeer gering zou worden. En dat terwijl de weersvoorspelling nog uitging van bewolking met een zonnetje. We hadden ons voorgenomen om zo gauw we de doorgaande weg hadden verlaten een koffiestop te maken. We waren inmiddels zo’n drie uur onderweg en een broodje zou wel heerlijk smaken.

Maar echt op ons gemak koffie drinken was er niet bij. We waren de auto nog niet uit of de eerste groepen Kramsvogels vlogen over ons heen. En er zouden er nog zeer veel volgen, om niet te spreken van een invasie. Even later, na de derde slok koffie, een Buizerd, een Torenvalk en een prachtige man Blauwe Kiekendief, die in het weiland vlak voor ons zijn capriolen vertoonde en ongemerkt steeds dichterbij kwam. Snel een boterham naar binnen werken om vervolgens te worden verrast door een Slechtvalk die eveneens, weliswaar op grotere hoogte, over hetzelfde weiland vloog. Nog weer later een Ruigpootbuizerd, althans daar kon hij bijna voor doorgaan gezien het vele wit op stuit en staart. Het bleek een gewone Buizerd maar hoe vaak zal hij ten onrechte in het boek zijn gegaan als ruigpoot? En even later, Willie, zagen ook wij de Klapekster boven in een struik aan de andere zijde van het weiland. Mogelijk dezelfde als die van twee dagen daarvoor. Hij bleef daar geruime tijd van de ene naar de andere struik vliegen met herhaaldelijk een uitval naar de grond. De vogel was vrij ver van ons verwijderd maar dat zou verder op de dag nog veranderen. Terwijl we dit alles gade sloegen hoorden we in de verte de Kraanvogels al luidruchtig roepen. Vooral in de vlucht een diep, trillend of krassend krrro en karr (ANWB-Vogelgids van Europa), ik houd het op krauw, krauw.

Klapekster (foto John Hermans)

Snel de boel opgepakt en na een kleine kilometer rechtsaf, de Mitteldamm op, de plek waar al dat gekrauw vandaan kwam. En zonder te overdrijven, een eldorado. Overal waar we keken zagen we Kraanvogels. Grote groepen, kleine groepen, enkele vogels en paartjes met één of twee jongen, die zich te goed deden aan de op de akkers achtergebleven maïskorrels. Ook, of vooral, in de lucht wemelde het van de kranen.

In lange slierten en in de voor ganzen zo karakteristieke V-formaties kwamen ze aangevlogen. Met honderden tegelijk naderden ze vanuit verschillende richtingen. Krauw, krauw, krauw, krauw van de volwassen vogels en af en toe een aandoenlijk gepiep van een jong. Er leek geen eind aan te komen. Nadat we ruimschoots de tijd hadden genomen van dit alles te genieten besloten we een stukje door te rijden en nabij een grote boerderij de randen van een bouwland af te speuren. Met het blote oog nagenoeg niets waar te nemen, maar eenmaal de telescoop opgesteld toch nog even genieten van Kramsvogels, een enkele Koperwiek, Keepen, Putters, Vinken, Kneuen, Ringmussen en een paar Geelgorzen. Plotseling verschenen achter ons uit het niets drie Blauwe Kiekendieven, een mannetje en twee vrouwtjes, die laag over de grond recht op de foeragerende kranen afvlogen. Benieuwd naar de reactie van al die kranen stelden we de kijkers scherp, maar wat schertst onze verbazing; geen enkele reactie, niet van de kieken en niet van de kranen. De kieken vlogen laag over de kranen, die echter geen krimp gaven. Nou weet ik wel dat die kranen van een zodanige afmeting zijn dat zij zich niet echt ongerust hoeven te maken en dat de kieken naar ander voedsel uitzien, ik had toch enige reactie verwacht.

Ik raak zo ‘besmet’ door het enthousiasme van Jan dat hij mij zelfs zo gek krijgt dat ik, na ongeveer veertig jaar niets meer op te schrijven, de soorten begin te noteren en even heb ik zelfs getwijfeld de lijst bij mijn verhaal te voegen. We rijden nog een rondje en verlaten de auto nabij een bossage waar we enkele mezen ontwaren. Behalve Kool- en Pimpelmezen, zien we enkele Matkop- en Glanskopmezen. Gelukkig had ik mijn Ipod bij me met daarop onder andere de geluiden van de twee laatst genoemde.

We krijgen intussen bezoek, twee Nederlanders met teelens komen ons vragen wat we zoal hebben gezien en zijn verbaasd te horen dat wij maar voor één dag naar dit gebied zijn gekomen. Zelf hadden ze daar enkele dagen voor uitgetrokken en konden ons daardoor een goed advies geven hoe het beste de Kraanvogels te bekijken bij de uitkijktoren bij Rehdener Geestmoor. Als dank verklaptten wij de plaats waar wij eerder die dag de Klapetekster hadden gezien, niet ver verwijderd van de plek waar wij stonden. Zij bedachten zich geen moment en verdwenen met hun auto uit zicht. Al rijdende hadden we inmiddels het plan opgevat om aan het begin van de middag alvast de omgeving van genoemde uitkijktoren te onderzoeken, zodat we tegen zonsondergang niet teveel tijd nodig zouden hebben de geadviseerde strategische observatiepost te vinden. En dat was een goed plan. Hadden we eerder in de omgeving waar we reden een Klapetekster op vrij grote afstand gade geslagen, nu landde er één, waarschijnlijk het zelfde exemplaar, vlak voor ons, rechts van de weg in de top van een struik.

Groepje ‘Kranen’ in weiland

Remmen, snel de telescoop pakken en maar hopen dat ie even zou blijven poseren. Maar helaas, op het moment dat ik hem in beeld kreeg passeerde ons een auto en vloog de vogel in onze richting, over ons heen naar een struik in het weiland aan de andere kant van de weg. Exact de struik waar wij ’s morgens deze vogel ook hadden gezien. Nog wel een fotootje gemaakt maar, gezien de afstand niet één waar ik ontroerd van raak. Pech hadden ook de inzittenden van de passerende auto, dat waren namelijk die landgenoten die we eerder hadden gesproken en de Klapetekster graag hadden gefotografeerd. Zij wilden ons niet nogmaals storen verklaarden ze even verderop. Maar als ze

heen naar een struik in het weiland aan de andere kant van de weg. Exact de struik waar wij ’s morgens deze vogel ook hadden gezien. Nog wel een fotootje gemaakt maar, gezien de afstand niet één waar ik ontroerd van raak. Pech hadden ook de inzittenden van de passerende auto, dat waren namelijk die landgenoten die we eerder hadden gesproken en de Klapetekster graag hadden gefotografeerd. Zij wilden ons niet nogmaals storen verklaarden ze even verderop. Maar als ze dit hadden geweten.

Gefrustreerd door de misser, ik had gewoon te veel tijd nodig de vogel voor de lens te krijgen, stap ik in de auto en rijden we verder. Je hebt met een telescoop met camera nou eenmaal meer tijd nodig om alles in gereedheid te krijgen en af te drukken dan met een telelens. Zeker als ook de balans van het geheel niet in orde is. In ieder geval een reden om mijn vrouw ervan te overtuigen dat ik toch echt die telescoopstabilisator van Swarovski moet aanschaffen. We naderen inmiddels het gebied waar de uitkijktoren staat en verbazen ons dat er op dat moment in die omgeving zo weinig vogels te zien zijn. We klimmen even op de toren en zien de plaats waar de kranen een paar uur later massaal zullen landen, een moerassig gebied op een behoorlijke afstand van de toren. Gezien het geringe aantal vogels dat we waarnemen besluiten we terug te rijden naar de foerageergebieden waar we eerder zo hadden genoten. We genieten opnieuw van de Kraanvogels, hoewel ook hier het aantal vogels drastisch is teruggelopen. Enkele vogels maken baltsachtige bewegingen, een sprongetje in de lucht met klapperende vleugels alsof ze willen opvliegen. We zien nog een hele witte, die bij nadering veranderd blijkt te zijn in een Grote Zilverreiger.

De tijd verstrijkt en we zien steeds meer kranen op de wieken gaan. We komen tot de conclusie hetzelfde te gaan doen, althans wel op de weg te blijven maar ons in dezelfde richting als de vogels te begeven. En dat was maar goed ook, want voordat wij ons nabij de toren (geheim; een zijweggetje ervoor aan de rechterkant) van de auto hadden ontdaan en een plekje nabij enkele struiken hadden ingenomen, barste het geweld los. “Jetzt geht’s los”, zeggen ze in Groningen. Niet normaal die aanhoudende stroom Kraanvogels, bijna overal waar je keek zag je de lange slierten en V-formaties met vogels naderen en ook het krauw, krauw en af en toe het gepiep van de jongen, was niet van de lucht. We hebben zeker een uur niet ver van het overnachtingsmoeras genoten van de vogels die recht over ons heen vlogen. Minder trouwens van de muggen die een poging deden ons lek te steken en de bloedspatten op de zoeker van de camera deden belanden. Heel even werd het gekrauw alleen nog maar afgewisseld door het ratelen van twee camera’s. Het begint donker te worden en we lopen terug in de richting van de auto, we kijken nog even op naar ook nu weer een formatie van zo’n vijftig vogels. Het blijken dit keer geen kranen maar Rietganzen te zijn.

Het is inmiddels donker geworden en met een zeer goed gevoel stappen we in de auto om huiswaarts te keren, de laatste driehonderd kilometer voor die dag. Onderweg gaan onze gedachten nog even uit naar Tiny van den Elsen, die ongetwijfeld mee zou zijn gegaan als hij niet de volgende dag in het ziekenhuis zou worden opgenomen om twee dagen later een zware operatie te ondergaan. Ook zijn vrouw, Francien, zou worden opgenomen, eveneens voor een zware operatie. Inmiddels heb ik van Jan vernomen dat de operaties goed zijn verlopen en het goed gaat met beiden. Op het moment dat ik dit schrijf ben jij, Francien, al thuis en kom jij, Tiny, naar verwachting over een week ook thuis. In ieder geval bij deze allebei heel veel beterschap toegewenst, enne hopelijk volgend voorjaar mee naar Domburg. Na een rit van ongeveer drie uur, we zijn onderhand uitgekletst, rijd ik, na een lange, boeiende en vooral vogelrijke dag, omstreeks negen uur ons mooie dorp in en zet ik Jan thuis af, met de wetenschap dat ik deze reis zeker nog een keer zal ondernemen. Ik hoop dan wel op een dag met een zonnetje. Thuis nog even op de site van de Bund Diepholzer Moorniederung gekeken waarop men de aantallen overnachtende Kraanvogels voor steeds enkele dagen vermeldt, om te ontdekken dat er op 1 november in Naturschutzgebiet Neustädter Moor 3850 vogels en in Naturschutzgebiet Rehdener Geestmoor, waar wij ons bevonden, 10.100 vogels hebben overnacht. En dan overnachten er op andere plaatsen bij elkaar nog een veelvoud hiervan.

Bert van Ginkel

Op 26 november 2010 kreeg Vogelwacht Uden de Groene Handdruk van het Waterschap Aa en Maas. De Groene Handdruk is één van de projecten van de Duurzame Driehoek. De Duurzame Driehoek is een samenwerking tussen zestien gemeenten en twee waterschappen in de driehoek Den Bosch, Eindhoven en Tilburg op het gebied van biodiversiteit, energiebesparing en communicatieve acties richting de inwoners. Een van de activiteiten is de adoptie van een ambassadeurssoort per gemeente of waterschappen waarop met ondersteuning vanuit de Duurzame Driehoek actieplannen worden ontwikkeld. Ook de provincie doet hieraan mee en heeft voor de Maashorst de Grauwe Klauwier aangedragen. De gemeente Uden heeft nog geen doelsoort en actieplan. Vogelwacht en IVN zijn met de gemeente bezig om dit voor elkaar te krijgen. De gemeente Veghel heeft de Watervleermuis geadopteerd.

Het waterschap heeft aan Nico Ettema en aan Vogelwacht Uden deze Groene Handdruk, bestaande uit een trofee en een geldbedrag van € 350,- uitgereikt. De reden om Vogelwacht Uden te honoreren is als volgt verwoord: voor hun proactieve insteek en initiatieven voor aanleg van ijsvogelbroedplaatsen langs de Leijgraaf. Vogelwacht Uden heeft een goede inventarisatie gemaakt van mogelijke ijsvogelbroedplaatsen langs Leijgraaf en Aa. Dit is in een rapportvorm aangeboden aan district Beneden Aa van waterschap Aa en Maas tijdens een brede-kijk-overleg. Waterschap Aa en Maas heeft de uitdaging opgepakt om samen met de Vogelwacht Uden een aantal locaties nader te bekijken en in goed overleg te komen tot realisatie van een aantal broedplaatsen. Hiervoor hebben we gezamenlijk nog een keer een veldbezoek gedaan. Ook tijdens de realisatie heeft de Vogelwacht Uden een actieve bijdrage geleverd.

Het resultaat is zes broedwanden langs de Leijgraaf. Tijdens de uitreiking van de trofee hield Jan-Willem Hermans een pleidooi om ook wanden langs de Aa te realiseren. Hier wordt aan gewerkt, aldus de toezegging van het waterschap. Het resultaat mag er zijn.

Jan Willem Hermans

Aanleg IJsvogelbroedplaatsen langs de Leijgraaf

Verrassingsaanval!

In augustus van dit jaar kwam met de post ook een pakketje binnen van de gemeente Uden met aanmeldformulieren voor de 'Vrijwilligerspenning 2010'. Ook op aanplakbiljetten in heel Uden stond aangegeven dat je iemand kon opgeven: is er in uw omgeving iemand die zich belangeloos voor anderen inzet? Iemand die zich een motivator en inspirator toont in uw club? Iemand die achter de schermen bergen werk verzet? We hebben eigenlijk nog nooit iets met deze formulieren gedaan, we krijgen ze al jaren. Dit jaar hadden we het idee om daar wel eens iets mee te doen....

De titel van dit artikel doet misschien anders vermoeden (heeft een of andere vogel een beest gepakt op zo?), maar we hebben toen in de bestuursvergadering besloten om Peter Noy op te geven voor deze penning. Hij doet achter de schermen heel veel voor onze vereniging en kan zoiets wel waarderen, dachten wij. Dus heb ik op de formulieren netjes ingevuld wat Peter allemaal doet en dat is veel! Ze vroegen het hemd van het lijf. Van meerdaagse excursies organiseren tot alles doen voor het Bruujssel, van maandagavondwandelingen tot dialezingen organiseren, alle Public Relations voor de club regelen, het is bijna te veel om op te noemen. Afijn, ingevuld en opgestuurd en verder niet meer over nagedacht. Tot ik een telefoontje kreeg van Wilmy Verbruggen van de Gemeente Uden, dat Peter uitgekozen is uit de vele aanmeldingen. Dat was een verrassing! Wat leuk voor Peter, was mijn eerste gedachte. Maar natuurlijk ook voor onze club, het is weer een stukje PR, waar Peter zelf deze keer niets aan hoeft te doen. Het was de bedoeling dat we een 'verrassingsaanval' op poten gingen zetten. Dit hield in dat Peter nietsvermoedend naar de Groenhoeve zou komen en dan 'overvallen' zou worden door de commissie. Dat was nog niet gemakkelijk, want iedereen moest maar kunnen, zowel de pers als de wethouder en de leden van de commissie. Het liefst hadden wij het op de vrijdagavond gedaan, er was toen een reünie gaande van de leden die naar Schiermonnikoog zijn geweest. Helaas konden enkele mensen toen niet. Dus voor de maandagavond gekozen. Peter van de Braak heeft Peter naar de Groenhoeve gelokt, om over de website te praten die hij wil gaan vernieuwen. Vele leden waren toen al in de Groenhoeve (snel per e-mail uitgenodigd, waar veel leden spontaan gehoor aan gaven) en deze was al een beetje feestelijk aangekleed, de koffie was klaar, en toch had Peter nog niets in de gaten. Toen kwam wethouder Sultan Günal met haar gevolg de Groenhoeve binnen met een grote bos bloemen. Veel pers en het geflits van fototoestellen, Peter was inderdaad totaal verrast, echt leuk. Ook Sjan, Marieke en Edwin waren erbij, die hadden we stiekem opgetrommeld. Sjan vertelde dat het thuis nog niet gemakkelijk was geweest om de mond te houden. Iedereen feliciteerde Peter met deze vrijwilligerspenning 2010. Op maandag 3 januari a.s. worden ze eigenlijk pas officieel uitgereikt door Burgemeester Henk Hellegers, op de nieuwjaarsreceptie van de gemeente. Er zijn vier categorieën en hij is gekozen in de categorie Sociaal-Cultureel werk. En er zit ook nog een bedrag van € 500,- aan vast, die Peter mag besteden aan een door hem gekozen project binnen de Vogelwacht. Peter, van harte gefeliciteerd, je hebt hem verdiend!

Namens het Bestuur,
Liesbeth Verkaar

Wethouder Sultan Günal en Peter Noy
(Foto Rob van Berkel)

Activiteiten werkgroepen Vogelwacht Uden e.o.

HET BESTUUR

Het bestuur verzorgt de algehele coördinatie van de vereniging, zij stimuleert tal van activiteiten en legt contacten met derden. Tevens organiseert het bestuur de ledenactiviteiten, zoals excursies, cursussen en dialezingen. Genoemde activiteiten worden mede uitgevoerd door middel van een aantal werkgroepen, te weten:

WERKGROEP INVENTARISATIE

De werkgroep Inventarisatie organiseert diverse vogeltellingen in de Maashorst. Genoemde inventarisaties hebben tot doel een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de vogelstand in een bepaald gebied. De verkregen informatie wordt ter beschikking gesteld aan het SOVON, Staatsbosbeheer en Gemeentes. Zij gebruiken de informatie ten behoeve van beheersplannen voor de Maashorst en de Wijstgronden.

Coördinator Arend Vermaat, telefoon: 0413-377116

WERKGROEP OEVERZWALUWEN

Sinds 1986 heeft de Vogelwacht een kunstmatige oeverzwaluwenwand op de voormalige grindafgraving "Hemelrijk" te Volkel. Men houdt zich bezig met de inventarisatie en registratie van de daar broedende oeverzwaluwen. Daarnaast wordt regelmatig onderhoud uitgevoerd aan de oeverzwaluwenwand en observatiehut. Op verzoek is een gratis brochure verkrijgbaar met daarin alle details over de bouw e.d.

Coördinator Marc Poulussen, telefoon: 0413-274046

WERKGROEP UILEN

Het plaatsen en onderhouden van nestkasten in kerken, boerderijen en schuren is een van de belangrijkste taken van deze werkgroep. Momenteel heeft de werkgroep de beschikking over ca. veertig kerkuilenkasten, die verdeeld zijn over Uden, Volkel/Odiliapeel en Boekel/Venhorst. Alle broedgegevens worden geregistreerd en aan de betreffende instanties doorgegeven. Daarnaast het geven van advies aan belangstellenden.

Coördinator John Opdam, telefoon: 0413-255179

WERKGROEP NESTKASTEN

Deze werkgroep verschaft nestgelegenheid aan vogels en dan met name holenbroeders, zoals Koolmees, Pimpelmees en Zwarte Mees, Gekraagde Roodstaart, Vliegenvanger etc. Dit gebeurt door diverse soorten nestkasten te maken en op geschikte locaties te bevestigen. Op dit moment heeft de werkgroep het beheer over zo'n zeshonderd nestkasten. Tevens het inventariseren en administreren van broedgevallen.

Coördinator Leo Ballering, telefoon: 0413-368248

WERKGROEP STOOTVOGELS

Naast het inventariseren van een zestal soorten stootvogels, welke in de Maashorst voorkomen, wordt aandacht besteed aan het maken en plaatsen van nestkasten of horsten, alsmede het controleren en registreren ervan. Verder is het doorgeven en assisteren bij het ringen van de jongen ook een taak van de groep. Het betreft hier voornamelijk de Buizerd, Havik, Sperwer, Torenvalk, Wespandief en Boomvalk.

Coördinator William van der Velden, telefoon: 0413-343308

WERKGROEP CLUBBLAD / PUBLICITEIT

Een belangrijk communicatiemiddel binnen de Vogelwacht is "Het Bruuijsel". Dit clubblad wordt viermaal per jaar uitgebracht in een oplage van ca. 300 exemplaren. Hierin is veel te lezen over de diverse activiteiten binnen de vereniging. Verder verzorgt de werkgroep alle publiciteit rondom de activiteiten die op touw worden gezet. Dit resulteert in diverse berichtgevingen in de dag- en weekbladen, kabelkranten, radio en televisie.

Coördinator Peter Nov, telefoon: 0413-251691

WERKGROEP VRIJWILLIG LANDSCHAPSBEHEER UDEN

Deze werkgroep is een gezamenlijke activiteit van het I.V.N. en Vogelwacht Uden. Zij houdt zich bezig met behoud, herstel en ontwikkeling van kleine landschapselementen in de omgeving van Uden. Hiertoe worden o.a. wilgen geknot, elzensingels teruggezet en poelen gegraven. Tevens maakt het V.L.U. onderdeel uit van de Stichting Udense Kersenboomgaard. Zij onderhoudt een kersenboomgaard aan de Patrijsweg te Uden.

Coördinator Willem Peters, telefoon: 0413-252529

WERKGROEP JEUGDVOGELWACHT UDEN E.O.

De Jeugdnatuurgroep is een zelfstandige werkgroep binnen Vogelwacht Uden. Zij is bedoeld voor jongeren tussen de tien en vijftien jaar en heeft als doel de jeugd kennis te laten maken met alle facetten van de natuur. Een keer per maand op zaterdagmorgen trekt men het veld in om naar vogels te kijken, bomen te herkennen of paddenstoelen te zoeken. Men tracht het besef en waardering voor de natuur bij de jeugd te vergroten.

Coördinator Peter van de Braak, telefoon: 0413-253586

WERKGROEP SENIOREN.

Een actieve groep senioren binnen de Vogelwacht die iedere maandagmorgen in de Maashorst gaat wandelen voor het sociale contact maar ook om van de natuur (flora en fauna) te genieten. Daarnaast wordt assistentie verleend bij het maken van diverse soorten nestkasten en helpt men mee met de verschillende werkgroepen. Ook wordt ondersteuning verleend bij het uitvoeren van inventarisatiewerkzaamheden. De minimum leeftijd voor deelname is 55 jaar.

Coördinator Wil Verbossen, telefoon: 0413-268414

WERKGROEP NATUUR & MILIEU

Een gezamenlijke werkgroep met het IVN-Uden. Het doel van deze werkgroep is om natuur- en milieuplannen van bijvoorbeeld de Gemeente Uden of provincie te toetsen en van commentaar te voorzien. Kansen en bedreigingen op natuurgebied worden besproken en waar nodig actie ondernomen. Daarnaast wordt onder andere flora- en faunaonderzoek verricht in de verschillende natuurgebieden met als doel het geven van beheeradviezen.

Coördinator Albert van Rosmalen, telefoon: 0413-260126

Doe mee en meld je aan!

Iedere werkgroep kan wel extra hulp gebruiken. 'Vele handen maken immers licht werk'. Wanneer je interesse hebt om mee te doen of eerst meer informatie wilt hebben, neem dan telefonisch contact op met de desbetreffende werkgroep-coördinator. Zij staan je graag te woord (alvast bedankt)!

Vogelwacht - Winkel

Kijk eens goed in de winkel van de Vogelwacht. Mogelijk kunt u iemand verrassen met één van de onderstaande cadeaus en/of praktische middelen. U steunt daarmee tevens het werk van Vogelwacht Uden e.o. Neem a.u.b. contact met mij op, telefoon: 0413-369388.

Meer willen weten over vogels? De winkel kan u daarbij helpen:

• Atlas van de vogeltrek	€ 20,00
• Arendsoog	€ 12,00
• Creatief vogels fotograferen	€ 17,00
• De dwergganzen van Anjum	€ 17,00
• De kiekendieven van Oldambt	€ 19,00
• Dieren fotograferen	€ 17,00
• Erfvogels in beeld	€ 3,50
• Handboek vogels kijken	€ 18,00
• Handboek Vogels van Nederland	€ 20,00
• Herkenning van roofvogels in het veld	€ 12,00
• Ik zie ze vliegen	€ 10,00
• Nesten in beeld	€ 3,50
• Klein kanoetenboekje	€ 8,00
• Kraaienbende	€ 11,00
• Langs Weinddupper en Schrijverke (UITVERKOCHT)	€ 19,95
• Mus	€ 11,50
• Nieuwe zakgids Vogels	€ 10,00
• Nieuwe zakgids Vogels (nieuwe druk)	€ 12,00
• Roofvogels van Nederland	€ 19,50
• Tuinvogels in beeld	€ 3,50
• Uilenvlucht	€ 10,00
• Veldgids Roofvogels	€ 25,00
• Veldkijker	€ 12,00
• Vogels in en rond de tuin	€ 10,00
• Vogels, lichaamsbouw en gedrag	€ 24,99
• Vogels over de vloer	€ 17,00
• Vogels van Europa ANWB (nieuwe druk)	€ 25,00
• Vogels van maand tot maand	€ 11,50
• Vogels voor elke dag	€ 10,00
• Vogels zien en horen	€ 10,00

CD's en DVD's:

• Cd's met vroege vogelzang Nico de Haan, vogels rond het huis	€ 11,00
• Cd's met vroege vogelzang 2 Nico de Haan, vogels van bos, hei en wei	€ 11,00
• Cd's met vroege vogelzang 3 Nico de Haan, vogels van plas en moeras	€ 11,00
• DVD Herken onze Uilen	€ 11,00
• DVD Onze weidevogels	€ 17,00
• DVD Onze zwanen en wilde ganzen	€ 17,00
• DVD Onze eenden	€ 17,00
• Vogels rondom ons huis	€ 17,00

Nestkasten:

- Metz€ 7,00

Verrekijkers:

- Bresser Hunter 8x40€ 30,00
- Outdoor / Olivon Pro Phase 10x50€ 109,00
- Optisan OH PRO-PC 8x42€ 155,00
- Outdoor / Olivon Club Pro Phase 8x42/Ovilon€ 95,00

Andere artikelen:

- Vogelwacht Uden sticker€ 0,00
- Mooie geborduurde Vogelwachtsticker (geel/blauw embleem)€ 1,00
- Vogelwachtspeeldje (een 'must' voor leden)€ 5,00
- Vogelwacht Uden cap€ 4,00
- Riemenstelsel voor kijker of fototoestel€ 12,00
- Voedersilo metaal 20 cm hoog€ 9,00
- Voedersilo metaal 35 cm hoog€ 13,00
- Voedersilo metaal 52 cm hoog€ 18,00
- Voederhuis€ 10,00
- Observatietent€ 70,00
- Pluche vogels, Roodborst of Winterkoning€ 5,00
- Webcam€ 9,99
- Vogelwacht verjaardagskalender€ 5,00

Het was donderdag 7 oktober en om 19.00 uur stond Marc Gottenbos al uit te kijken naar de komst van Jacques Raats. Jacques had de beamer van Gerrit van Eenbergen bij zich. De beamer opgesteld, evenals de geluidsboxen en de kabels afgedekt met een folie. Vervolgens blijkt dat de beamer een raar paars beeld geeft dat niet weg te krijgen is. Marc kent de laptop nog niet zo goed en weet niet of dit aan de laptop instelling voor de HDMI uitgang ligt of aan de beamer. De start is dus niet erg lekker, vervolgens gaat Carel van der Sanden de beamer bij Jan-Willem Hermans halen. Wanneer deze is aangesloten is het beeld goed. Het volgende probleem is dat de DVD die Marc heeft gemaakt niet aan zijn eisen voldoet en vervolgens wordt bestand voor bestand afgewerkt. Net na achten uur beginnen we dan aan de presentatie. Voor de pauze hebben we de warme gebieden te weten Bali en Marokko en na de pauze gaan we de kou in van Noorwegen en Spitsbergen. De presentatie kenmerkt zich door vlijmscherpe dia's welke ook nog in een juiste compositie worden getoond. Iedereen heeft voldoende tijd om de prachtige platen te bewonderen. We zijn vergeten om het aantal bezoekers te tellen, maar alle stoelen waren bezet door enthousiaste toeschouwers. Veelvuldig werd gevraagd welke vogel dat nu weer was, heel soms moest het antwoord daarop schuldig blijven. Doordat er met de verschillende bestanden werd gewerkt, haperde het geluid soms. Toch heeft iedereen met enthousiasme kunnen genieten van de mooie vogels, insecten, zoogdieren en landschappen. Kortom met een kleine aanpassing voor herhaling zeer aan te bevelen.

Suggesties met betrekking tot aanpassing en/of uitbreiding van het winklassortiment zijn welkom.

Coördinator Vogelwacht-Winkel:

Jacques Raats

Maasstraat 65 te Veghel

Telefoon: 0413-369388 (voor afspraak van tevoren even bellen)

Kijk ook eens op www.vogelwachtuden.nl en klik op 'algemeen', daar vind je de winkel.

Wat doet Vogelwacht Uden e.o.?

Vogelwacht Uden e.o. (en omgeving) is een zelfstandige vereniging die zich actief inzet voor alle, in de vrije natuur, levende vogels. De belangrijkste doelstellingen zijn:

- Directe bescherming van vogels en hun biotoop.
- Het behouden en creëren van nestgelegenheid voor vogels.
- Belangstelling kweken voor vogels bij een groot publiek.
- Deelname aan landelijke en provinciale activiteiten m.b.t. vogelstudie en inventarisatie.

Om de doelstellingen te realiseren worden tal van activiteiten georganiseerd, waaronder:

- Publiekswandelingen zowel in het Udense Maashorstgebied als de omliggende dorpen.
- Excursies naar waardevolle natuurgebieden in Nederland en ook daarbuiten.
- Film- en dia-avonden in het eigen clubgebouw, de Groenhoeve.
- Vogelcursussen voor leden en niet-leden.
- Houden van lezingen voor scholen, verenigingen en instanties.
- Geven van voorlichting op tentoonstellingen en open zondagen.
- Verzorgen van publicaties in diverse media en tijdschriften.

Naast de hierboven genoemde educatieve middelen verleent Vogelwacht Uden ook daadwerkelijke hulp aan de vogels door middel van:

- Het plaatsen en onderhouden van nestkasten (zang-, stootvogels en uilen).
- Herstel en beheer van kleinschalige natuurgebieden in Uden en omgeving.
- Beheer en onderhoud van de kunstmatige oeverwaluwenwand op het Hemelrijk.
- Het plaatsen van nestbeschermers voor weidevogels.
- Wintervoeding aan vogels in nood (in geval van strenge en langdurige vorst).

Andere activiteiten van de Vogelwacht zijn:

- Het inventariseren van diverse (broed)vogelsoorten in het Maashorstgebied.
- Het opstellen van beleidsplannen en aanbevelingen ten aanzien van Gemeentes en Overheden om zodoende voor de belangen van de natuur en in het bijzonder de vogels op te komen.
- Ten behoeve van Vogelwacht Uden, I.V.N.-Uden en de Kinderboerderij het exploiteren en onderhouden van het gezamenlijke onderkomen, de Groenhoeve.
- Het plaatsen van schuil- en observatiehutten.
- In samenwerking met het I.V.N.-Uden actief deelnemen aan het Vrijwillig Landschapsbeheer Uden (V.L.U.). Het behouden en herstellen van kleine landschapselementen in Uden e.o.
- Het samenstellen en uitgeven van een eigen verenigingsblad "Het Bruuijsel".

Vogelwacht Uden werkt samen met provinciale en landelijke organisaties op het gebied van:

- Inventarisaties, waaronder het Broedvogel Monitoring Project (B.M.P.), wintervogeltellingen en de Vogeltrek-teldag in de Maashorst.
- Het ringen en registreren van o.a. stootvogels, kerkuilen en zangvogels.
- Controle op de naleving van de (nieuwe) Vogelwet.

Wilt u actief meedoen of een financiële bijdrage geven?

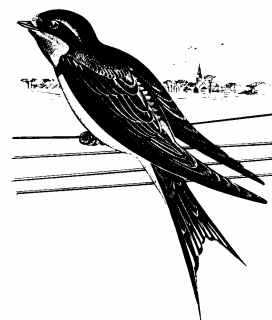
- De jaarcontributie bedraagt € 14,- per persoon.
- Gezinsleden betalen € 6,-.
- Het éénmalig inschrijfgeld bedraagt € 2,50.
- Per adres ontvangt men ieder kwartaal "Het Bruuijsel".

Voor inlichtingen en lidmaatschap:

- Secretariaat: Liesbeth Verkaar, Oliemolenstraat 53 - 5402 LH UDEN.
Telefoon: 0413-265397 of E-mail: info@vogelwachtuden.nl

Website Vogelwacht Uden: www.vogelwachtuden.nl

Clubgebouw: De Groenhoeve, Artillerieweg 3, Uden (bij Kinderboerderij). Telefoon: 0413-250047.

Nobru.....

TECHNISCH PERSONEEL BV

Dé specialist voor technische functies

- **Opdrachtgevers** kunnen vacature(s) voorleggen aan Nobru waarna zij zich toelegt op het, binnen de gestelde termijn en budget, adequaat vervullen van de personeelsbehoefte.
- **Werkzoekenden** met een technische of technisch/commerciële achtergrond kunnen bij Nobru terecht voor advies en bemiddeling naar een duurzame baan bij een van haar opdrachtgevers.

De belangrijkste vakgebieden waarbinnen Nobru Technisch Personeel werkzaam is, zijn:
Elektrotechniek, Werktuigbouwkunde, Bouwkunde en Civiele Techniek.

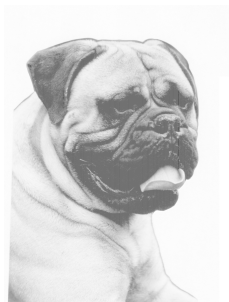
Nobru Technisch Personeel B.V.
Rondweg 73 (Poort van Uden)
Postbus 73
5400 AB Uden

Telefoon: 0413-243610
Fax: 0413-243615
E-mail: info@nobru.nl
Internet: www.nobru.nl

premium honden & katten voeders,

ZO'N KWALITEIT; ZO VOORDELIG !!

www.4feedt.nl

Onder andere in ons assortiment:

20 kg Senior krokant:	€ 28,80
20 kg Superieur Krokante brok:	€ 25,20
20 kg Superieur Kip & Rijst (Premium):	€ 27,10
20 kg Superieur Puppy brokjes:	€ 34,10
15 kg Superieur Lam & Rijst (hypoallergeen):	€ 23,95
10 kg 6-Mix kattenbrokjes:	€ 18,50

en vele andere soorten; ook alles in 10 kg verpakkingen

Gratis bezorgservice in Uden, Oss, Veghel, Nijmegen, Wijchen en omgeving!

U bent ook van harte welkom in onze winkel:
Honden & Katten Speciaalzaak 4FEEDT
Volkelseweg 26 - 5405 NA Uden

Kijk eerst op www.4feedt.nl voor de openingstijden!!

Meer informatie en VOORDELIG on-line shoppen (> 1.000 artikelen):

www.4feedt.nl

Of vraag een folder aan: 0413 - 266 398

 De Kleuter
tuincentrum

Uw tuinvakman

Alle tuinartikelen, tuinontwerp,
aanleg en onderhoud van tuinen

Tuincentrum De Kleuter
Goorkensweg 1 - UDEN

Telefoon: (0413)261078

Fax: (0413)252323

E-mail: info@dekleuter.nl

Internet: www.dekleuter.nl

Voor boeken en tijdschriften gaat u naar:

Boekhandel Bert van der Heijden

Mondriaanplein 12, 5401 HX UDEN

Telefoon: 0413-260907

Internet: www.libris.nl

E-mail: bertheijden@libris.nl

Gordijnen
vloerbedekking
binnenzonwering
raamdecoraties
enz.

Neringstraat Oost 7-9
5401 GM Uden
Tel.: 0413-250510
Fax.: 0413-247210

www.vloerenraam.nl

Een huiscollectie Impressions;
een collectie met veel keus en
kwaliteit, speciaal voor u
geselecteerd en vervaardigd.
WELKOM

Het Bloemenmagazijn
Botermarkt 5-7
5404 NV UDEN

Tel.: 0413-267988
Fax: 0413-257584

Thuis in wonen

Atriensis B.V.
Insulindelaan 124
Postbus 842
5600 AV Eindhoven
Telefoon: 040-2367859
Fax: 040-2364278

E-mail: info@atriensis.nl
Website: www.atriensis.nl

Th. Peters Machinale Timmerwerken

Het juiste adres voor kozijnen en trappen

Eisenhowerweg 22
5466 AC VEGHEL
Tel.: 0413-377744
Fax: 0413-354755

**Slagerij
Frans Knobbout**

Drossaard 12
5403 ET UDEN
tel: 0413-267354

*Wij bieden u met zekerheid het
beste rundvlees uit Nederland*

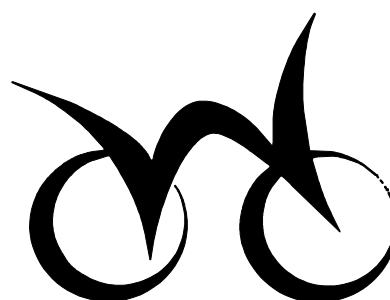
COCK ULAND de fietsenwinkel

**Drossaard 47
5403 ES Uden
Tel. 0413-267088**

**Duifhuizerweg 8 Tel. 0413 363785
5406 TB Uden Fax 0413 342047**

*Voor al uw agrarisch
loonwerk*

**wim de wilt
tweewielers**

**Tweewielers Wim de Wilt v.o.f.
Kerkstraat 4, 5401 BE UDEN**

**Telefoon: 0413-262620
Telefax: 0413-255560
E-mail:
tweewielerswimdewilt@gmail.com**

snijders metaal

IJZERWAREN
GEREEDSCHAPPEN
METALEN

Kapelstraat 1
5401 EC UDEN
Tel.: 0413 - 262780

de Bruin

verzekeringen

**Een vertrouwd adres
voor al uw verzekeringen**

Velmolenweg 87, Uden • Telefoon: (0413) 330999
E-mail: info@debruin.nl • Internet: www.debruin.nl

Foto Rooijmans

www.fotorooijmans.nl

Markt 10 - 6021CD - Budel
tel. 0495-494890
h.rooijmans1@chello.nl

Al vele jaren zijn wij het adres voor Swarovski verrekijkers, Spottingscopes en toebehoren.

Met gedegen advies en eindeloos geduld staan we u terzijde in uw keuze voor het juiste Swarovski produkt.

Een produkt dat beschouwd mag worden als de "Rolls Royce" onder de optiek. De "EL-serie" bijvoorbeeld wordt op 140 punten op kwaliteit gecontroleerd. Daardoor ontstaat een produkt waarop met een gerust hart 30 jaar garantie wordt gegeven (10 jaar bij spotting scopes)

SWAROVSKI

SWAROVSKI OPTIK DIGISCOPING

Dankzij de DCA, DCB en TLS800 gaat voor u de fascinerende wereld van SUPER-TELE-FOTOGRAFIE open.

Met gemak haalt u uw moeizaam te benaderen object 40,...50,...60 maal dichterbij. Vogels en wild fotograferen was nog nooit zo gemakkelijk.

Met 30 jaar ervaring in fotografie kunnen wij u uiteraard een schat aan informatie en adviezen verstrekken, waardoor goede resultaten meteen haalbaar zijn.

Het assortiment van Swarovski omvat meer dan 25 kijkers en telescopen.

**Super
deBoer**
**Supermarkt
De Laak**

'DE BESTE SUPERMARKT VAN BRABANT'

**Drossaard 14-18
5403 ET UDEN
Telefoon: 0413-267837**

Paalman B.V.

Specialist op het gebied van:

- * Telecom**
- * Datanetwerken**
- * Beveiliging**
- * Elektrotechniek**

**Nistelrodeseweg 7B
5406 PT UDEN**

Tel.: 0432-260741

E-mail: paalman@paalman-bv.nl

Website: www.paalman-bv.nl

Hans van den Heuvel Machinale Timmerwerken

***Voor al uw binnen- en
buitendeuren***

**Leurke 2A
5427 EE BOEKEL
Tel.: 0492-323861
Fax: 0492-324013
Website: www.heuveldeur.nl**

JAN PEERENBOOM

**Aannemingsbedrijf
Jan Peerenboom B.V.
Volkelseweg 6
5405 NA Uden
tel: (0413) 26 37 40**